

Innkalling

Utval: Sula kontrollutval
Møtestad: Sula rådhus, møterom B, 1. etasje
Dato: 04.09.2024
Tidspunkt: Kl. 14:00

Den som har lovleg forfall eller vil ha vurdert habilitet til ei eller fleire av sakene, må melde frå snarast mogleg til sekretariatet på e-post: post@sksi.no eller på telefon 926 11735

Varamedlem møter etter nærare innkalling frå sekretariatet.

Sakliste

PS 17/24 Godkjenning av innkalling og sakliste, protokoll frå forrige møte
PS 18/24 Meldingar
MS 05/24 Openheitsrapport 2024 - Møre og Romsdal Revisjon SA
MS 06/24 Protokoll frå generalforsamling i Attvin AS 07.06.2024
PS 19/24 Revisoruttale frå forenkla etterlevingskontroll 2023
PS 20/24 Forslag til plan for forvaltningsrevisjon 2024 - 2027
PS 21/24 Tilråding til budsjett 2025 frå Sula kontrollutval

Ålesund, 28.08.2024

Trygve Holm
Leiar kontrollutval

Bjørn Tømmerdal
Dagleg leiar SKS IKS

Saksframlegg

Saksnr. Utval
PS 17/24 Sula kontrollutval

Møtedato
04.09.2024

Godkjenning av innkalling og sakliste, protokoll frå forrige møte

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet godkjenne innkalling, sakliste og protokoll slik den ligg føre.

Vedlegg

Møteprotokoll - Sula kontrollutval - 22.05.2024

Møteprotokoll

Utval: Sula kontrollutval
Møtestad: Sula rådhus
Dato: 22.05.2024
Tidspunkt: kl. 14:00 - 16:20

Følgjande medlemmer møtte

Janita Høyberg
Randi Nyhaug
Svein Olav Værnes
Sverre Østrem
Trygve Holm

Møtenotat

Frå Møre og Romsdal Revisjon SA møtte oppdragsansvarleg revisor Kathrin Haram og oppdragsansvarleg forvaltningsrevisor Ingrid Walstad Larsen.

Frå administrasjonen møtte Kommunedirektør Bente Glomset Vikhagen, Kommunalsjef oppvekst og kultur Ragnhild Hanken Skjong, Kommunalsjef organisasjon og utvikling Per Vidar Sæhaug, Kommunalsjef for helse og mestring Kjetil Fylling og HR- leiar Liv Hilde Ruud.

Trygve Holm
Leiar kontrollutval

Bjørn Tømmerdal
Dagleg leiar SKS IKS

Sakliste

- PS 12/24 Godkjenning av innkalling og sakliste, protokoll frå forrige møte
- PS 13/24 Orienteringar
- OS 02/24 Oppdatert orientering om avvik og avvikshandtering.
- OS 03/24 Oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapport tidleg innsats og spesialundervisning i Sula kommune.
- PS 14/24 Uttale om årsrekneskap og årsmelding 2023.
- PS 15/24 Rapport frå revisor etter årsoppgjeret 2023
- PS 16/24 Presentasjon av endeleg risiko- og vesentlegvurdering (ROV).

PS 12/24 Godkjenning av innkalling og sakliste, protokoll frå forrige møte

Sula kontrollutval 22.05.2024

SUKU 12/24 Vedtak:

Kontrollutvalet godkjenne innkalling, sakliste og protokoll slik den ligg føre.

Behandling

Einstemmig vedteke.

PS 13/24 Orienteringar

OS 02/24 Oppdatert orientering om avvik og avvikshandtering.

Sula kontrollutval 22.05.2024

SUKU 02/24 Vedtak:

Kontrollutvalet tek orienteringa til vitande.

Behandling

Kommunedirektør Bente Glomset Vikhagen og HR-leiar Liv Hilde Ruud gav kontrollutvalet ei oppdatert orientering knytt til avvik og avvikshandtering. Tema for orienteringa var mål og resultatstyring, internkontroll og kvalitetsstyring, risikostyring og forbetring og kontroll.

Einstemmig vedteke.

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet tek orienteringa til vitande.

OS 03/24 Oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapport tidleg innsats og spesialundervisning i Sula kommune.

Sula kontrollutval 22.05.2024

SUKU 03/24 Vedtak:

Sula kontrollutval tek rapporten til vitande og avsluttar sitt arbeide med forvaltningsrevisjonen innan tidleg innsats og spesialundervisning.

Behandling

Kommunalsjef oppvekst og kultur Ragnhild Hanken Skjong gav kontrollutvalet ei orientering om dei punkta som skulle følgast opp av administrasjonen. Utvalet fekk høve til å stille spørsmål og diskutere dette med bakgrunn i forvaltningsrevisjonsrapporten.

Einstemmig vedteke.

Sekretariatet si tilråding:

Sula kontrollutval tek rapporten til vitande og avsluttar sitt arbeide med forvaltningsrevisjonen innan tidleg innsats og spesialundervisning.

PS 14/24 Uttale om årsrekneskap og årsmelding 2023.

Sula kontrollutval 22.05.2024

SUKU 14/24 Vedtak:

Etter ei samla vurdering av det kontrollutvalet har fått lagt fram og i dialog med revisor, uttaler kontrollutvalet at Sula kommunestyre kan godkjenne årsrekneskap og årsmelding 2023 for Sula kommune.

Behandling

Einstemmig vedteke.

Sekretariatet si tilråding:

Etter ei samla vurdering av det kontrollutvalet har fått lagt fram og i dialog med revisor, uttaler kontrollutvalet at Sula kommunestyre kan godkjenne årsrekneskap og årsmelding 2023 for Sula kommune.

PS 15/24 Rapport frå revisor etter årsoppgjeret 2023

Sula kontrollutval 22.05.2024

SUKU 15/24 Vedtak:

Sula kontrollutval tek rapporten etter årsoppgjeret 2023 frå revisor til vitande.

Behandling

Einstemmig vedteke.

Sekretariatet si tilråding:

Sula kontrollutval tek rapporten etter årsoppgjeret 2023 frå revisor til vitande.

PS 16/24 Presentasjon av endeleg risiko- og vesentlegvurdering (ROV).

Sula kontrollutval 22.05.2024

SUKU 16/24 Vedtak:

Sula kontrollutval sluttar seg til kommunerevisjonen si risiko- og vesentlegvurdering (ROV) og finn at ho gjev eit rett bilete av dei utfordringane kommuna står føre.

Med bakgrunn i ROVen vel Sula kontrollutval å prioritere fylgjande områder/tema som grunnlag for plan for forvaltningsrevisjon:

1. Bekjemping av fattigdom
2. Helse/omsorg
3. Plan/teknisk

Med bakgrunn i ROVen vel Sula kontrollutval å prioritere fylgjande selskap/tema som grunnlag for plan for eigarskapskontroll:

1. Korleis Sula kommunen sine eigarinteresser i selskap vert utøvd, og om utøvinga er i tråd med kommunestyret sine vedtak og føresetnader.

Behandling

Einstemmig vedteke.

Sekretariatet si tilråding:

Sula kontrollutval sluttar seg til kommunerevisjonen si risiko- og vesentlegvurdering (ROV) og finn at ho gjev eit rett bilete av dei utfordringane kommuna står føre.

Med bakgrunn i ROVen vel Sula kontrollutval å prioritere fylgjande områder/tema som grunnlag for plan for forvaltningsrevisjon:

1. ---
2. ---
3. ---

Med bakgrunn i ROven vel Sula kontrollutval å prioritere følgjande selskap/tema som grunnlag for plan for eigarskapskontroll:

1. ---
2. ---
3. ---

Saksframlegg

Saksnr. Utval
PS 18/24 Sula kontrollutval

Møtedato
04.09.2024

Meldingar

Underliggende saker

05/24 Openheitsrapport 2024 - Møre og Romsdal Revisjon SA
06/24 Protokoll frå generalforsamling i Attvin AS 07.06.2024

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet tek meldingane til vitande.

Saksframlegg

Saksnr. Utval
MS 05/24 Sula kontrollutval

Møtedato
04.09.2024

Openheitsrapport 2024 - Møre og Romsdal Revisjon SA Sula kontrollutval

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet tek meldinga til vitande.

Bakgrunn:

Openheitsrapport 2024 for Møre og Romsdal Revisjon SA leggst fram som melding til Sula kontrollutval. Dette som eit informasjonsgrunnlag for å utøve påsjå rolla si overfor kommunerevisjonen og for å bli betre kjent med selskapet sitt kvalitetssikring arbeid.

Vedlagt finn dykk og oppdragsansvarleg revisor Kathrin Haram si uavhengighetserklæring.

Vedlegg

Openheitsrapport 2024 - Møre og Romsdal Revisjon SA
Oppdragsansvarleg revisor si uavhengighetserklæring 2024

ÅPENHETSRAPPORT

- Innsyn i vår kvalitetssikring
Møre og Romsdal Revisjon SA

FORORD

Vi i Møre og Romsdal Revisjon SA (MRR) ønsker å være den foretrukne leverandøren av kommunale og fylkeskommunale revisjonstjenester i Nordmøre, Romsdal og nordre Sunnmøre. Dette vil vi oppnå gjennom våre kjennetegn som består av akronymet Ekte.

Hvis vår adferd både internt og eksternt kjennetegnes ved at vi er

- Engasjert
- Kvalitetsbevisst
- Troverdig og
- Endringsvillig

så tror vi at vi bidrar til samfunnsrollen som revisor og at vi er med på å bygge tillit i kommunal sektor.

Våre kjennetegn gjenspeiles i vår perspektivtenkning både med tanke på strategi, handlingsplaner og bærekraftsmål. Vårt mål er at dette i sum skal lede frem til at innbyggerne som bor i vårt revisjonsdistrikt skal få bedre tillit til kommunene sine.

Vi er ikke underlagt rapporteringskravene i revisorloven og har derfor ikke plikt til å utarbeide en åbenhetsrapport. NRKF (Kontroll og revisjon i kommunene) anbefaler likevel sine medlemmer å utarbeide en slik rapportering så langt kravene i revisorloven passer.

Vi håper at denne rapporten vil bidra til godt innsyn i vår virksomhet og kan bidra til tillit til gjennomføringen og kvaliteten av regnskaps- og forvaltningsrevisjon av kommunene og fylkeskommunen. Denne rapporten er tilgjengelig på www.mrrevisjon.no

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

VÅRE PERSPEKTIVER OG KJENNETEGN

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

ETISKE RETNINGSLINJER OG VARSLINGSSYSTEM

- Revisorloven sier at revisor er **allmennhetens tillitsperson** ved utøvelse av revisjon. Videre sier loven at revisor skal utøve sine virksomhet med **integritet, objektivitet og aktsomhet**.
- MRR er ikke underlagt revisorloven sine bestemmelser, men mange av våre ansatte har mottatt sine titler fra Finanstilsynet som statsautorisert revisor. Titlene er hjemlet i revisorloven.
- MRR og ansatte er gjennom medlemskapet i NKRF (Kontroll og revisjon i kommunene) underlag deres etiske regelverk, i tillegg er ansatte som er privatmedlemmer i Den norske Revisorforening og Regnskap Norge også underlagt deres etiske regelverk
- MRR har etablert egnet regelverk og rutiner for varslings.

MRR

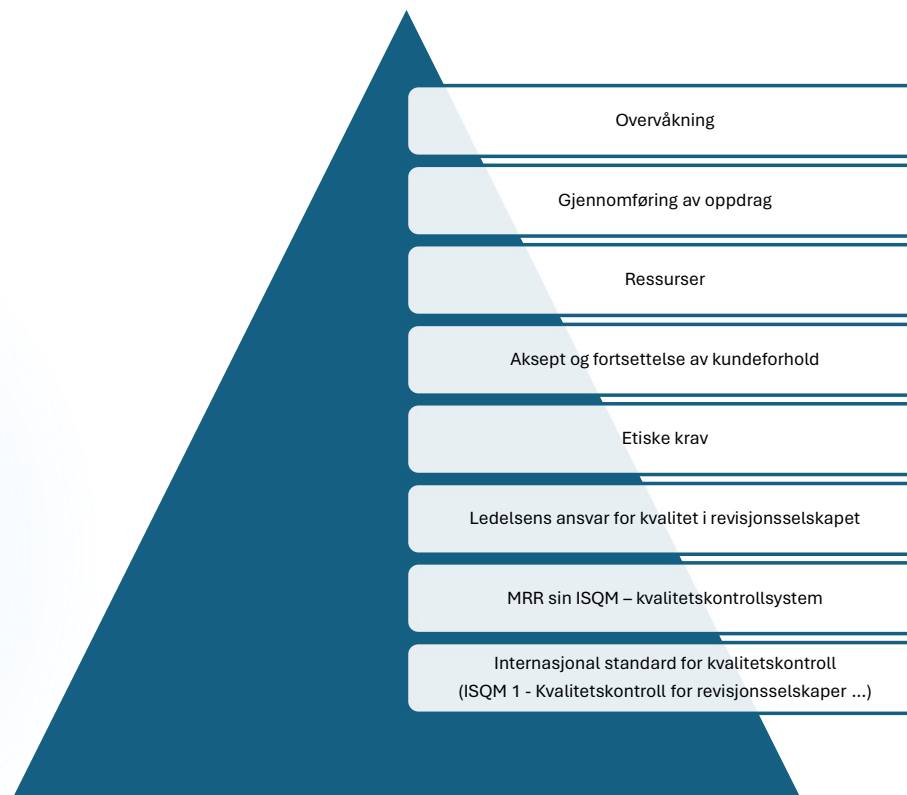
Møre og Romsdal Revisjon SA

INTERNKONTROLL OG KVALITETSSYSTEM

- Vi ønsker å forstå våre kunders behov og tilføre verdi gjennom deling av kunnskap innenfor det som er vår kjernekompetanse som er styring og kontroll, samt våre kjennetegn som **EKTE**.
- Våre retningslinjer og rutiner for internkontroll og kvalitetsstyring er nedfelt i vår ISQM som bygger på den internasjonale revisjonsstandarden for kvalitetskontroll i revisjonsfirmaer
- Internkontroll og kvalitetsstyring i ISQM ble iverksatt fra 15. desember 2022, og avløste tidligere kvalitetssystem ISQC.
- Etter nye krav for ISQM er det gjennomført årlig prosess med risikovurderinger for å styrke gjennomføringen av målene.

INTERNKONTROLL OG KVALITETSSYSTEM FORTS.

6

ELEMENTENE I VÅRT KVALITETS- KONTROLLSYSTEM

7

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

UAVHENGIGHET

- Vi sikrer uavhengighet på alle oppdrag.
- For alle kommuner/fylkeskommuner fyller oppdragsansvarlig revisor ut uavhengighetserklæring som oversendes til kontrollutvalg
 - Årlig for regnskapsrevisjon, alle medarbeidere fyller ut erklæring til oppdragsansvarlig revisor
 - Per rapport for forvaltningsrevisjon
- Uavhengighet på alle oppdrag for regnskapsrevisjon gjennomgås årlig og dokumenteres i vårt revisjonsverktøy, Descartes, som en obligatorisk handling.
- Ved trusler mot uavhengigheten iverksettes tiltak. Løpende og årlig vurderes flere mulige trusler mot uavhengigheten. Vi har iverksatt tiltak i alle tilfellene hvor det ble ansett nødvendig.
- Rotasjon av oppdragsansvarlige revisorer. Om oppdragsansvarlig regnskapsrevisor har arbeidet med samme kommune over mange år, vurderes rotasjon for å redusere fortrolighetstrusselen.

INTERN KVALITETSSIKRING

- Vi etterstreber at alle store oppdrag skal revideres av et team, dette innebærer at det er mer enn én person involvert i vurderinger, begrunnelser og dokumentasjon dette gjelder både forvaltningsrevisjon og regnskapsrevisjon.
 - Arbeidspapir innenfor regnskapsrevisjon utarbeidet av medarbeidere skal alltid gjennomgås av team manager og/eller oppdragsansvarlig. Oppdragsansvarlig gjennomgår alle arbeidspapirer utarbeidet av team manager. All gjennomgang blir gjort i vårt revisjonsverktøy, Descartes med elektronisk signering og kontrollspor.
 - Unntak for de minste stiftelsene o.l. som i noen grad blir revidert direkte av oppdragsansvarlig revisor.
 - Fagansvarlig/oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor kontrollerer alltid sluttrapport mot sjekkliste for å dokumentere etterlevelse av RSK 001.
- Ev. uenighet på teamet med tanke på vurderinger og konklusjoner blir dokumentert i revisjonsverktøyet vårt, Descartes. Det er oppdragsansvarlig som har den avgjørende myndighet, men fagansvarlig for henholdsvis regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon blir konsultert ved behov.
- Oppdragsansvarlige revisorer både innenfor regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon har jevnlig møter for diskusjon av problemstillinger og komme frem til konsekvent håndtering av utfordringer. Møtene er hovedverktøyet for å utviklet et felles revisorskjønn slik at alle kunder blir håndtert likt.

INTERN KVALITETSKONTROLL

- Vi har en målsetting om at alle oppdragsansvarlig regnskapsrevisorer gjennomgår årlig intern kvalitetskontroll.
- Kontrollen innebærer at en annen oppdragsansvarlig går igjennom sjekkliste for kvalitetskontroll for kommunal sektor for å se om vurderinger er tilfredsstillende dokumentert og konklusjoner er tatt på tilstrekkelig grunnlag, samt at alle obligatoriske handlinger er gjennomført.
- Funnene i kontrollen blir gjennomgått med den oppdragsansvarlige revisoren som er kontrollert, men også i plenum med alle oppdragsansvarlige revisorer for å få en felles diskusjon av grensedragninger og utarbeidelse av felles skjønn.
- Tidligere interne kvalitetskontroller har vist forbedringsområder. Dette tas med i det systematiske forbedringsarbeidet.

SYSTEMATISK FORBEDRINGSARBEID

- Vi har stort fokus på løpende og systematisk forbedringsarbeid, jf. to av våre kjennetegn «kvalitetsbevisst» og «endringsvillig».
- Ved oppstarten av hvert revisjonsår, vanligvis i slutten av august, har vi en 2 dagers intern workshop hvor fokus på kvalitetsforbedring for kommende år fastsettes for regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon. Mål som settes blir gjennomført det kommende revisjonsåret på alle oppdrag og blir dermed målestokken for våre interne kvalitetsgjennomganger etter at oppdragene er ferdigstilt.
- Forpliktelsen på samlingen er gjenstand for løpende måling gjennom møtene mellom oppdragsansvarlige.

EKSTERN KVALITETSKONTROLL

Vi er underlagt obligatorisk kvalitetskontroll av NKRF (Kontroll og revisjon i kommunene). Formålet med kontrollen er å sikre at medlemsbedriftene etterlever regelverk og holder en høy faglig standard.

- Kvalitetskontroll for 2023:
 - Regnskapsrevisjon – Godkjent
 - Forvaltningsrevisjon – Godkjent
 - Eierskapskontroll – Godkjent
- Kvalitetskontroll for 2019:
 - Regnskapsrevisjon – Godkjent
 - Forvaltningsrevisjon – Godkjent
- Kvalitetskontroll for 2017:
 - Forvaltningsrevisjon – Godkjent

VÅRE MEDLEMMER

- Aukra kommune
- Aure kommune
- Averøy kommune
- Fjord kommune
- Giske kommune
- Gjemnes kommune
- Haram kommune
- Hustadvika kommune
- Kristiansund kommune
- Molde kommune
- Møre og Romsdal fylkeskommune
- Rauma kommune
- Rindal kommune
- Smøla kommune
- Stranda kommune
- Sula kommune
- Sunndal kommune
- Surnadal kommune
- Sykkylven kommune
- Tingvoll kommune
- Vestnes kommune
- Ålesund kommune

VÅRE OPPDRAGSGIVERE

- Medlemskommuner på Nordmøre, i Romsdal og på Nordre Sunnmøre
- Møre og Romsdal Fylkeskommune (medlem)
- Kommunale foretak
- Interkommunale selskaper
- Stiftelser og legater
- Kirkelige fellesråd
- Sokneråd/menighetsråd
- Ulike former for kommunesamarbeid
- Mottakere av særattestasjoner

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

LEVERANSER

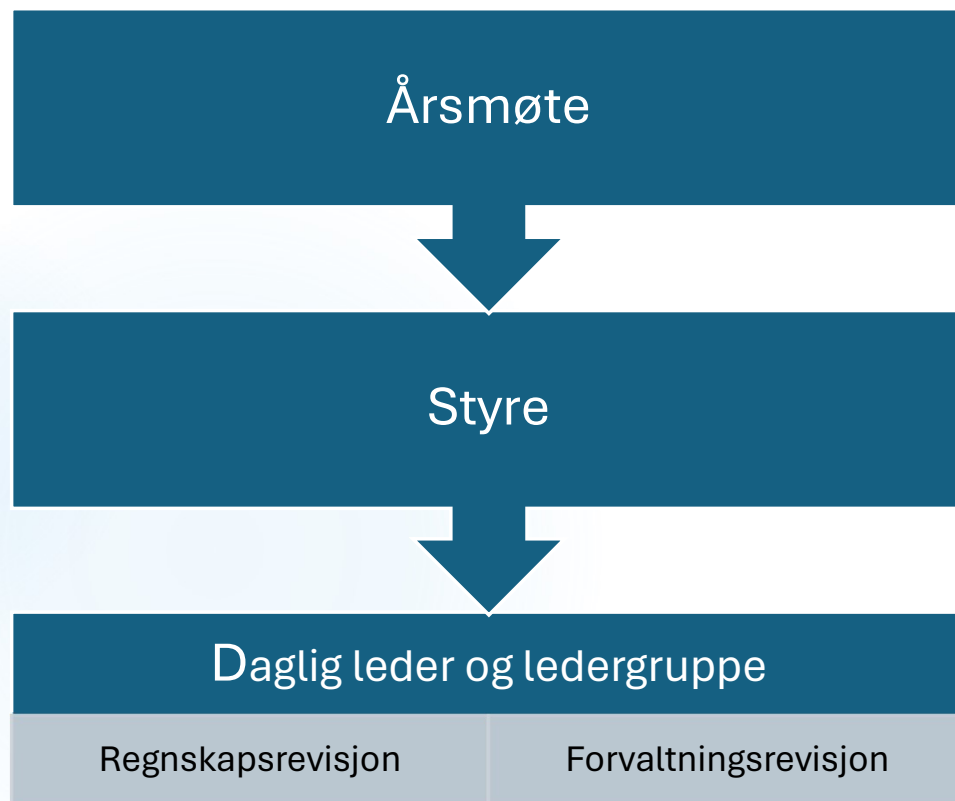
- MRR leverer
 - Regnskapsrevisjon: 21 kommuner, Møre og Romsdal fylkeskommune, KF, IKS, stiftelser, legater, kirkelige fellesråd, sokneråd/meningshetsråd m.m.
 - Forvaltningsrevisjoner til kommuner og fylkeskommunen
 - Eierskapskontroller til kommuner og fylkeskommunen
 - Risiko og vesentlighetsanalyser til kommuner og fylkeskommunen
 - Selskapskontroller og selskapsgjennomganger
 - Attestasjoner
 - Internkontroll: kartlegging og testing
 - Andre undersøkelser og rådgivning

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

ORGANISERING

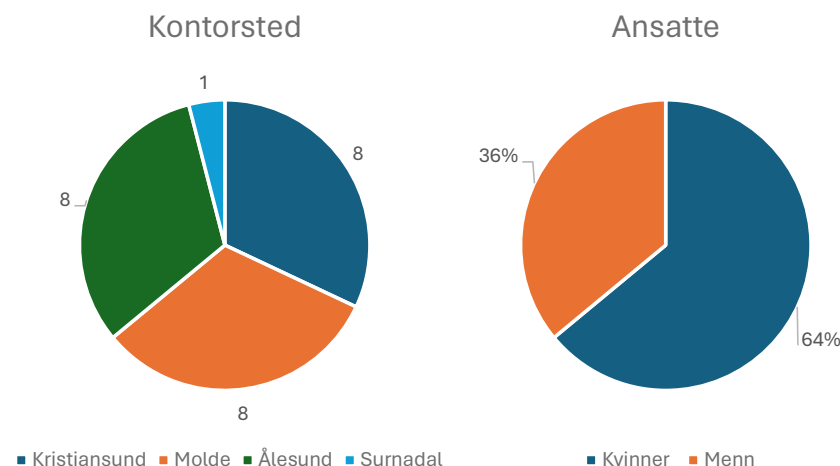
- Selskapets øverste organ er årsmøte, hvor alle eierne deltar med ett medlem hver. Den enkeltes stemme vektas etter fjorårets omsetning med samvirkeforetaket.
- Årsmøte velger fast møteleder for valgperioden. Styret innkaller til årsmøte. Styrets leder og daglig leder har møteplikt og talerett i representantskapet.
- Styret består av 5 medlemmer med vararepresentanter. 4 medlemmer med vara velges av årsmøtet og 1 medlem med vara velges av de ansatte. Daglig leder har møteplikt og talerett i styret.
- Daglig leder er leder for hele virksomheten. Ledergruppen består av daglig leder, nestleder, fagansvarlig forvaltningsrevisjon og fagansvarlige regnskapsrevisjon. Nestleder er vakant fra primo 2024. Alle oppdrag i virksomheten ledes av en oppdragsansvarlig revisor.

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

VIRKSOMHETEN I 2023

- Selskapet ble etablert med drift fra 01.01.2020
- Hovedkontor i Kristiansund og avdelingskontor i Molde og Ålesund. En ansatt har sitt kontorsted i Surnadal.
- Vi har 25 høyt utdannede ansatte
 - 15 regnskapsrevisorer og 8 forvaltningsrevisorer
 - Det er ønskelig med en lik kjønnsbalanse over tid.
 - Det er et uttalt mål at de tre bykontorene skal ha tilnærmet likt antall ansatte over tid.

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

ØKONOMI

Nøkkeltall

- Omsetning for 2023 utgjør MNOK 26,8
- Årsresultat 2023 er MNOK -1,3
- Budsjettert omsetning for 2024 utgjør MNOK 28,4
- Selskapet har ikke som mål å gå med overskudd, men drives etter selvkostprinsippet
- Selskapet har ingen godtgjørelse til sine eiere

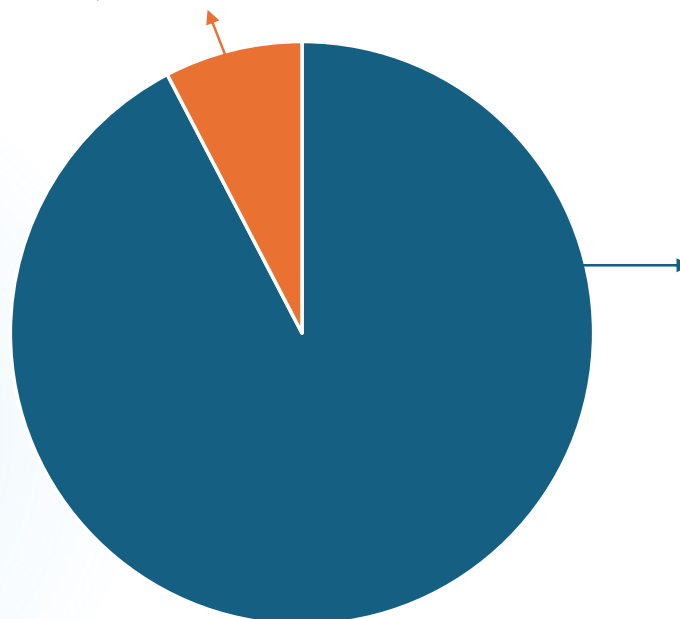
MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

ØKONOMI

Inntekter

Interkommunal selskap, stiftelser, legat, kirkelige fellesråd, sokn og andre
2,1 MNOK

Kommuner og kommunale foretak
24,7 MNOK
Herav 0,1 MNOK fakturert etter
oppdrag fra administrasjonen

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

Kostnadsfordelingsmodell

- Kostnadsfordelingsmodellen for 2023 har vært som følger:
 - Oppdragsansvarlige: 1 225 kr pr time
 - Andre: 1 025 kr pr time
- Kostnadsfordelingsmodell som er lagt til grunn for 2024 er:
 - Oppdragsansvarlige: 1 285 kr pr time
 - Andre: 1 080 kr pr time

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

ANVENDELSE AV EV. ÅRSOVERSKUDD

§ 5 i selskapets vedtekter handler om anvendelse av årsoverskudd:

- Overskudd skal som hovedregel forbli i virksomheten og komme medlemmene til gode gjennom gode og effektive revisjonstjenester.
- Beslutning om anvendelse av årsoverskuddet treffes av årsmøtet etter forslag fra styret. Det kan ikke besluttet anvendt et høyere beløp enn det styret foreslår eller godtar, men årsmøtet kan selv bestemme anvendelsen innenfor følgende rammer:
 1. Godskriving av foretakets egenkapital
 2. Etterbetaling til medlemmene basert på omsetning, jf. samvirkeloven § 27

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

GODTGJØRELSE

- Selskapet utbetaler ikke godtgjørelse til årsmøtets medlemmer.
- Godtgjørelse til selskapets styre fastsettes årlig av årsmøtet. Årlig honorar fastsatt av årsmøtet i 2023 var som følger:
 - Styrets leder mottar fast kr. 94 500
 - Styrets nestleder mottar fast kr. 47 250
 - Øvrige medlemmer mottar kr. 31 500
 - Møtende varamedlem mottar kr 3 675 per møte
 - Reiseutgifter dekkes etter regning

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

ETTERUTDANNINGSPOLITIKK

- MRR leverer kompetanse og vi er avhengige av at våre ansatte til enhver tid innehar tilstrekkelig, riktig og oppdatert kompetanse.
- Våre ansatte er underlagt krav etter etterutdanning både gjennom bransjeforeningene NKRF og DnR. Kravene gjelder oppdragsansvarlige revisorer. Vi etterstreber likevel at alle ansatte skal gjennomføre etterutdanning og kurs uavhengig om det er pålagt eller ikke.
- Vi har system for felles registrering av etterutdannings-timer og årlig kontroll av etterlevelse av lov, forskrifts- og medlemskrav til timetall og sammensetning.

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

SAMARBEID MED ANDRE

- MRR samarbeider tett med kontrollutvalgssekretariatene til kontrollutvalgene blant våre medlemmer. Disse består av:
 - Kontrollutvalgssekretariatet for Møre og Romsdal fylkeskommune,
 - Sunnmøre kontrollutvalgssekretariat,
 - Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal, og
 - Kontrollutvalgssekretariatet for Nordmøre
- Vi er bedriftsmedlem i KS Bedrift/Samfunnsbedriftene gjennom bedriftsavtalen
- Vi er medlem av NKRF (Kontroll og revisjon i kommunene) og er representert som varamedlem i styret, samt varamedlem av forbundets regnskapskomité.

SAMARBEID MED ANDRE FORTS.

- Selskapet samarbeider med andre kommunale revisjonsenheter og vi søker også samarbeid med andre der det er naturlig.
- Vi deltar også i forum etablert av Statsforvalteren i Møre og Romsdal for samordning av statlige tilsyn.
- Vi samarbeider med Statsforvalteren og KS i Møre og Romsdal om faglig kompetansehevingstiltak gjennom kurs og samlinger for kommunene.
- Selskapet eier ingen aksjer eller andeler i andre selskaper.

RAPPORTEN ER AVLAGT 16. APRIL 2024

Line Karlsvik(sign)
styrets leder

Arne Sandnes (sign)
styrets nestleder

Svein Atle Roset (sign)
styremedlem

Ingeborg Ellen Forseth (sign)
styremedlem

Ronny Rishaug (sign)
ansattrepresentant

Martin Gjendem Mortensen (sign)
daglig leder

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

Vi skal bidra til økt tillit mellom
innbyggerne og våre eierkommuner

- Møre og Romsdal Revisjon SA

Til Kontrollutvalget i Sula kommune

Vurdering av oppdragsansvarlig revisors uavhengighet for Sula kommune**Innledning**

Ifølge kommuneloven § 24-4 skal revisor være uavhengig og ha godandel. Nærmere krav til revisors uavhengighet ogandel følger av forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16-19.

Kravene til uavhengighet og objektivitet gjelder for alle som utfører revisjon for kommunen, herunder regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Dette omfatter både oppdragsansvarlig revisor, medarbeidere på oppdraget og eventuelt andre som er engasjert på oppdraget.

Møre og Romsdal Revisjon SA har et kvalitetsstyringssystem i samsvar med internasjonal standard for kvalitetsstyring i revisjonsforetak (ISQM 1). Som en del av vår kvalitetsstyring vurderer vi risikoen for manglende etterlevelse av uavhengighetsreglene og andre relevante etiske krav. Risikovurderingen er grunnlag for utforming av retningslinjer og rutiner for å håndtere slike risikoer. Som en del av kvalitetsstyringssystemet innhenter vi årlig en dokumentert bekreftelse på etterlevelse av uavhengighetskrav fra alle ansatte og annet personale.

Ifølge kontrollutvals- og revisjonsforskriften § 19 skal oppdragsansvarlig revisor hvert år, og ellers ved behov, gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Denne egenvurderingen følger nedenfor.

Oppdragsansvarlig revisors vurdering av uavhengighet

Forskriftskrav	Oppdragsansvarlig revisors egenvurdering
Overordnet krav til uavhengighet (§ 16)	Undertegnede bekrefter at det ikke foreligger spesielle forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisors uavhengighet og objektivitet.
Tilknytning til den reviderte virksomheten (§ 17)	Undertegnede har ikke selv eller nærstående som har en slik tilknytning til den reviderte eller kontrollerte virksomheten eller virksomhetens ansatte eller tillitsmenn at den er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet.
Stillinger i kommunen (§ 18 a)	Undertegnede har ikke [andre] stillinger eller verv i kommunen.
Stillinger i virksomhet (§ 18 b)	Undertegnede har ikke andre stillinger i en virksomhet som kommunen deltar i eller er eier av, utover at Møre og Romsdal Revisjon SA utfører revisjon og er organisert som et samvirkeforetak.
Medlem av styrende organer (§ 18 c)	Undertegnede er ikke medlem av styrende organer i virksomhet som kommunen eller fylkeskommunen deltar i eller er eier av, utover at Møre og Romsdal Revisjon SA utfører revisjon og er organisert som et samvirkeforetak.

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

Deltakelse eller funksjoner i annen virksomhet (§ 18 d)	Undertegnede deltar ikke i, eller har funksjoner i en annen virksomhet, som kan medføre at revisors interesser kommer i konflikt med interessene til kommunen, eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til revisor.
Rådgivning eller andre tjenester (§ 18 e)	Før slike tjenester gjør undertegnede en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art med hensyn til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 18 e, utfører vi ikke tjenesten. Revisor vurderer hvert enkelt tilfelle særskilt. Revisor besvarer løpende spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Undertegnede er bevisst på at også slik veiledning må skje med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger. Undertegnede har ikke ytet rådgivnings- eller andre tjenester overfor Sula kommune som kommer i konflikt med denne bestemmelsen.
Tjenester under kommunens egne ledelses- og kontrollopgaver (§ 18 f)	Undertegnede har ikke ytet tjenester overfor Sula kommune som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrollopgaver.
Fullmektig for den revisjonspliktige (§ 18 g)	Undertegnede opptrer ikke som fullmektig for Sula kommune.

Ålesund, 14. august 2024

Møre og Romsdal Revisjon SA

Kathrin Haram

oppdragsansvarlig revisor

Saksframlegg

Saksnr. Utval
MS 06/24 Sula kontrollutval

Møtedato
04.09.2024

Protokoll frå generalforsamling i Attvin AS 07.06.2024 **Sula kontrollutval**

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet tek meldinga til vitande.

Bakgrunn:

Kontrollutvalet får protokollen frå generalforsamling i Attvin AS som var halden 7. juni 2024. Kontrollutvalet får det som informasjon fordi kontrollutvalet skal vere kjent med eigarmøter i selskap kommunen har eigarinteresser i.

Vedlegg

Protokoll frå generalforsamling 07.06.2024 Attvin AS

Håkon Lykkebø Strand
Bjørn Inge Olsen
Steinar Aanning
Harry Valderhaug
Olav Harald Ulstein
Terese Jemtegård Moen
Turid Kristin Sand Humlen
Vebjørn Krogsæter

Protokoll frå generalforsamling i Attvin AS

Fredag 7. juni kl. 0900 i Alvikvegen 194 (Bingsa) i Ålesund.

Saker til behandling:

SAK 1: Opning og registrering av frammøtte aksjonærar

Behandling i møtet:

Styreleiar Liv Stette opna generalforsamlinga

Aksjonærane som var til stades som deltakarar på møtet var:

Namn	Aksjonær	Aksjer	Aksjedel
Håkon Lykkebø Strand og Vebjørn Krogsæter	Gamle Ålesund kommune	1 080	90,00 %
Bendik Havnegjerde	Sula kommune	29	2,39 %
Harry Valderhaug	Giske kommune	26	2,17 %
Øyvind Hunnes	Sykkylven kommune	23	1,95 %
Bjørn Inge Olsen	Vestnes kommune	20	1,67 %
Steinar Aanning	Stranda kommune	14	1,16 %
Terese Jemtegård Moen	Fjord kommune	8	0,66 %

I tillegg møtte styreleiar Liv Stette, dagleg leiar Øystein Solevåg, revisor Ivar-André Norvik, økonomisjef Tor Langlo-Johansen og leiar av marknadsavdelinga, Caroline Mehl Nakken

SAK 2: Val av møteleiar og to personar for å underteikne protokollen

Vedtak:

Styreleiar Liv Stette blei vald til møteleiar.

Terese Jemtegård blei valde til å underteikne protokollen saman med møteleiar.

SAK 3: Godkjenning av møteinnkalling og dagsorden

Vedtak:

Møteinnkallinga og dagsorden blei godkjend.

SAK 4: Rekneskap og årsberetning for 2023

Behandling i møtet:

Dagleg leiar Øystein Solevåg, revisor Ivar-André Norvik og økonomisjef Tor Langlo-Johansen orienterte. Orienteringane ligg ved protokollen.

Vedtak:

- 1) Generalforsamlinga godkjenner rekneskap og årsberetning for Attvin AS.
- 2) Disponering av årsresultatet blir som følger:
 - a. Utbytte kr 6 000 000
 - b. Overført frå annan eigenkapital kr 5 796 328
 - c. Totalt disponert kr 203 672
 - d. Konsernbidrag med skatteeffekt mottatt frå Attvin Produksjon AS kr 2 434 856

SAK 5: Oppdatert budsjett 2024

Behandling i møtet:

Økonomisjef Tor Langlo-Johansen orienterte. Orienteringa ligg ved protokollen.

Vedtak:

Generalforsamlinga tek orienteringa om budsjettet for 2024 til vitande.

SAK 6: Val av revisor og honorar til revisor

Vedtak:

- 1) EY blir vald til revisor for Attvin i 2024.
- 2) Honorar til revisor blir etter rekning.

SAK 7: Val av styre og styreleiar

Vedtak:

Styret i Attvin AS har etter årsmøtet i 2024 følgjande medlemmer.

Styreleiar	Liv Stette
Nestleiar	Inger Marie Sperre
Styremedlem	Torill Ansnes
Styremedlem	Tor Olsen Husø
Styremedlem	Levi Lervik
Styremedlem	Odd Harald Karlsen
Styremedlem	Eva Langstein
Første varamedlem	Rolf Magne Asbjørnsen
Andre varamedlem	Harry Valderhaug
Tredje varamedlem	Monica Busengdal

Funksjonsperioden er to år.

I tillegg har dei tilsette vald Natalie Østrem og Ivan Malechkov som faste representantar til styret i Attvin AS, med Kjell Arne Olsen og Stein Giske som varamedlemmer.

SAK 8: Godtgjersle for styret

Vedtak:

Godtgjersla til styret vert justert opp frå dagens satsar med 3,6 %.

Dette gir følgjande godtgjersle for 2023:

Verv	Godtgjersle 2022	Tillegg 3,6 %	Godtgjersle 2023	Merknad
Styreleiar	136 500	4 914	141 414	
Nestleiar	102 375	3 686	106 061	
Medlem	54 600	1 966	56 566	
Varamedlem	4 343	156	4 499	Per møte, maksimalt 56 566

SAK 9: Val av valkomité og leiar for valkomiteen

Vedtak:

Valkomiteen i Attvin AS har etter årsmøtet i 2024 følgjande medlemmer:

Leiar	Vebjørn Krogsæter	Representant for øvrige kommunar
Medlem	Monica Molvær	Ålesund kommune
Medlem	Hans Kjetil Knudsen	Ålesund kommune
Medlem	Tor André Gram Franck	Ålesund kommune
Medlem	Turid Kristin Sand Humlen	Representant for øvrige kommunar

SAK 10: Godtgjersle for valkomiteen

Forslag til vedtak:

- 1) Medlemmene i valkomiteen får ei møtegodtgjersle tilsvarende 1,6 % av G, per mai 2024 tilsvarar dette 1 898 kr per møte.
- 2) For øvrige kostnader (i hovudsak reise) gjeld «Reglement for folkevalde sine arbeidsvilkår» for Ålesund kommune.

Vedtak:

Saken blir utsatt til neste generalforsamling.

Protokollen blir elektronisk signert.

Kopi av protokollen sendast til:

Styret i Attvin AS

Sunnmøre Kontrollutvalsekretariat IKS

Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal

Møre og Romsdal Revisjon SA

Ålesund kommune

Giske kommune

Fjord kommune

Haram kommune

Stranda kommune

Sykkylven kommune

Vestnes kommune

Sula kommune

Kenneth Langvatn

Einar Arve Nordang

Randi Bergundhaugen

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokumentet er signert med Visma Addo sin sikre digitale signatur.
Underskriverens identitet er fysisk registrert i det elektroniske PDF-dokumentet og er vist nedenfor.
Alle tider er gitt i koordinert universaltid (UTC).

Underskrivere

  Liv Stette Styreleder 9578-5998-4-1336570 2024-06-18 07:54:40Z	 Terese Sølvi Jemtegård Moen Ordfører Fjord kommune 9578-5995-4-270904 2024-06-24 07:36:47Z
---	--

Dokumenter i transaksjonen

Protokoll frå generalforsamling 7. juni 2024.pdf	SHA256: 24d21b22d89349c59e2d53af86ae1d4de48c7cc76150b0f100ed97395c5c287a
Generalforsamling 7. juni - dagleg leiar sin presentasjon.pdf	SHA256:
22 FELL EY Presentasjon Generalforsamling Attvin.pdf	SHA256:
Resultat 2023 (ENDELIG) generalforsamling.pdf	SHA256:

Dokumentet er digitalt signert med Visma Addo sikker signeringstjeneste. Signaturbeviset i dokumentet er sikret og validert ved å bruke den matematiske hash-verdien til originaldokumentet.

Dokumentet er låst for endringer og tidsstemplet med et sertifikat fra en klarert tredjepart. Alle kryptografiske signeringsbevis er innebygd i PDF-dokumentet i tilfelle de skal brukes til validering i fremtiden.

Hvordan verifisere ektheten til dokumentet
Dokumentet er beskyttet med et Adobe CDS-sertifikat. Når dokumentet åpnes i Adobe Reader, vil det se ut til å være signert med Visma Addo signeringstjeneste.

Saksframlegg

Saksnr. Utval
PS 19/24 Sula kontrollutval

Møtedato
04.09.2024

Revisoruttale frå forenkla etterlevingskontroll 2023 Sula kontrollutval

Sekretariatet si tilråding:

Sula kontrollutval tek revisor sin uttale og rapport til vitande.

Bakgrunn:

Den forenkla etterlevingskontrollen inneber at revisor skal sjå etter om økonomiforvaltninga i hovudsak skjer i samsvar med lover og forskrifter og kommunen sine egne reglement og vedtak.

Revisor gjennomfører enkle kontrollhandlingar som gjev moglegheit til å avdekkje vesentlege veikskapar i sentrale delar av økonomiforvaltninga.

Kontrollen er ikkje meint å gå i detalj på alle sidene ved ei sak, men blir retta meir mot om kommunen har eit system som er eigna til å sikre etterleving av krava i lover og forskrifter og kommunen sine egne reglement og vedtak.

Tema for kontrollen i 2023 har vært attestasjon og tilvisning. Revisor vil presentere uttalen og rapporten på møte måndag 4. september 2024.

Vedlegg

Rapport frå forenkla etterlevingskontroll 2023
Revisor sin uttale om forenkla etterlevingskontroll 2023

FORENKLET ETTERLEVELSESKONTROLL MED ØKONOMIFORVALTNINGEN 2023

Sula kommune

Attestasjons- og anvisningskontroller

Møre og Romsdal Revisjon SA er et samvirkeforetak eid av kommunene Aure, Averøy, Kristiansund, Rindal, Smøla, Surnadal, Tingvoll, Aukra, Hustadvika, Gjemnes, Molde, Rauma, Sunndal, Vestnes, Fjord, Giske, Sula, Stranda, Sykkylven, Haram og Ålesund samt Møre og Romsdal fylkeskommune. Selskapet utfører regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og andre revisjonstjenester for eierne. Hovedkontoret ligger i Kristiansund og det er avdelingskontorer i Ålesund, Molde og Surnadal.

Tidligere rapporter fra Møre og Romsdal Revisjon SA ligger på vår hjemmeside:

www.mrrevisjon.no

INNHold

1	INNLEDNING	1
2	GJENNOMFØRING FORENKLET ETTERLEVELSESKONTROLL.....	2
3	RISIKO OG VESENTLIGHETSVURDERING	2
3.1	Utførte kontroller tidligere år	2
3.2	Forhold som påvirker valg av område for kontroll.....	3
3.3	Risikokart - Risikovurdering.....	3
4	VALG AV RISIKOOMRÅDER	4
4.1	Konkret vurdering	4
4.2	Problemstilling og kilde	4
5	METODE FOR ETTERLEVELSESKONTROLLEN	5
5.1	Konklusjon.....	5
6	BESKRIVELSE AV HANDLINGER - PROBLEMSTILLING 1	6
6.1	Vurdering av problemstilling 1.....	6
7	BESKRIVELSE AV HANDLINGER - PROBLEMSTILLING 2A	7
7.1	Spørsmål til attestanter	7
7.2	Spørsmål til anviser.....	8
7.3	Vurdering av problemstilling 2a.....	8
8	BESKRIVELSE AV HANDLINGER - PROBLEMSTILLING 2B	9
8.1	Vurdering av problemstilling 2b.....	9

1 INNLEDNING

Etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen etter § 24-9 er en ny lovfestet oppgave, der regnskapsrevisor har fått en tilleggsoppgave til finansiell revisjon.

Formålet er å legge til rette for jevnlig kontroll av økonomiforvaltningen som kan bidra til å forebygge og avdekke vesentlige mangler og feil i økonomiforvaltningen.

Selve etterlevelseskontrollen skal rette seg mot de delene av økonomiforvaltningen som revisor ikke har gjennomgått ved sin finansielle revisjon etter § 24-5. Det er snakk om kontroll som foretas i "forlengelsen" av regnskapsrevisjonen, slik at revisor kan avdekke vesentlige svakheter i de delene av økonomiforvaltningen som ikke er kontrollert i den finansielle revisjonen.

Den nye oppgaven er også ment å styrke grunnlaget for at kontrollutvalget kan ivareta sitt ansvar for å føre kontroll med at økonomiforvaltningen foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak.

Forenklet etterlevelseskontroll etter kommuneloven § 24-9 skal utføres i samsvar med Regnskapsstandard 301 Forenklet etterlevelseskontroll av økonomiforvaltningen, og vil være et direkte attestasjonsoppdrag hvor den praktiserende revisorens konklusjon gir et uttrykk for det rapporterte resultat av målingen eller evalueringen av det underliggende saksforholdet mot kriteriene.

2 GJENNOMFØRING FORENKLET ETTERLEVELSESKONTROLL

Revisor velger ut områder for kontroll basert på en risiko- og vesentlighetsvurdering. Revisor skal i sin planlegging identifisere områder i økonomiforvaltningen der det er størst behov for at bestemmelser og vedtak følges og en vurdering av hvilke konsekvenser brudd på bestemmelser og vedtak kan få.

Når revisor har identifisert et område for kontroll, skal revisor planlegge hvilke kontrollhandlinger som skal utføres, samt omfang og tidspunkt for gjennomføring. Revisor planlegger og gjennomfører oppdraget for å oppnå moderat sikkerhet for hvorvidt det foreligger vesentlige feil eller mangler ved etterlevelse av bestemmelser og vedtak i kommunens økonomiforvaltning på det området revisor har foretatt forenklet etterlevelseskontroll.

Det skal fastsettes og beskrives objektive kriterier for måling og evaluering.

Før revisor avgir attestasjonsuttalelse skal det innhentes en skriftlig uttalelse fra kommunedirektøren. En skriftlig uttalelse benyttes blant annet for at revisor skal sikre seg at all relevant informasjon er oppgitt.

Revisor skal senest 30. juni avgi en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget med kopi til kommunedirektøren om resultatet av kontrollen.

3 RISIKO OG VESENTLIGHETSVURDERING

3.1 UTFØRTE KONTROLLER TIDLIGERE ÅR

Tidligere år er følgende forenklede etterlevelseskontroller gjennomført:

Utførte etterlevelseskontroller tidligere år:

- 2019 – Tilskudd til private barnehager
- 2020 – Oppholdsbetaling sykehjem
- 2021 – Selvkost
- 2022 – Finansforvaltning

3.2 FORHOLD SOM PÅVIRKER VALG AV OMRÅDE FOR KONTROLL

Forhold som tas med i betraktningen og som kan påvirke valg av område for kontroll:

- Risiko for brudd på lov, forskrift eller vedtak
- Vesentlighet
- Ressurssvake grupper rammes
- Enkeltvis mindre brudd som gjelder mange
- Områder som ikke naturlig faller inn i den ordinære revisjonen

3.3 RISIKOKART - RISIKOVURDERING

Risiko nr	Kritiske suksessfaktorer	Risiko for manglende måloppnåelse	Eksisterende tiltak/ merknad til risikoen	S	K	Risikonivå
R1	Offentlige innkjøp	Komplisert regelverk - Omdømmerisiko og risiko for erstatning	Kommunen har rammeavtaler og fellesinnkjøp med innkjøpssamarbeidet på Sunnmøre. Forvaltningsrevisjon 2021.	3	3	Middels
R2	Selvkost	Komplisert regelverk.	Bruker ekstern kompetanse: Momentum. Forenklet etterlevelseskontroll 2021.	3	3	Middels
R3	Finansforvaltning	Høy gjeld. Økte renter.	Godt finansreglement. Ekstern forvalter. Forenklet etterlevelseskontroll 2022	3	3	Middels
R4	Offentleg støtte	Brudd på EØS-regelverket for offentlig støtte	Eksisterende støtteordninger blir definert som "bagatellmessige"	1	1	Lav
R5	Tilskot til private barnehagar	Komplisert regelverk.	Saksbehandler har generelt god forståing og praktisering av regelverk. Forenklet etterlevelseskontroll 2019.	4	3	Middels
R6	Opphaldsbetaling sjukeheim	Potensielt omdømmetap. Ressurssvake grupper kan rammes.	Saksbehandler har generelt god forståing og praktisering av regelverk. Forenklet etterlevelseskontroll 2020.	1	2	Lav
R7	Fosterhjemsgodtgjørelse	Potensielt omdømmetap. Ressurssvake grupper kan rammes.	Saksbehandler har generelt god forståing og praktisering av regelverk. Forvaltningsrevisjon 2022.	3	3	Middels
R8	Attestasjon og tilvisning	Mangelfulle rutiner og forståelse av oppgave, kan medføre at kostnader som ikke berører kommunen blir bokført eller at for høye kostnader blir godkjent.	Attestasjon og tilvisning direkte i Visma Enterprise pga scanning av bilag. Det må minst være to personer som har attestert og godkjent bilaget.	3	3	Middels

4 VALG AV RISIKOOMRÅDER

4.1 KONKRET VURDERING

Etter en samlet risikovurdering vurderes det er mest relevant å gjennomføre forenklet etterlevelseskontroll knyttet til risiko

- Attestasjons og anvisningskontroller

På dette området er risiko satt til middels.

Manglende kontroll kan medføre feil i faktura på pris, antall eller andre avvik fra bestilling blir godkjent, eller at «svindelfakturaer» går gjennom fordi nødvendige kontroller ikke blir gjennomført. Feil i registrering av momskoder. Riktig kontering og bruk av momskoder er viktig for at kommunen skal få momskompensasjon. Feil koding kan medføre at kommunen ikke får den momskompensasjonen de har krav på.

Uttalelsen avgis med moderat sikkerhet. Dette innebærer at revisor i større grad vektlegger forespørslers som undersøkelsesmetode, samt at man velger ut færre elementer for kontroll / utfører færre handlinger enn ved ordinær revisjon.

4.2 PROBLEMSTILLING OG KILDE

Problemstillinger som er undersøkt i etterlevelseskontrollen er:

1. Finnes det et reglement som beskriver hva som ligger i attestasjons- og anvisningsmyndigheten, og er dette tilgjengelig for attestant og anvisere?
2. For et tilfeldig utvalg godkjente fakturaer fra hvert av rammeområdene.
 - a) Innhentes en beskrivelse fra attestant og anviser om hvilke kontroller som har blitt og blir utført ved attestering og anvisning av inngående faktura.
 - b) I tillegg bes det om en beskrivelse av vurderingen som gjøres ved kontering av mva ved godkjenning av fakturabilag.

Kilde:

- Kommuneloven § 25-1
- Kommunens egne rutinebeskrivelser og reglement

Vi har sendt spørreundersøkelse til de som er attestant og anviser for de utvalgte fakturaene. Spørreundersøkelsen er sendt ut til 21 attestanter og anvisere og svarprosenten er på 76%. Så høy svarprosent gir en høy validitet for kontrollen.

Vi har snakket med regnskapsansvarlig som har svart utfyllende på spørsmål fra revisjonen.

12% av respondentene er både attestant og anviser, 25% er bare anviser mens 62,5% bare er attestant.

Det er brukt samme spørsmål om attestasjon/anvisning, ved spørsmål om generell behandling og for behandling av den konkret utvalgte fakturaen.

5.1 KONKLUSJON

1. Sula kommune har et reglement som de ansatte skal følge. Reglementet er tilgjengelig på kommunens kvalitetssystem, Risk manager og sier hva som ligger i attestasjons- og anvisningsmyndighetene.
2. Generelt om opplæring er det for mange som svarer at de ikke er helt enig i at de har fått nødvendig opplæring. Vi anbefaler at kommunen tar en kartlegging av hvem som trenger opplæring og gjennomfører/gjenoppfrisker opplæring

Konklusjon av utvalgte fakturaer som er behandla av attestant og/eller anviser er at de følger retningslinjene gitt av Sula kommune

a) Konklusjon for problemstilling 2a:

Både de som er attestant og anviser gjør de fleste kontrollene som reglementet krever ved attestering og anvisning av inngående faktura. Kontrollen er tilfredsstillende, men vi gir noen forbedringspunkt. Vi anbefaler en oppfrisking av rutinen for følgende punkt:

- For attestanter at det er riktige priser, tariffer eller satser som er benyttet.
- For attestanter at leveringsvilkår er oppfylt
- For anvisere at de undersøker om det er budsjettmessig dekning for utgiften

b) Vi vurderer at arbeidet med mva-kode er tilstrekkelig då det blir henta inn kompetanse ved tvil om rett kode.

Revisjonen vil avgi en normal attestasjonsuttale.

Utvalgte kriterium er hjemlet i kommunelova §25-1 og Økonomireglement for Sula kommune.

1. Beskrivelse av handlinger

Kommunen sitt økonomireglement er vedtatt i kommunestyret i møte 25.03.2021 og angir overordna krav til attestasjon og anvisning. Reglementet sier at det skal være ene egen rutine for «Kjøp, attestasjon og tilvising.»

Rutine for attestasjon og tilvising ligger i kvalitetssystemet Risk Manager.

Reglementet inneholder viktig informasjon som de ansatte trenger for å utøve kontroll av inngående fakturaer.

6.1 VURDERING AV PROBLEMSTILLING 1

Vår vurdering er at Sula kommune har et tilfredsstillende reglement som beskriver hva som ligger i å utføre oppgaver innen attestasjon og anvisning. Vi vurderer at tilgjengeligheten til reglementet er tilfredsstillende i og med at det er plassert i kvalitetssystemet Risk Manager.

7 BESKRIVELSE AV HANDLINGER - PROBLEMSTILLING 2A

- a) Vi har innhentet svar fra et utvalgt antall attestanter og anvisere gjennom spørreundersøkelse. Beskrivelse fra attestant og anviser omhandler hvilke kontroller som har blitt og blir utført ved attestering og anvisning generelt, men og ved utvalgt faktura.

De aller fleste svarer at de har fått opplæring som gir tilstrekkelig grunnlag til å attestere eller anvise inngående faktura. 50% av de som har svart at de er helt enig, mens 50% svarer at de er helt uenig, noe uenig eller noe enig.

7.1 SPØRSMÅL TIL ATTESTANTER

Tabellen viser svar gradert fra 1-6 der 1 er aldri og 6 er alltid.

Utvalgte spørsmål til attestant	Generelt ved attestering	Svar for utvalgt faktura
1 Jeg har som regel god kjennskap til hva varene skal brukast til	5,3	5,4
2 Jeg vet at varen/tjenestene har kommet før jeg attesterer/anviser	5,4	5,6
3 Jeg vet at varen/tjenesten er i samsvar med bestilling	5,3	5,4
4 Jeg kontrollerer alltid at det er riktige priser, tariffier eller satser som er benyttet.	4,5	4,8
5 Jeg kontrollerer at leveringsvilkår er oppfylt	4,6	5,1

Tabellen viser at de ansatte svarer at de ansatte stort sett utfører arbeidet etter reglementet.

På spørsmål 4 om den ansatte kontrollerer riktige priser og om leveringsvilkår er oppfylt, er det 19% av de som attesterer som sjelden eller svært sjelden gjør dette.

På spørsmål om den ansatte kontrollerer at leveringsvilkår er oppfylt svarer 21% av de som attesterer at de sjelden gjør dette.

7.2 SPØRSMÅL TIL ANVISER

Tabellen viser svar gradert fra 1-6 der 1 er aldri og 6 er alltid.

Utvalgte spørsmål til anviser	Generelt ved attestering	Svar for utvalgt faktura
1 Jeg undersøker at nødvendig og tilfredsstillende dokumentasjon er lagt ved bilag	5,1	5,7
2 Jeg undersøker at det er budsjettmessig dekning for utgiften	4,8	5,1
3 Jeg kontrollerer at bilaget er forberedt, kontrollert og attestert av ansatte som har disse funksjonene	5,0	5,2
4 Jeg kontrollerer at kommunen sine innkjøpsavtaler er overholdt	5,0	5,1
5 Jeg kontrollerer at det blir brukt riktig konto i regnskapene	5,5	5,7

Tabellen viser at de ansatte svarer at de ansatte stort sett utfører arbeidet etter reglementet.

På spørsmål om den ansatte undersøker om det er budsjettmessig dekning for utgiften svarer 12,5% av de som anviser at de sjelden eller svært sjelden gjør dette.

7.3 VURDERING AV PROBLEMSTILLING 2A

Generelt om opplæring er det for mange som svarer at de ikke er helt enig i at de har fått nødvendig opplæring. Vi anbefaler at kommunen tar en kartlegging av hvem som trenger opplæring og gjennomfører/gjenoppfrisker opplæring.

Vi finner at de fleste ansatte som arbeider med attestering og anvising gjennomfører kontroller som minimerer risiko for feil.

Arbeid med attestasjon og anvisning blir utført tilfredsstillende, men det er noen forbedringspunkter. De kategoriene vi har spurt etter viser at arbeidet stort sett gjøres etter reglementet. De ansatte gjør nødvendige kontroller om faktura skal betales av kommunen. Det er noen ansatte som svarer at de sjelden eller svært sjelden kontrollerer.

Dette gir noen forbedringspunkter som bør tas tak i. For de områdene der noen ansatte ikke følger opp, bør det gis opplæring eller repetisjon. Vi anbefaler en oppfrisking av rutinene når:

- Attestanter: Skal kontrollere at det brukes riktige priser, tariffer eller satser som er benyttet.
- Attestanter: Kontroll om leveringsvilkår er oppfylt
- Anvisere: Undersøke om det er budsjettmessig dekning for utgiften

I spørreundersøkelsen omhandler et spørsmål kontering i forhold til moms. Respondentene har gitt en beskrivelse av de vurderingene de gjør ved kontering av mva ved godkjenning av fakturabilag.

- 68,7 % bruker reglementet eller egne kontroller
- 21,1 % skriver at de bruker andre «eksperter» til å bestemme mva-kode
- 6,3% av respondentene svarer at de ikke konterer moms

8.1 VURDERING AV PROBLEMSTILLING 2B

Vi vurderer at arbeidet er tilstrekkelig kontroll med mva, da det hentes inn kompetanse ved tvil.

Terje Gundersen-Røvik

06.06.2024

MRR

Til Kontrollutvalget i Sula kommune

Kopi til Kommunedirektøren

Uavhengig revisors attestasjonsuttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen

Vi har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med Sula kommunes etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen på følgende områder:

Kontroll av etterlevelse av rutiner og reglement for attestasjons - og anvisning hvor vi kontrollerer om kommunen

1. har et reglement som beskriver hva som ligger i attestasjons- og anvisningsmyndigheten, og at dette er tilgjengelig for attestant og anviser
2. for et tilfeldig utvalg godkjente fakturaer fra hvert av rammeområdene.
 - a) Innhentes en beskrivelse fra attestant og anviser om hvilke kontroller som har blitt og blir utført ved attestering og anvisning av inngående faktura.
 - b) I tillegg bes det om en beskrivelse av vurderingen som gjøres ved kontering av merverdiavgift ved godkjenning av fakturabilag

Vi har kontrollert perioden fra 01.01.2023 til 31.12.2023.

Kriterier er hentet fra kommunens økonomireglement og kommunens beskrevne internkontroll på området.

Ledelsens ansvar for etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen

Kommunedirektøren er ansvarlig for å etablere administrative rutiner som sørger for at økonomiforvaltningen utøves i tråd med bestemmelser og vedtak, og at økonomiforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll.

Vår uavhengighet og kvalitetskontroll

Vi har utført oppdraget i samsvar med etiske retningslinjer for revisjonsselskapet, som inneholder uavhengighetskrav og andre krav basert på grunnleggende prinsipper om integritet, objektivitet, faglig kompetanse og tilbørlig aktsomhet, fortrolighet og profesjonell opptreden.

I samsvar med internasjonal standard for kvalitetsstyring (ISQM 1) *Kvalitetsstyring for revisjonsforetak som utfører revisjon eller forenklet revisorkontroll av regnskaper, eller andre attestasjonsoppdrag eller beslektede tjenester*, har Møre og Romsdal Revisjon SA et omfattende kvalitetsstyringssystem, herunder dokumenterte retningslinjer og rutiner for etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og krav i gjeldende lovgivning og annen regulering.

Våre oppgaver og plikter

Vår oppgave er å avgi en uttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen på grunnlag av bevisene vi har hentet inn. Vi har utført vårt attestasjonsoppdrag med moderat sikkerhet i samsvar med kommunelovens regler og RSK 301 *Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen*. Standarden krever at vi planlegger og gjennomfører oppdraget for å oppnå moderat sikkerhet for hvorvidt det foreligger vesentlige feil eller mangler ved etterlevelse av bestemmelser og vedtak i kommunens økonomiforvaltning på det området vi har foretatt forenklet etterlevelseskontroll.

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

Vi baserer oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering som er lagt frem for kontrollutvalget.

Utføring av et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet i henhold til RSK 301, innebærer å utføre handlinger for å innhente bevis for at bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen etterleves. Typen, tidspunktet for og omfanget av de valgte handlingene er gjenstand for revisors skjønn. Moderat sikkerhet har klart lavere sikkerhetsgrad enn betryggende sikkerhet, og vi gir derfor ikke uttrykk for samme nivå av sikkerhet som i en revisjonsberetning.

Vi mener at vi har innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig bevis som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis er vi ikke blitt oppmerksomme på noe som gir oss grunn til å tro at Sula kommune ikke i det alt vesentlige har etterlevd rutiner og reglement for attestasjon- og anvisning.

Denne uttalelsen er utelukkende utarbeidet for å gi kontrollutvalget et bedre grunnlag for å ivareta sitt påseansvar med økonomiforvaltningen og til Sula kommunes informasjon, og er ikke nødvendigvis egnet til andre formål.

Ålesund, 19. juni 2024

Møre og Romsdal Revisjon SA

Kathrin Haram

oppdragsansvarlig revisor

Saksframlegg

Saksnr. Utval
PS 20/24 Sula kontrollutval

Møtedato
04.09.2024

Forslag til plan for forvaltningsrevisjon 2024 - 2027 Sula kommune

Sekretariatet si tilråding:

Kontrollutvalet sluttar seg til framlagte plan for forvaltningsrevisjon 2024 - 2027 for Sula kommune. Forslag til plan vert sendt kommunestyret med følgande tilråding:

1. Sula kommunestyret vedtek plan for forvaltningsrevisjon 2024 - 2027 slik den ligg føre med følgande prioriterte områder:

- a) Bekjemping av fattigdom
- b) Helse/Omsorg
- c) Plan/Teknisk

2. Kontrollutvalet får mynde til å gjere endringar i planen og prioriteringa om risikobilete for Sula kommune endrar seg i perioden.

Bakgrunn:

Kontrollutvalet skal utarbeide ein plan for forvaltningsrevisjon for inneverande periode. Dette er heimla i kommunelova §23-2 c og forskrift om kontrollutval og deira oppgåver. Sula kontrollutval gjorde i sitt møte 7. februar 2024 (sak 05/24) vedtak om å bestille ei risiko- og vesentleg vurdering (ROV rapport) frå Møre og Romsdal Revisjon SA. Dette som eit grunnlag for, og start på arbeide med ein endeleg plan for forvaltningsrevisjon for Sula kommune. Rapporten viser vurderingar av kor risikoen for feil og manglar er størst, og kor vesentleg dette kan seiast å være.

Vurdering:

Sula kontrollutval har i sitt møte 22. mai 2024 hatt diskusjonar med sekretariatet og kommunerevisjonen for å diskutere moglege tema, få innspel og kommentarar. Sekretariatet hadde møte med kommunerevisjonen 26. juni 2024 for å avstemme arbeidet så langt og diskutere dei funn som er avdekt i overordna analyse. Det har difor vore ein grundig prosess fram til det forslaget til plan som ligg føre.

Med bakgrunn i nemnte arbeid har sekretariatet laga eit utkast til plan som bygger på kontrollutvalet sine prioriteringar. Plana ligg som vedlegg til denne saka i lag med risiko- og vesentleg vurdering. Midtveis i perioden bør kontrollutvalet vurdere om plana treng å reviderast.

Kontrollutvalet kan nytte ulike verktøy til sine kontrollhandlingar. Utvalet bør til ein kvar tid gjere ei vurdering av kva kontrollhandlingar som er mest tenleg å nytte. For å ha eit slikt handlingsrom vil kontrollutvalet be kommunestyret om fullmakt til å fråvike dei vedtekne prioriteringane i plana om risiko- og vesentleg bilete vert endra. Dette er foreslått i punkt 2 i tilrådinga.

Vedlegg

forslag Sula kommune plan for forvaltningsrevisjon 2024 til 2027

Rapport frå risiko- og vesentlegvurdering 2024 - Sula kommune

Plan for forvaltningsrevisjon Sula kommune 2024 – 2027.

Innhald

Bakgrunn.....	2
Innhaldet i forvaltningsrevisjon	3
Gjennomføring og rapportering.....	4
Vurdering og prioriteringar i perioden	5
Gjennomførte forvaltningsrevisjonar i Sula kommune i perioden 2019 – 2023.....	6
Avslutning.....	7

Bakgrunn

Kontrollutvalet er pålagt å lage ein plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon minst ein gong i valperioden og seinast innan utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert. Dette kjem fram i kommunelova kapittel 23. Kommunestyret må sjølv vedta denne planen, medan kontrollutvalet kan gjere endringar i planperioden etter delegering frå kommunestyret.

Det er eit krav om at behovet for forvaltningsrevisjon i dei ulike tenestoområda skal bli identifisert med utgangspunkt i ei risiko- og vesentleg vurdering (ROV). Kontrollutvalet har bestilt denne rapporten som er utarbeid av Møre og Romsdal Revisjon SA og følger som vedlegg til denne planen.

Kommunestyret har det øvste ansvaret for kontroll med forvaltninga men kontrollutvalet er det organet som på vegne av kommunestyret skal gjennomføre denne løpande kontrollen. Kontrollutvalet er ikkje underlagt andre avgrensingar enn dei som er eventuelt gitt av kommunestyret.

Kontrollutvalet har eit ansvar for å sjå til at Sula kommune er gjenstand for forvaltningsrevisjon. I dette ligg det at kontrollutvalet har ei rolle i forhold til å velje ut prosjekt for forvaltningsrevisjon. I kraft av å ha det overordna kontrollansvaret i kommunen kan kommunestyret gje instruksar om igangsetjing av prosjekt. I mangel av slike prosjekt, avgjer kontrollutvalet sjølv dei tenestoområda som skal være gjenstand for forvaltningsrevisjon.

Forvaltningsrevisjonsarbeidet har etter kvart blitt ein sentral del av kontrollarbeidet i kommunal sektor. Det er difor viktig at kontrollutvalet og kommunestyret bruker plan for forvaltningsrevisjon som eit reiskap for å utøve eit mest mogleg målretta og effektiv kontrollfunksjon. Kontrollutvalet vil ha planen til løpande vurdering og kan be om fullmakt til å gjere endringar i planen dersom dette vært naudsynt.

Kravet om at kommunestyret sjølv skal vedta innhald og omfang av forvaltningsrevisjon er knytt til ein intensjon om at kommunestyret sjølv bør ha ei aktiv og styrande rolle. Det at kommunestyret har rett til å gje detaljerte instruksar, er likevel ikkje det same som ei plikt. Om kommunestyret legg opp til ein omfattande bruk av instruksar, bryt ein med intensjonen bak det å opprette eit kontrollutval der forvaltningsrevisjon er ei viktig arbeidsoppgåve.

Innhaldet i forvaltningsrevisjon

Forvaltningsrevisjon er systematiske vurderingar av økonomi, produktivitet, oppnådd resultat og verknadar ut frå kommunestyret sine vedtak og føresetnadar. I dette ligg følgande punkter:

- ressursar blir brukt til å løyse oppgåver i samsvar med vedtak og føresetnadar
- ressursbruk og verkemiddel er effektive i forhold til måla som er sett
- regelverket blir etterlevd
- styringsverktøy og verkemiddel er tenlege
- grunnlaget for vedtak i politiske organ samsvarar med offentlege utgreiingskrav
- resultata i tenesteproduksjonen er i tråd med føresetnadane og om resultata er nådd

Forvaltningsrevisjon skal vere eit reiskap for det øvste politiske organ i forhold til å føre kontroll med forvaltninga og dei resultat som blir oppnådd.

Punkta over seier noko om kva forvaltningsrevisjon bør halde fokus mot. Fokuset bør vere å sikre tenlege styringssystem som igjen sikrar ei målretta og kostnadseffektiv drift. Det sentrale ved forvaltningsrevisjon, er vurderingar om resultata er i tråd med vedtak og føresetnadar. I denne forstand er den resultatorientert, og ikkje avgrensa til undersøkingar av økonomi.

I høve til forvaltningsrevisjon, set ikkje regelverket klare avgrensingar til bruk av ressursar. Dette fordi ein ikkje finn det tenleg å avgrense kontrollutvalet sitt arbeidsområde. Det å ikkje avgrense til økonomi, er likevel ikkje det same som at ein ikkje skal fokusere på økonomi.

Det er viktig at kontrollutvalet samordnar sitt arbeide med forvaltningsrevisjonar med andre statlege etatar som skal gjennomføre tilsyn med kommunen.

Forvaltningsrevisjon, og rapportering av forvaltningsrevisjon, skal skje etter «god kommunal revisjonsskikk» og etablerte standardar på området. Det er også stilt krav om revisjonskriterium for kvart prosjekt. Det er ein måte å seie at det skal gå klart fram kva som ligg til grunn ved vurderinga av forvaltninga.

Gjennomføring og rapportering

Kommunens verksemd er i stadig endring. Organisasjonsmessige tilhøve og eksterne vilkår knytt til økonomi, sysselsetting, statlege føringar og krav vil variera i løpet av nokre år. Desse variasjonane kan ha innverknad på kva for område der det er mest hensiktsmessig å setja inn ressursar til gjennomføring av forvaltningsrevisjon.

Denne planen er utarbeidd med tanke på forvaltningsrevisjon i gjeldande 4 årsperiode. I tillegg til løpande vurdering av planen kan den bli rullert ved behov, for eksempel etter 2 år. Kontrollutvalet vurderer at det bør gjennomførast 2 forvaltningsrevisjonsprosjekt i planperioden i Sula kommune.

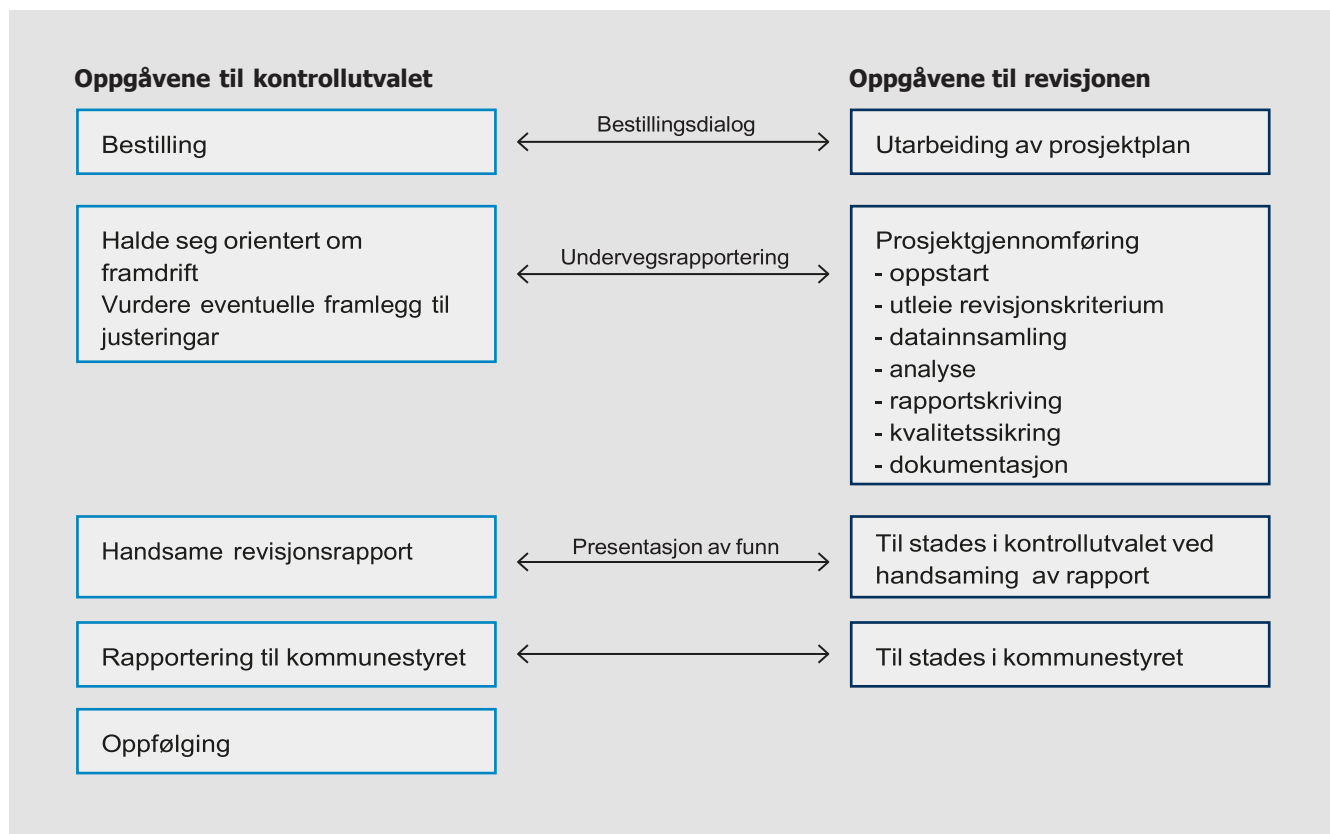
Etter at kommunestyret har vedtatt plan for forvaltningsrevisjon, vil kontrollutvalet bestille forvaltningsrevisjon.

Sekretariatet er administrasjonen til kontrollutvalet og hjelper utvalet i å utføre bestillar rolla. Utvalet bestiller forvaltningsrevisjon, eigarskapskontroll og eventuelt andre undersøkingar, mens rekneskapsrevisjon er eit løpande oppdrag. Revisjonen rapporterer resultatet av arbeidet sitt til kontrollutvalet, som igjen rapporterer til kommunestyret.

For saker som er bestilt frå revisjonen, vil oppgåva til sekretariatet i hovudsak vere å sikre at produktet er i samsvar med bestillinga til kontrollutvalet. Kontrollutvalet vedtar problemstillingar og prosjektplan.

Kontrollutvalet har ansvar for å rapportere om gjennomførte forvaltningsrevisjonsprosjekt og om resultata av disse til kommunestyret. Dette kan skje ved at kvar rapport blir lagt fram eller at det ein gong i året blir lagt fram ein rapport om gjennomførde prosjekt i år. For Sula kommune vil tal på forvaltningsrevisjonar ligga på eit nivå som gjer det mest naturleg å leggja rapportane fram for kommunestyret etter kvart som dei er ferdige.

Illustrasjonen under viser korleis kontrollutvalet og kommunerevisjonen samarbeider kring arbeidet med ein forvaltningsrevisjon. Vidare synar det også oppgåvefordelinga mellom dei to.

Vurdering og prioriteringar i perioden

Omfanget av forvaltningsrevisjonar bygger på funn i risiko- og vesentleg vurderinga (ROV) og dei ressursar som vert stilt til disposisjon for oppgåva. Den gjennomførte analysen er ikkje uttømmende og vil ikkje kunne ta omsyn til alle tilhøve. Den må sjåast på som eit verktøy til å gjera ei prioritering av område/tema som er aktuelle for forvaltningsrevisjon saman med dei innspela som er mottatt, dialog med revisor og kontrollutvalet sine egne drøftingar og vurderingar.

Kontrollutvalet har med bakgrunn i drøftingar gjort følgande prioriteringar for planperioden:

1. Bekjemping av fattigdom

Grunnlaget for val av dette området i risiko- og vesentleganalysa finn ein omtalt på sidene 45 - 46 i rapporten. Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon kan være:

- Er kommunen nok i forkant?
- Sårbare grupper

2. Helse/omsorg

Grunnlaget for val av dette området i risiko- og vesentleganalysa finn ein omtalt på sidene 42 - 44 i rapporten. Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon kan være:

- Omstillingsprosessar
- Kvalitet på helse- og omsorgstenesta

3. Plan/teknisk

Grunnlaget for val av dette området i risiko- og vesentleganalysa finn ein omtalt på sidene 47 - 49 i rapporten. Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon kan være:

- Byggesaksbehandling og vann og avløp – saksbehandlingstid
- Heilhetleg ROS-analyse

Kvart enkelt prosjekt vil bli nærare spesifisert ved handsaming i kontrollutvalet i samband med bestilling av det enkelte prosjekt. Kontrollutvalet gjer den naudsynte prioritering, avgrensing og bestilling av prosjekta i perioden.

Gjennomførte forvaltningsrevisjonar i Sula kommune i perioden 2019 – 2023.

Sula kontrollutval arbeide i 2021 med forvaltningsrevisjon innanfor innkjøp og offentlege anskaffingar. Denne rapporten var handsama i Sula kommunestyre 23. september 2021.

Sula kontrollutval sette i gang arbeidet med ein forvaltningsrevisjon av sakshandsaming innanfor barnevernet i Sula kommune i 2022. Denne rapporten blei handsama av Sula kommunestyre i desember 2022.

Sula kontrollutval bestilte ein ny forvaltningsrevisjon innan tidleg innsats og spesialundervisning våren 2023. Denne blei handsama i kommunestyret i september 2023.

Avslutning

Kontrollutvalet vil kome attende til tidsplan for gjennomføring av dei einskilde forvaltningsrevisjonane.

Kontrollutvalet ber om delegert fullmakt til å iverksette forvaltningsrevisjon på andre områder enn dei som er foreslått/vedtatt dersom kontrollutvalet meiner dette vil ha høgare nytteverdi.

Kommunestyret har også mynde til å pålegge kontrollutvalet å gjennomføre andre konkrete bestillingar i løpet av planperioden dersom det er ønskeleg.

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

RISIKO- OG VESENTLEGVURDERING 2024-2027

SULA KOMMUNE

Grunnlagsdokument for plan for forvaltningsrevisjon og plan for
eigarskapskontroll 2024-2027

mai 2024

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

Møre og Romsdal Revisjon SA er eit samverkeføretak eigd av kommunane Aure, Averøy, Kristiansund, Rindal, Smøla, Surnadal, Tingvoll, Aukra, Hustadvika, Gjemnes, Molde, Rauma, Sunndal, Vestnes, Fjord, Giske, Sula, Stranda, Sykkylven, Haram og Ålesund samt Møre og Romsdal fylkeskommune. Selskapet utfører rekneskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og andre revisjonsteneste for eigarane. Hovudkontoret ligg i Kristiansund og det er avdelingskontor i Ålesund, Molde og Surnadal.

Tidlegare rapportar frå Møre og Romsdal Revisjon SA er på heimesida vår: www.mrrevisjon.no

FORORD

Møre og Romsdal Revisjon SA har etter avtale med kontrollutvalet i kommunen gjennomført ein risiko- og vesentlegvurdering av verksemda i kommunen. Dette gir eit grunnlag for kontrollutvalet sin vidare prosess med utarbeiding av plan for forvaltningsrevisjon og plan for eigarskapskontroll for perioden 2023-2027.

Risiko- og vesentlegvurdering (ROV) går gjennom kommunal verksemd og eigarskap i Sula kommune. Rapporten summerer opp resultata frå gjennomgangen vår av verksemda, på bakgrunn av dei identifiserte risikoane som ligg til grunn for gjennomføring av forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll.

Vi takkar kontrollutvalet, sekretariatet, folkevalde og kommunedirektøren med administrasjon for nyttige bidrag. Bidraga har skapt eit godt utgangspunkt for kontroll og betring av Sula kommune.

Ålesund/Kristiansund, 07.05.2024

Ingrid Walstad Larsen
Oppdragsansvarlig revisor

Stefan Hovden
Forvaltningsrevisor

SAMMENDRAG

Møre og Romsdal Revisjon SA har gjennomført risiko- og vesentlegvurdering av kommunens verksemd, og av selskapa kommunen har eigarinteresser i, som grunnlag for utarbeiding av plan for forvaltningsrevisjon (FR) og plan for eigarskapskontroll (EK). Arbeidet er utført etter bestilling frå kontrollutvalet i Sula kommune.

RISIKO- OG VESENTLEGVURDERING

Risiko er at det skjer noko som gjer at kommunen ikkje når sine målsettingar. Risikofaktorar er moglege hendingar som gjer at kommunen ikkje når sine målsettingar. Analysen setter opp de viktigaste risikofaktorane som kan hindre kommunen i å nå sine mål. I vurderingane er det tatt omsyn til dei tiltak kommunen har iverksett for å sikre en tryggande internkontroll.

Risikofaktorane er vurdert ut frå sannsyn for at den inntreff, og den konsekvensen det vil ha om det inntreffar. Konsekvensane kan ha følger for kommunens egen verksemd og/eller kommunens innbyggjarar. Det vil alltid vere ein viss risiko for at kommunen ikkje når sine mål, men mykje av denne risikoen har både lav sannsyn og lav konsekvens.

Avslutningsvis blir vesentlegheit vurdert, som er en samla vurdering av alvorsgraden i den trusselen som den enkelte risikofaktor representerer når det kommer til kommunens måloppnåing. Vesentlegheit kan vurderast frå ulike perspektiv:

• Økonomisk perspektiv • Politisk perspektiv • Brukarens perspektiv	• Medarbeidarens perspektiv • Samfunns- og miljøperspektiv
---	---

FORVALTNINGSREVISJON

Kontrollutvalet skal i henhald til KommuneLOVA § 23-2 påsjå at det utførast forvaltnings-revisjon av kommunens verksemd, og av selskap kommunen har eigarinteresser i.

Forvaltningsrevisjon er heimla i KommuneLOVA § 23-3 og er en del av kommunens eigenkontroll, og kommunestyrets kontroll med kommunens forvaltning. Forvaltningsrevisjonens rolle er å undersøke om kommunens verksemd skjer i tråd med gjeldande lover og regler, og kommunens planer og vedtak. Fokus kan og rettes mot effektivitet og kvalitet i produksjonen av velferd for kommunens innbyggjarar. Forvaltningsrevisjon er en form for revisjon av offentleg virksomheit som i KommuneLOVA blir definert som:

«Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak».

EIGARSKAPSKONTROLL

Eigarskapskontroll inneber å kontrollere om den som utøver kommunens eigarinteresser, gjer dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipp for eigarstyring.

Det er et skilje mellom eigarskapskontroll og forvaltningsrevisjon av selskapet. Praksis tilseier likevel at det er en glidande overgang mellom disse to hovudkategoriane, og at det i enkelte tilfelle kan være vanskeleg å skilje mellom kva som inngår i desse kategoriane. Disse utgjør likevel to adskilte kontrollformer, og dei er regulert gjennom kvar sin paragraf i Kommuneleva. Av denne grunn er områdene omtalt i egne kapitler.

RISIKO- OG VESENTLEGSVURDERING SOM GRUNNLAG FOR PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON

Kommuneleva § 23-3, 2. ledd bestemmer at kontrollutvalet minst éin gang i valperioden, og seinast innan utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, skal utarbeide en plan som viser hvilke områder det skal gjennomførast forvaltningsrevisjonar. Planen skal baserast på en risiko- og vesentlegsvurdering av kommunens virksomhet og virksomheten i kommunens selskap. Hensikten med risiko- og vesentlegsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon.

Møre og Romsdal Revisjon SA har i denne rapporten utarbeidd en risiko -og vesentleg-vurdering som kontrollutvalet skal bruke som grunnlag ved utarbeiding av plan for forvaltningsrevisjon 2024 til 2027.

RISIKO- OG VESENTLEGSVURDERING SOM GRUNNLAG FOR PLAN FOR EIGARSKAPSKONTROLL

Kommuneleva § 23-4, 2. ledd bestemmer at kontrollutvalet minst éin gong i valperioden, og senast innan utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, skal utarbeide en plan for kva slags eigarskapskontroller som skal gjennomførast. Planen skal baserast på en risiko- og vesentlegsvurdering av kommunens og fylkeskommunens eigarskap. Hensikten med risiko- og vesentlegsvurderinga er å finne ut hvor det er størst behov for eigarskapskontroll.

Møre og Romsdal Revisjon SA har i denne rapporten utarbeidd en risiko og vesentleg-vurdering som kontrollutvalet skal bruke som grunnlag ved utarbeiding av plan for eigarskapskontroll 2024 til 2027.

AKTUELLE OMRÅDER OG TEMA FOR FORVALTNINGSREVISJON

Basert på gjennomført risiko -og vesentlegsvurdering er følgande områder vurdert å ha størst risiko:

- Strategisk og heilskapleg planlegging av arbeidet med berekraftsmåla
- Oppdaterte planverk
- Vilkår for lokaldemokratiet
- Ope og innsyn
- Internkontroll, etterleving av system for internkontroll
- Avvikskultur- og handtering av avvik
- Interkommunale samarbeid
- Datasikkerheit og informasjonstryggleik

- Innkjøp og offentlege anskaffingar
- Personalforvaltning:
 - Sjukefråvær
 - Rekruttering og bemanning
 - Personalforvaltning og omstilling
- Oppvekst
 - Økonomiske rammer
 - Kvalitet
 - Bemanning
- Barnevernstenesta
- Helse og omsorg:
 - Omstillingsprosessar
 - Kvalitet på helse- og omsorgstenesta
- Bekjemping av fattigdom:
 - Er kommunen nok i forkant?
 - Sårbare grupper
- Plan og teknikk:
 - Byggesaksbehandling og vann og avløp – saksbehandlingstid
 - Heilhetleg ROS-analyse

AKTUELLE SELSKAP OG TEMA FOR FORVALTNINGSREVISJON I SELSKAP

Basert på gjennomført risiko og vesentlegvurdering av selskap kommunen eige eller har eigarinteresser i kan det være aktuelt, samen med andre eigarkommunar, å gjennomføre forvaltningsrevisjon i Attvin AS

AKTUELLE SELSKAP OG TEMA FOR EIGARSKAPSKONTROLL

Vi vurderer at det er særleg aktuelt å gjennomføre eigarskapskontroll knytt til

- Hareid Fastlandsamband

INNHALD

1.	INNLEIING.....	6
1.1	Bestilling	6
1.2	Risiko- og vesentlegvurdering.....	6
1.3	Forvaltningsrevisjon	6
1.4	Forvaltningsrevisjon i selskap kommunen eig	6
1.5	Eigarskapskontroll.....	7
1.6	Metode.....	7
1.7	Oppbygging av rapporten - lesarettleiing	10
2	OM KOMMUNEN.....	11
2.1	Organisering	11
2.2	Kommunen sin visjon, mål og satsingsområde	11
2.3	Økonomiske tal og måltal	12
2.4	Kommunebarometeret	13
2.5	Interkommunale samarbeid	14
3	RISIKO- OG VESENTLEGVURDERING FORVALTNINGSREVISJON.....	16
3.1	Berekraft og samfunnsutvikling	16
3.2	Lokaldemokrati	19
3.3	Tillitsskapande forvaltning	24
3.4	Tenesteyting og myndighetsutøvelse	34
3.5	Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – oppsummering.....	50
4.	VESENTLEGVURDERING I SELSKAPER – EIGARSKAPSKONTROLL OG FORVALTNINGSREVISJON I SELSKAP	51
4.1	Innleiing	51
4.2	Om kommunalt eigarskap	52
4.3	Kjelder til data	53
4.4	Eigarskap i sula kommune	53
4.5	Risiko- og vesentlegvurdering i selskap	55
4.6	Forvaltningsrevisjon i selskap	59
	REFERANSELISTE	61

1. INNLEIING

1.1 BESTILLING

Møre og Romsdal Revisjon SA har gjennomført risiko- og vesentlegvurdering av kommunen si verksemd som grunnlag for kontrollutvalet si utarbeiding av plan for forvaltningsrevisjon og plan for eigarskapskontroll etter bestilling frå kontrollutvalet i sak 27/23.

Kontrollutvalet skal syte for at det blir gjennomført forvaltningsrevisjon i kommunen og i selskap kommunen har eigarinteresser i, og at kommunen sine eigarinteresser i selskap blir kontrollert. For å sikre at kommunestyret vel dei mest relevante prosjekta, skal kontrollutvalet utarbeide ein plan for forvaltningsrevisjon og ein plan for eigarskapskontroll, jf. kommunelova §§ 23-3 og 23-4. Planane skal vere basert på risiko- og vesentlegvurdering.

I dette kapitelet ser vi nærare på kva risiko- og vesentlegvurdering, forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll er samt metode og kva for informasjonsgrunnlag vi har nytta som grunnlag for vurderingane våre.

1.2 RISIKO- OG VESENTLEGVURDERING

Formålet med risiko- og vesentlighetsvurderinga er å avdekkje dei områda der det kan vere størst behov for forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll. Det finst ingen spesifikke krav til korleis ein skal gjennomføre denne vurderinga, anna enn at ho skal byggje på ei evaluering av risiko og kva som er vesentleg.

Risiko omfattar potensialet for avvik frå regelverk, mål, vedtak og andre retningslinjer som kommunen har for verksemda. Risiko består av både sannsynlegheit og konsekvensen av slike avvik. Vesentlegheit kan vurderast frå ulike perspektiv, inkludert økonomi, politikk, brukarbehov, medarbeidarinteresser, samt samfunns- og miljømessige omsyn.

Det finns ingen objektiv storleik som kan nytast til å avgjere kva som er vesentleg. For å prioritere mellom områda der det er identifisert risiko for avvik, må kontrollutvalet til slutt gjere ei skjønnsmessig vurdering av kva område som er mest vesentleg.

1.3 FORVALTNINGSREVISJON

Forvaltningsrevisjon er systematiske vurderingar av økonomi, produktivitet, etterleving av reglar, måloppnåing og verknader basert på vedtak frå kommunestyret eller fylkestinget. Forvaltningsrevisjon fungerer som ein kontrollmekanisme mellom kommunestyret og administrasjonen samtidig som ho kan ha stor betydning for læring og utvikling.

1.4 FORVALTNINGSREVISJON I SELSKAP KOMMUNEN EIG

Kontrollutvalet har plikt til å gjennomføre forvaltningsrevisjon både internt i kommunen og i selskap kommunen har eigarinteresser i. Forvaltningsrevisjon kan i prinsippet utførast i alle typar selskap kommunen har eigarinteresser i.

Døme på tema for forvaltningsrevisjon i selskap inkluderer måloppnåing, offentlege anskaffingar, habilitet, etikk og samfunnsansvar, arbeidsmiljø og økonomisk drift. Krava til forvaltningsrevisjon er i utgangspunktet dei same, uavhengig av om revisjonen vert utført i kommunen eller i eit selskap.

Når kommunen organiserer verksemda gjennom selskap, påverkar dette likevel moglegheitene for styring, innsyn og kontroll. Kontrollutvalet må derfor ta omsyn til spesifikke forhold ved forvaltningsrevisjon med selskap. Dette inkluderer eigne reglar for kontrollutvalets rett til innsyn i selskapet. Det kan også vere nødvendig å samordne kontrollen dersom fleire kommunar eig selskapet saman.

1.5 EIGARSKAPSKONTROLL

Eigarskapskontroll handlar om å sjekke om den som utøver kommunen sine eigarinteresser, gjer dette i tråd med lover, forskrifter, vedtak frå kommunestyret og anerkjende prinsipp for eigarstyring.

Det er eit skilje mellom eigarskapskontroll og forvaltningsrevisjon av selskapet. Praxis syner likevel at det er ein glidande overgang mellom desse to hovudkategoriane, og at det i enkelte tilfelle kan vere vanskeleg å skilje dei. Eigarskapskontroll og forvaltningsrevisjon er to ulike former for kontroll, og er regulerte i kvar sine paragrafar i kommunelova. Av den grunn blir områda omtalte i eigne kapittel.

1.6 METODE

Kva har vi gjort?

Vi har arbeidd med å identifisere dei områda i kommunen som har størst risiko for feil og manglar. Dette kallar vi ein risiko- og vesentlegvurdering.

Korleis har vi gjort det?

1. Vi har studert lover og rettleiingar. Vi har undersøkt kva lovgjevinga seier om risiko- og vesentlegvurdering, rettleiaren til NKRF for risiko- og vesentlegvurdering og andre gjennomførte vurderingar.

Vi har brukt kommunelova som utgangspunkt. Kommunelova definerer kva kommunen skal vere og gjere. Difor har vi nytta lova til å inndele kommunen sin verksemd i ulike område. Kommunen skal tilby tenester og drive samfunnsutvikling til beste for innbyggjarane, utøve offentleg myndigheit og bidra til ein effektiv, tillitsskapande og berekraftig forvaltning.

Basert på kommunen sine ansvarsområde etter kommunelova har vi delt risiko- og vesentlegvurderinga inn i fire hovudområde:

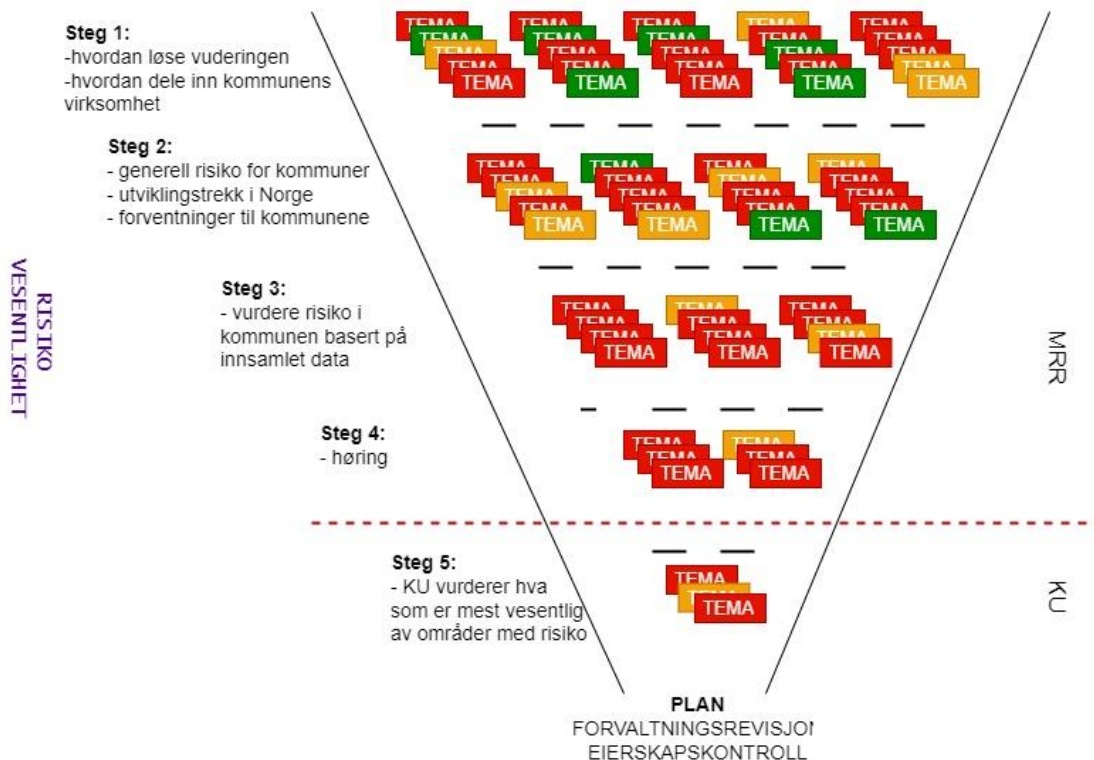
- Berekraft og samfunnsutvikling
- Lokaldemokrati
- Tillitsskapande forvaltning
- Tenesteyting og myndigheitsutøving

1. Vi har identifisert vesentlege risikoar for kommunane. Kva utfordringar møter kommunar generelt sett, korleis utviklar samfunnet seg, kva føresetnader har kommunane, kva må dei ta omsyn til, kva pålegg har dei, kva forventningar har dei til sittande politisk leiding, og kva er dei generelle risikoane i dagens samfunn? For å finne svar på dette har vi henta informasjon frå kjelder som Kommunanes Sentralforbund, Økokrim, Helsedirektoratet, Politiets sikkerheitsteneste og Statsforvaltaren i Møre og Romsdal. Vi har valt ut tema som vi meiner er vesentlege og utgjør ein risiko for alle kommunar. Innan kvart tema har vi identifisert moglege risikofaktorar som òg gjeld for alle kommunar.

Desse er valde ut med bakgrunn i regelverk, element i internkontroll, andre risiko- og vesentleganalysar, forventningar frå Statsforvaltaren og vår eigen kunnskap på området. Risikofaktorane kan òg sjåast i samanheng med områda ein forvaltningsrevisjon kan rettast mot, som er økonomi, produktivitet, regeloverhaldning, måloppnåing og verknader.

2. Vi har vurdert risikoen i kommunen. Basert på informasjon vi har samla inn om kommunen, vurderer vi kva risikofaktorar som ser ut til å vere mest relevante for kommunen. Vi vurderer om risikoen er låg, middels eller høg. Risiko blir delt inn i sannsyn for at hendinga inntreff og konsekvensar om hendinga inntreff. Dette rangerer vi òg som låg, middels eller høg, og endar opp med ei vurdering av risiko. Dersom risikoen er høg eller middels, kjem vi med forslag til mogelege tema for forvaltningsrevisjon.
3. Høyring av risiko- og vesentlegvurderinga til ordførar og kommunedirektør. Vi tek omsyn til innspel som kjem, og eventuelt justerer informasjon og vurderingar. Etter at steg fire er ferdig, sender vi risiko- og vesentlegvurderinga over til kontrollutvalet.
4. Kontrollutvalet bør i steg fem vurdere kva risikoområde som er mest aktuelle for forvaltningsrevisjon og eigarkontroll. Basert på den vurderinga, utarbeider kontrollutvalet ein plan for forvaltningsrevisjon og eigarkontroll

Tabell: En visuell fremstilling av korleis arbeidet med risiko- og vesentlegvurderinga er løst i ulike steg (MRR SA).

Vi summerer opp vår vurdering i følgande risikotabell:

Risiko-faktor	Grunngjeving for nivå av sannsyn	Grunngjeving for nivå på konsekvens	Sannsyn	Konsekvens	Risiko nivå
Aktuelle risiko-faktorar	Kort skildring	Kort skildring	Høg	Høg	
			Middels	Middels	
			Låg	Låg	

Risikofaktorane er dei eller den mest relevante for kommunen.

Grunngjevinga for nivå av sannsyn: Korte skildringar av kva kommunen gjer (eller ikkje gjer) for å redusere risiko.

Grunngjevinga for konsekvensnivået: Kan sjåast frå ulike perspektiv og skildrar konsekvensane om risikofaktoren skulle inntreffe.

Sannsyn: Vår vurdering av om det er lågt, middels eller høgt sannsyn for at vald risikofaktor inntreff.

Konsekvens: Vår vurdering av om det er låg, middels eller høg konsekvens om vald risikofaktor inntreff.

Risikonivået: Vår vurdering av om det er låg, middels eller høg risiko.

Vår vurdering av risiko- og vesentlegheit fører til forslag til tema for forvaltningsrevisjon og eigarkontroll der det er aktuelt.

INFORMASJONGRUNNLAG OM KOMMUNEN

For å skaffe informasjon om risikoområde i kommunen, har vi nytta informasjon frå ei rekkje kjelder:

- Dialog med kontrollutvalet 2019-2023 og kontrollutvalet 2023-2027
- Oppstartmøte med kommunedirektør, ordførar og kommunalsjef
- Spørjeundersøking til politikarar og administrasjonen i kommunen
- Intervju med fagleiar på økonomi og innkjøpsfagleg rådgjevar
- Intervju med HR-leiar og personalrådgjevar
- Faktasjekk med kommunen
- Kommunens planar, mellom anna.:
 - Kommuneplanens samfunnsdel
 - Handlingsplan for folkehelse
 - Beredskapsplan
 - Budsjett og økonomiplan
- Rapporteringar
- Kommunens eigarskapsmelding
- Kommunebarometeret for 2023
- Statsforvaltaren sin tilsynskalender
- Tilsyn på barnevern, Statsforvaltaren
- Forenkla etterlevingskontrollar 2019-2022
- Revisjonens erfaring/kunnskap om kommunen frå tidlegare revisjonar

Det er gjennomført ei spørjeundersøking blant leiarar og politikarar i kommunen. Blant leiarane var det 60 % svar (til saman 3 personar), og blant politikarane var det 25 % svar (til saman 2 personar). Utvalet er ikkje representativt, og svara frå undersøkinga blir nytta som eit supplement til informasjon vi innhentar frå fleire kjelder. Vi har hatt dialog med oppdragsansvarleg rekneskapsrevisor. Rapporten er sendt på faktasjekk til kommunen og ordførar, og vi har teke med innspel og tilbakemeldingar frå desse.

AVGRENSNINGAR

Risiko- og vesentlegvurderinga er gjort på eit overordna nivå. Omfanget er avgrensa ut frå kva som er føremålet med analysen, det vil seie å identifisere kvar det er størst behov for forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll. Analysen er vidare avgrensa av ressursar vi har hatt til rådvelde. Vi påpeikar at risiko- og vesentlegvurderinga er gjort med kvalifisert skjønn, og skal ikkje tolkast som eksakt vitskap.

BESTILLING AV FORVALTNINGSREVISJON

Vi har valt å halde vurderinga på eit overordna nivå. Når ein forvaltningsrevisjon skal bestillast av kontrollutvalet, er det naturleg at detaljeringsgraden innan det valde området blir skjerpa. Her ser vi føre oss at risikofaktorane kan vera til god nytte.

1.7 OPPBYGGING AV RAPPORTEN - LESARETTLEIING

I kapittel blir det gitt ein oversikt over kommunen si organisering, økonomi, mål, resultat frå Kommunebarometeret, interkommunale samarbeid og eigarskap.

Kapittel tre består av risiko- og vesentlegsvurderinga for forvaltningsrevisjon. Vurderinga er delt inn i fire hovudområde. Innan kvart hovudområde kan det være fleire underområder. Kvart underområde vil være bygd opp på same måte:

1. Kort innleiing om temaet, kvifor området er vesentleg og kva som er moglege risikoar. Dette gjeld for alle kommunar.
2. Liste over moglege risikofaktorar innan området. Gjeld òg for alle kommunar.
3. Data om Sula kommune og eventuelle risikoreduserande tiltak.
4. Vår vurdering og ein tabell som oppsummera risikovurderinga vi har gjort.
5. Eventuelt forslag til aktuelle tema for forvaltningsrevisjon.

Kapittel tre avsluttast med ein oversikt over risikoområder med middels og høg risiko- og vesentlegvurdering.

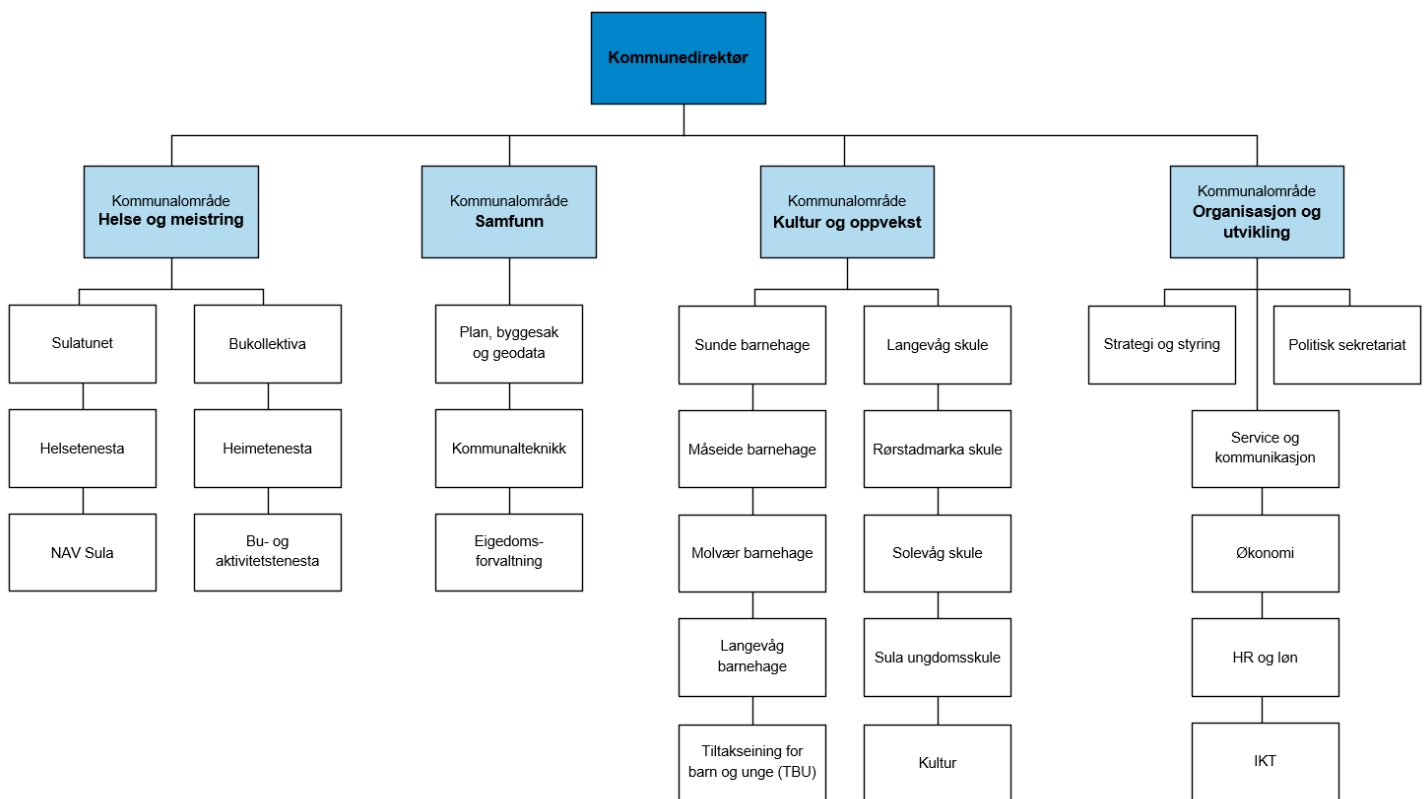
Kapittel fire handlar om risiko- og vesentlegsvurdering i selskap, både forvaltningsrevisjon i selskapa og eigarskapskontroll.

2 OM KOMMUNEN

I dette kapittelet ser vi på kommunens mål og satsingsområde, økonomi, samarbeid og eigarskap. Det gir ein bakgrunn for risiko- og vesentlegvurdering.

2.1 ORGANISERING

Kommunestyret i Sula består av 29 representantar, og er det øvste organet i kommunen. Formannskapet består av 7 representantar. Det er i tillegg 3 utval i Sula kommune; Plan og miljøutvalet, Klagenemnd, og Utvalet for viltsaker. Kontrollutvalet har og 5 medlemmar. Det er i tillegg fleire råd og utval som eldrerådet, administrasjonsråd, råd for likestilling av personar med funksjonsnedsetting (Delegeringsreglement Sula). Vi har fått tilsendt følgjande organisasjonskart for kommunen:

2.2 KOMMUNEN SIN VISJON, MÅL OG SATSINGSOMRÅDE

Kommuneplanen er ein overordna plan for samfunnsutviklinga i perioden. Sula har ein samfunnsdel som gjeld for perioden 2010-2020. Samfunnsdelen vart vedteken av kommunestyret 11.06.2011. Kommuneplanens samfunnsdel er bygd opp med 4 perspektiv og dei 3 styringsparametrane langsiktige utfordringar, mål og strategiar. Sula kommune sin

planstrategi fastset at kommuneplanen sin samfunnsdel skal rullerast i 2024, og arealplan i 2025. Kommunen har opplyst om at arbeidet er i gang og samfunnsdelen etter planen vil bli vedtatt i første halvår 2025. Planprogram for arealdel vil bli lagt fram til politisk handsaming i desember 2024.

Kommunen har etter faktasjekk av rapporten opplyst om at Sula kommune etablerte ny administrativ organisasjonsmodell og ny politisk struktur i 2023. Eit overordna mål for desse endringane var å få på plass ei meir heilskapleg og strategisk styring av kommunen. Kommunedirektøren sitt leiarteam har i samband med dette sett i gang ein prosess med å utvikle og implementere det heilskaplege styringssystemet med tilhøyrande aktivitetar. Aktivitetane vert implementert i organisasjonen fortløpande i 2024.

Planen som føreligg er inndelt i 3 områder (samfunnsperspektiv, organisasjon og tilsette og Økonomi) med 10 hovudmål for perioden. Det går fram følgande 10 hovudmål i planen:

Samfunnsperspektiv:

1. Styre veksten og samarbeide om regional utvikling
2. Etablere ei berekraftig utvikling
3. Etablere harmonisk mangfald
4. Snu negative trendar innan folkehelse og fremje kunnskap mellom aldersgrupper om rett kothald og fysisk fostring

Organisasjon og tilsette:

5. Ei vellykka samhandlingsreform
6. Vere attraktiv arbeidsgjevar som skapar godt rykte
7. Styrke leiarfunksjonen på alle nivå
8. Etablere likestilling/likelønn

Brukarar og tenester:

9. Gode tenester og nøgde brukarar

Økonomi:

10. Etablere og oppretthalde ein sunn og berekraftig økonomi med føreseielege rammer

Kommuneplanen er så vidt nemnd i økonomiplanen for den komande perioden. Siste føreliggande Planstrategi for Sula kommune er frå 2016 – 2019, er ein oversikt over kommunen sine planar og styringsdokument med ei vurdering og prioritering av planar for komande fireårsperiode.

2.3 ØKONOMISKE TAL OG MÅLTAL

Kommunen sine anbefalte finansielle måltal som skal bli nytta til å vurdere kommunen sitt handlingsrom Kommunestyre vedtok i møte den 01.12.2022 (sak 074/22) følgande finansielle måltal for Sula kommune: Sula kommune skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevna vert ivareteke over tid. Kommunen skal innrette den langsiktige økonomiplanlegginga slik at ein styrer mot følgjande finansielle måltal:

- Netto driftsresultat skal over tid utgjere minimum 1,5% av brutto driftsinntekter.
- Disposisjonsfondet skal minimum utgjere 10 % av brutto driftsinntekter.
- Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter skal ned på dagens nivå (under 130%) innen 2030 og 100% innen 2035.

2.4 KOMMUNEBAROMETERET

Kommunebarometeret er ein samanlikning av kommunane basert på 155 nøkkeltal innan 12 sektorar (Kommunal Rapport 2023). Hensikta er å gje ein lettfatteleg og tilgjengeleg oversikt over korleis kommunane driv. Resultatet gir ein indikasjon, sjansen til å stille spørsmål og ikkje minst lære av andre kommunar. Tala er i hovudsak henta frå SSB sin KOSTRA-database for 2022. Det er i tillegg henta statistikk frå kjelder som Utdanningsdirektoratet, Helsedirektoratet, Folkehelseinstituttet og Norsk kulturindeks frå Telemarksforsking.

I det førebelse barometeret er kommunane rangert etter ujustert poengsum. Kommunane blir rangert innan kvar einskild nøkkeltal, kvar sektor og totalt. Karakteren speglar kommunen si plassering i sektoren relativ til dei andre kommunane. Karakteren blir med andre ord ikkje satt ut frå definerte kriteria for kva som er objektivt «bra» eller «dårleg». Eit rødt nøkkeltal betyr at dei fleste andre kommunane gjorde det betre. For somme nøkkeltal gjer heile Kommune-Noreg det bra. Så bra, at sjølv dei kommunane som kjem ut lågt, ligg godt over normer og over minimumskrav til tenesta. I kommunebarometeret for 2023 kan vi lese følgjande om Sula kommune:

Sula havner på en 100. plass i den endelige utgaven av Kommunebarometeret 2023 fra Kommunal Rapport.

Sula har ikke vært del av noen større kommunesammenslåinger i løpet av femårsperioden som er omfattet av Kommunebarometeret. Vi kan derfor anta at resultatene er nokså sammenlignbare over tid.

Grunnskole er første sektor i barometeret. Her ser vi generelt at andelen lærere som oppfyller kompetansekravene i norsk, engelsk og matematikk, har økt nasjonalt de siste årene. I Sula oppfylte 76,13 prosent av barneskolelærerne i norsk, engelsk og matematikk i 1.-7. trinn kompetansekravene i 2022. De beste kommunene ligger på 100 prosent. På ungdomsskolen oppfylte 87,76 prosent av lærerne i matematikk, engelsk og norsk nye krav til fordypning i fagene.

Av dem som bor på sykehjem, var tendensen at 86 prosent hadde omfattende pleiebehov i 2022. 1 Andelen øker over tid, dette indikerer at innsatsen fortsatt dreies mot hjemmebasert omsorg, og at man må være mer pleietrengende enn før for å få sykehjemsplass. Forutsatt at kommunen har gode tilbud på lavere trinn i omsorgstrappa, bør de fleste som bor på sykehjem ha omfattende bistandsbehov. For Sula hadde 50 prosent av dem som bodde på sykehjem, et omfattende bistandsbehov i 2022. Det er anslått nasjonalt at fire av fem over 80 år på sykehjem har en grad av demens. I Sula var 0

prosent av plassene på sykehjem skjermede og tilpasset demente i 2022. Dette er lavere enn i de fleste andre kommuner i landet.

Sula kommune skriv til oss i e-post at avsnittet om sykehjemsplasser frå kommunebarometeret i følgje kommunen er feiltolka. Kommunen har korttidsplassar som er institusjon, og at eit snitt av dei naturleg nok har betre allment funksjonsnivå (dei bur normalt heime) enn dei som har langtidsopphald i institusjon. Dette gjeld også plassar til personar med demens. Sula har til no valgt å yte tenester til desse i heildøgns bemanna bukollektiv. Videre står det i kommunebarometeret at:

Nasjonalt har andelen saker i barnevernet som tar mer enn tre måneder å behandle, gått litt ned de siste årene. Den nasjonale tendensen viser at kommunene nå overholder den normale saksbehandlingsfristen i lovverket i 89,53 prosent av sakene. Andelen fristbrudd er halvert på noen få år. I Sula behandles 90 prosent av sakene innenfor tre måneder. Dette er bedre enn de fleste kommunene i landet.

Sula har ifølge statistikkene 6 barn per årsverk i de kommunale barnehagene. Andelen av barn med minoritetsbakgrunn som går i barnehage, fortsetter å øke nasjonalt. I 2021 var andelen oppe i 86,9 prosent. I Sula går 87 prosent av barna med minoritetsbakgrunn i barnehage, ifølge tallene. Ulike talletidspunkt for barn i barnehage og antall minoritetsspråklige barn er en marginal feilkilde.

Kommunal Rapport korrigerer netto driftsresultat for å vurdere driftsøkonomien. Nytt for to år siden var at en del kommuner får inntekter fra Havbruksfondet. Denne utbetalingen er trukket fra for å gi et bedre bilde av den langsiktige, løpende driftssituasjonen. Gjennomsnittlig prosentverdi for korrigert netto driftsresultat var 1,1 i 2022. For dette nøkkeltallet kan det imidlertid være viktigere å se på kommunens eget resultat enn hvordan den klarer seg mot resten av landet.

Sula har penger på disposisjonsfond, fondet var i 2022 på 16,3 prosent av bruttoinntektene til kommunen. Dette er høyere enn de fleste kommunene i landet. Netto renteeksponert gjeld for Sula var i 2022 på 79,4 prosent av brutto driftsinntekter, noe som er bedre enn de fleste kommunene i landet. Investeringsnivået i Sula var i 2022 14,72 prosent av brutto driftsinntekter for de fire siste år, og dette er under tendensen for landet.

2.5 INTERKOMMUNALE SAMARBEID

Interkommunalt samarbeid kan bli organisert i eit interkommunalt politisk råd, kommunalt oppgåvefelleskap, vertskommunesamarbeid, interkommunalt selskap, aksjeselskap, samverkeføretak, foreining/stiftelse eller ein anna eining som det er rettsleg tilgang til. Ein del av dei kommunale oppgåvene kan blir utført i interkommunale samarbeid. Sula kommune har i dag følgjande interkommunale samarbeid (lista er ikkje uttømmende):

SAMARBEID DER ANDRE KOMMUNER ER VERTSKOMMUNE

- Sunnmøre friluftsråd (KO)
- Nordre Sunnmøre Landbrukskontor
- Vassforsyning Ålesund-Sula-Giske
- Stiftinga Viti
- Veterinærvaktområde Ålesund, Sula, Giske, Fjord, Haram
- Geodatasamarbeid Ålesund
- Overgrepsmottaket i Ålesund
- Øyeblikkelig hjelp døgnavdeling Ålesund (ØHD)
- LVS Ålesund
- Ålesund interkommunale legevakt
- Sunnmøre regionråd IKS
- Krisesenter for Sunnmøre
- Barnevernsvakta på Sunnmøre
- Nordre Sunnmøre oppvekstsamarbeid

KOMMUNALE SAMARBEID OM TJENESTER LAGT I SELSKAPER

- North West AS
- Attvin AS
- Årim AS
- Attvin Næring AS
- Ålesundregionens havnevesen IKS
- Kongshaugen reinseanlegg IKS
- Ålesundregionens havnevesen IKS
- Møre og Romsdal 110-sentral Ålesund KF
- Sunnmøre innkjøpssamarbeid
- Ålesund brannvesen KF
- IUA Sunnmøre kommunalt oppgåvefellesskap (IUAS)
- Biblioteksentralen SA
- Interkommunalt arkiv for Møre og Romsdal IKS
- Sunnmøre kontrollutvalsekretariat IKS
- E-Kommune Ålesund
- Møre og Romsdal Revisjon SA

KOMMUNENS EIGARSKAP OG SELSKAP

AKSJESELSKAP (AS)

- Attvin AS
- Årim AS
- Attvin Næring AS
- North West AS
- Sula Vekst AS

INTERKOMMUNALE SELSKAP (IKS) OG SAMVIRKE (SA)

- Møre og Romsdal Revisjon SA

3 RISIKO- OG VESENTLEGVURDERING FORVALTNINGSREVISJON

3.1 BEREKRAFT OG SAMFUNNSUTVIKLING

FN sine berekraftsmål er ein felles arbeidsplan for å **utrydde fattigdom, motverke skilnad og stoppe klimaendring** (FN-sambandet 2023). To tredjedelar av berekraftsmåla kan berre bli nådd gjennom lokal innsats, noko som gir kommunane ei avgjerande rolle i arbeidet.

Planlegging er kommunane sitt fremste verktøy for å sikre ei berekraftig utvikling i sin kommune. Ei rekkje av dei samfunnsutfordringane vi står ovanfor, må bli løyst gjennom en strategisk og planmessig tilnærming. Dette omfattar arbeidet med ei berekraftig arealforvaltning, samfunnstrygging og beredskap, tverrfagleg innsats i arbeidet med barn og unge, gode helse- og omsorgsteneste, folkehelsearbeid med meir. Regjeringa og Statsforvaltaren ventar at berekraftsmåla skal vere utgangspunkt for all kommunal planlegging.

Det generelle kostnadsbilete er aukande, særleg innan pleie- og omsorgssektoren. Utrekningar viser at kommunesektorens årlege kostnadsvekst, som følgje av endringar i demografien, om få år vil vere to til tre gonger så høg som i 2022 (KS 2023:15). Mange kommunar har ein krevjande **økonomi** med høg gjeld og høgare driftsutgifter enn -inntekter. Kommunane må planlegge for å **tilpasse drifta til inntektene**. Kommunane skal nytte **finansielle måltal** som verktøy i styringa av økonomien. Kommunane står ovanfor tøffe prioriteringar framover, og må planlegge **strategisk og samla** (Statsforvaltaren sitt forventningsbrev for 2023).

Kommunane har ein stor oppgåve i å **få ned klimagassutslepp og tilpasse samfunnet til eit endra klima**. Den verksemda kommunen legg opp til må sette minst mogleg fotavtrykk i miljøet. Vi byggjer ned naturen, og mange artar er borte, eller sterkt trua. Freding av naturområde og matjord må få større merksemd. Noreg har plikta seg til å verne 30 prosent av naturen innan 2030. Dette krev at kommunane tek grep om samfunnsutviklinga på den måten dei kan.

MOGLEGE RISIKOFAKTORAR

- Berekraftsmåla er ikkje satt i samanheng
- Ulike berekraftsmål kan å vere i konflikt med kvarandre
- Manglande strategisk planlegging av arbeidet med berekraftsmåla
- Drifta er ikkje tilpassa inntektene
- Planlegg ikkje langt nok fram i tid
- Samfunnsdelen blir vedteke seint i kommunestyreperioden (KS 2022:42)
- Manglande kopling mellom samfunnsdel og andre planer, budsjett og økonomiplan
- Mangelfull oppfølging av tiltak
- Arbeider ikkje for å bevare naturmangfald
- Prioriterer ikkje å redusere klimagassutslepp
- Gjennomfører ikkje konkrete klimatiltak (gjennom klimabudsjett/styringsverktøy)

Med bakgrunn i opplysningar om kommunen vurderer vi eit utval av nemnte risikofaktorar. Desse blir presentert i risikotabellen under.

OPPLYSNINGAR OM KOMMUNEN

Teknisk berekningsutval for kommunal økonomi anbefaler eit netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene på 1,75%. Kommunestyret i Sula kommune har vedtatt eit måltal på 1,5%, som er i nærheita av det anbefalte målet. Måltalet vart nådd i både 2021 og 2022. I 2023 har Sula kommune hatt negativt netto driftsresultat (Årsmelding 2023)

Sula kommune samarbeider om ein felles plan for areal, klima og transport (PAKT) i Ålesundregionen. Samarbeidet er med Ålesund, Giske og Møre og Romsdal fylkeskommune og Statens vegvesen. Klimaomsyn og FN sine berekraftsmål er lagt til grunn for planen.

Målsetting i planen er ei berekraftig utvikling og en godt fungerande bo- og arbeidsmarknadsregion. Planen vil i tillegg stimulere til folkehelse og trafikksikkerheit. Den forpliktar til å utvikle eit betre kollektivtilbod med båt- og bilsamband. Ein ønska fortetningspolitikk og sterkare jordvern ligg òg i planen. Planen er ikkje juridisk bindande. Risikoområder ved planen kan vere oppfølginga ut i kommunane (PAKT). Sula kommune har en delplan i Miljø og klimaplan frå 2009.

Sula kommune har gjennomført ei innbyggjarundersøking om forslag til tiltak i ny klima- og energiplan gjennom både fysiske og digitale møte. Dette ble undersøkt for å få tilbakemelding på tiltak kommunen kan ta for å få meir miljøbevisste innbyggjarar.

Samfunnsplanen i Sula er påbegynt. Framdrifta tilsier at den blir sendt på høyring i 2024 og skal behandlast i 2025.

Kommunen jobbar aktivt med sosial berekraft, mellom anna med utanforskap. Kommunen har sett på praktiske anordningar med næringslivet, og hatt ein næringsfrukost med utanforskap som tema (Oppstartsmøte).

Sula fortel i oppstartsmøte at kommunen ikkje har nokon større utfordringar enn andre kommunar. I følgje kommuneleiinga er det arbeidd mykje med å få orden på utslepp.

Kommunen er i prosess saman med Ålesund kommune om nytt reinseanlegg. Berekrafta i kommunen knytes og til planprosessane som er i gang. Kommunen opplyser at det brukes lite areal på øya, og har naturreservat i Sula. Kommuneleiinga fortel i oppstartsmøte at det planlegges ein planvask, og undersøker korleis kommunen kan jobbe betre med arealet som er til rådighet.

Kommunen jobbar med å få på plass ein ny organisasjonsstrategi for kommunen, der strategien mellom anna blir relatert til FN sine berekraftsmål (Intervju).

Kommunebarometeret syner at Sula på indikatoren for natur og miljø ligger på den nedre tredjedelen i fylket. Indikatoren som måler blant anna arealnøytralitet, som vil si at kommunen gjenbruk og fortettar allereie utbygd areal, framfor å bygge ned nye områder. Det bebygde området i Sula kommune er økt med 0,07 prosent de siste fire årene. Samstundes er 26 dekar jordbruksareal i Sula omdisponert til andre formål. Klimautsleppa i kommunen er i dag 0,33 prosent høgare enn dei var for fire år sidan (Kommunebarometeret).

Innan fornybar energi viser fylkesstatistikken at Sula har 0,2 MW installert effekt av solkraft-solceller, og utsleppa av klimagassar har auka minimalt frå 2009 til 2021. Statistikken viser og oversikt over verna natur, der Sula kommune har verna under 10%. (Fylkesstatistikk)

VÅRE VURDERINGAR

Sula har eit noko utdatert planverk på klima og miljø, men arbeider no meir aktivt på området. Kommunen er tillegg med i PAKT-samarbeidet i regionen, der berekraftsmål, klimaomsyn og jordvern er sterkt vektlagt. Risikoen vurderast som lav da det gjennom oppstartsmøte og dialog med kommunen verker som det er høy bevisstheit om klima og miljøproblematikk i kommunen. På same tid er det ikkje vedtekne nyare planar tidlegare innan ønsket tid, noko som kan gjere det meir utfordrande å oppdatere fleire planar no. Konsekvensen ved lite fokus på området kan sjåast som høg. Vi vurderer derfor samla risiko- og vesentlege for området som M.

Risikofaktor	Grunngjeving for nivå på sannsyn	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risikonivå
Manglande strategisk og heilskapleg planlegging av arbeidet med berekraftsmåla Utdaterte planar	Utfordring å konkretisere tiltak for å nå FN sine berekraftsmål. Tidsperspektiv på å få vedteke planar. Sula kommune samarbeider om ein felles plan for areal, klima og transport (PAKT) i Ålesundregionen. Kommunen planlegg planvask. Samfunnsplanen skal vedtas i desember 2024.	Kommunen vil ikkje nå de mål dei sett seg. Kommunen får ikkje ei berekraftig drift.	M	M-H	M

Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon kan vere:

- Strategisk og heilskapleg planlegging av arbeidet med berekraftsmåla.
- Oppdaterte planverk

3.2 LOKALDEMOKRATI

VILKÅR FOR LOKALDEMOKRATIET

Lokaldemokrati kan bli sett på som eit ideal der man vektlegg aktiv deltaking i styring og utforming av politikk. Ytringsfridom, deltaking, organisasjonsfridom og likestilling er sentrale demokratiske rettar. Eit velfungerande demokrati er vidare avhengig av at styreorgana fungerer, og at einskilte grupper ikkje får for mykje makt eller blir diskriminert. 85 % av innbyggjarane meiner kommunestyret i eigen kommune er viktig for demokratiet i det norske samfunnet (KS 2022:64).

Moglege risikofaktorar

- Politiske vedtak blir ikkje gjennomført
- Saksgrunnlag i politiske saker er ikkje tilfredsstillande
- Saksarbeidet er ikkje tilpassa folkevalde i mengde og språk
- Avgrensa ytringsfridom
- Vilkåra for lokaldemokratiet er ikkje tilfredsstillande
- Einskilte grupper får for stor makt
- Truslar og hets mot folkevalde og administrasjon
- Haldningar i samfunnet
- Låg valdeltaking
- Likestillingsarbeid er dårleg forankra blant tilsette og i leiinga
- Lite merksemd på aktivitetssplikta etter diskrimineringslova
- Mangelfull kartlegging av utfordringar
- Mangelfull opplæring av folkevalde
- Lite innbyggarmedverknad

Med bakgrunn i opplysningar om kommunen vurderer vi eit utval av nemnte risikofaktorar. Desse blir presentert i risikotabellen under.

Opplysningar om kommunen

Av alle landets kommunar ligg Sula på 18. plass for openheitsbarometeret for 2023.

Heimesida til Sula kommune inneheld tilgang til informasjon om møter i folkevalde organ og sakspapir. Av kommunestyrets dokumenter går det fram at folkevalde i kommunen får opplæring ved ny valperiode (Kommunestyret Sula 27.10.2023).

Sula kommune har innsynsløysning med fulltekstdokument liggande på nett.

Sula kommune har ei valdeltaking på 66,2 % Det er ein oppgang frå valet i 2019 da 62 % stemte. Landsgjennomsnittet er 62,4 %.

I årsmeldinga rapporterast det på likestillingsarbeidet i Sula. I kommunen totalt er det ein kvinneandel på 81 %. Innan dei leiande stillingane i kommunen er fordelinga 33% menn og 67% kvinner, mens kvinneandelen i kommunestyret på 34,5% (Årsmelding 2023).

I løpet av året 2023 hadde Sula kommune 11 kommunestyremøte. Sula sin kommune-tv-funksjon er innretta slik at det kan letes frem til ønskelege saker å sjå på i kommune-tv. Alle folkevalde møte ligg i politisk møtekalender med vedlagde møtedokument (Sula.kommune.no)

Kommuneleiinga opplyser at Formannskapet blir tidleg involvert budsjettprosessen slik at politikarane får eigarskap til budsjettet og budsjettprosessen. Kommunestyret blir orientert om foreløpig budsjett i god tid før det skal behandlast. Politikarane blir oppfordra til å sende inn skriftlege spørsmål og endringsforslag. Spørsmål og svar blir samla opp og sendt til alle medlemmene av kommunestyret. Gjennom året blir formannskap og kommunestyret orientert om økonomisk status ved økonomisk tertialrapportering, samt finansrapportering (Intervju).

Kommunen legg til rette for aktiv innbyggjarmedverknad både med fysiske møte og digitale møteplassar. Dette gjennomførast i kommunikasjonskanalar både internt og eksternt. Kommunen legger til rette for medverking i planprosessar gjennom eldreråd, ungdomsråd og råd for likestilling av personar med funksjonsnedsetting.

Innbyggjarar kan sende inn forbetningsforslag gjennom minsak.no. Siste forslag som er sendt inn er frå 2021 (Min.sak.no). To saker som har hatt søkarlys dei siste åra er det nye reinseanlegget som skal byggast, og utviklinga av gondolen. Dette er to typar saker som kan skape engasjement, men er etter kommunen si eiga oppfatning handtert på ein god måte (Oppstartsmøte).

I perioden 2020-2024 er det utført 8 tilsyn i Sula kommune. 1 postalt asbesttilsyn utført av Arbeidstilsynet, resterande 7 tilsyn er i regi av Statsforvaltaren. Statsforvaltarens tilsyn var i hovudsak retta mot landbruk og grunnskuleopplæring. Det er i tillegg utført 3 forvaltningsrevisjonar i perioden om tidleg innsats og spesialundervisning, innkjøp og offentlege anskaffingar og barneverntenesta (Tilsynskalender og Møre og Romsdal Revisjon).

I spørjeundersøkinga er det ulike oppfatningar om utfordringar knytt til funksjonsdyktig kommunalt folkestyre. Ein skriv at det er satt i system oppfølging av politiske vedtak og at vedkomande opplever ellers at saksframlegg og beslutningsgrunnlag er tilfredsstillande, medan ein anna skriv at det er for mange, lange, kompliserte, gjentakande og uklare saksframlegg.

Våre vurderingar

Plasseringa høgt på openheitsbarometeret kan tyde på eit visst nivå av openheit. Kommunen har ei valdeltaking som ligg over landsgjennomsnittet, noko som kan tolkast som eit teikn på eit velfungerande lokaldemokrati. Ved å legge til rette for brei innbyggjarmedverknad i ulike prosessar og oppretthalde god ekstern kommunikasjon, bidrag kommunen til å reduserer risikoen for ekskludering av visse grupper. Vi har ikkje funn som seier at kommunen har høg risiko på dette området.

Vi vurderer derfor risikonivå for området som lågt til middels.

Risikofaktorar	Grunngjeving for nivå på sannsyn	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risikonivå
Vilkår for lokaldemokratiet er ikkje tilfredsstillande	Kommunen tilrettelegg for medverking i planprosessar. Blanda tilbakemeldingar frå politikare om det er eit funksjonsdyktig kommunalt folkestyre.	Svekket tillit til lokaldemokratiet og føre til ineffektiv styring. Politikarar forstår ikkje saksframlegg/grunnlag for vedtak.	L-M	M	L-M

Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon kan vere: Vilkår for lokaldemokratiet

OPE OG INNSYN

Å vere open og gje innsyn er somme av dei viktigaste føresetnadane for eit velfungerande demokrati. Kommunen si verksemd skal være open og transparent. Kommunen og andre offentlege etatar har ansvar for å dokumentere sine aktivitetar.

Pressen sitt offentleg utval og Kommunal Rapport har i 2021 undersøkt kor opne kommunane er, det vil seie i kva for grad dei gir tilgang til politiske dokument og sikrar eit generelt innsyn i forvaltninga og dei politiske avgjerstene. Undersøkinga viser at Møre og Romsdal er Noregs mest opne fylke. Undersøkinga viste at store kommunar er meir opne enn små kommunar, bruken av styrevervregistret er uendra sida 2018 på 79 prosent og 20,4 prosent av kommunar opplyser å ha søkefunksjon i postlista (Pressens faglege utval 2022).

Moglege risikofaktorar

- Manglande merksemd på meiroffentleg
- Manglande kommunikasjonsstrategi
- Manglande krav til korleis tilsette skal møte publikum
- Mangelfull handsaming av arkivverdige materiale
- Manglande protokollføring og postjournal
- Svak internkontroll
- Informasjon som ikkje skulle vore offentleggjort blir offentleggjort
- Auka grad av digitalisering og mangfald av digitale kommunikasjonsformer
- Oppfølging av rettleiingsplikta

Med bakgrunn i opplysningar om kommunen vurderer vi eit utval av nemnte risikofaktorar. Desse blir presentert i risikotabellen under.

Opplysningar om kommunen

På Sula si heimeside går det fram kva kommunen har av kommunale råd og utval. Kommunen opplyser om eit godt samarbeidsklima mellom dei ulike partia, og det er ifølge kommuneleiinga stor grad av openheit. Det blir mellom anna arrangert workshops for heile kommunestyret i nytt valperiode (Oppstartsmøte).

Oversikt over møter i folkevalde organ i kommunen ligg på nettsida til kommunen. Kommunen har informative heimesider. Publikum kan følgje kommunestyret gjennom kommune-tv, og sakspapira til dei politiske møta blir lagt ut. På heimesidene legges det ut alle saker som skal på høyring, med detaljert informasjon. Dei politiske utvala som har møte ved behov, vert kunngjort i lokalavisa og på heimesida (sula.kommune.no).

Acos websak blir nytta som sakshandsamingssystem i kommunen. Det som kjem på postlista i kommunen er på førehand gjennomgått manuelt av to tilsette på arkiv. Post blir vurdert og kvalitetssikra etter offentleglova før publisering. Nytilsette gis opplæring etter offentleglova.

Det vil i løpet av kort tid bli innført eit nytt kvalitetssystem i kommunen med Skiri Samsvar, som er eit skybasert kvalitet- og internkontrollsystem. Dette vil gjelde heile kommunen når dette er fullt ut implementert. Kommunen har blitt meir opne no enn tidlegare (intervju).

Det er iverksett nye digitale løysningar med mål om å yte betre service til Sula kommune sine innbyggjarar. Dette er mellom anna chatbot på heimesida, og ny digital resepsjonsløysing i Kommuneverten. Der kan innbyggjarar booke møter med ulike sakshandsamarar i kommunen (sula.kommune.no).

I spørjeundersøkinga er det tilbakemelding frå politiker om at kommunen heimeside ikkje er bra nok, og at det ikkje kan bli nok informasjon til innbyggjarar.

Våre vurderingar

Sula har informative nettsider og oversikteleg møtekalender til politiske møter og utval, vi vurderer at Sula har ei proaktiv tilnærming til digital løysingar og service. Dokumenta som kjem på postlista i kommunen er gjennomgått av arkiv før offentleggjing. Kommunen har en intensjon om få innført nytt heilskapleg kvalitetssystem som skal bli fullt ut integrert i heile organisasjonen. Det kan i en innføringsfase medføre auka risiko, samtidig som at det er eit risikoreduserande tiltak med eit oppdatert kvalitetssystem. Kommunen oppfatta seg sjølv som open, og openheitsbarometeret for 2023 underbyggjer dette.

Vi har ikkje funn som seier at dette området har særskilt høg risiko, men det er tilbakemelding i spørjeundersøkinga frå politikar på at heimesida til kommunen ikkje er bra nok.

Vi vurderer samla risiko- og vesentlegnivå på området til L-M.

Risikofaktor	Grunngjeving for nivå på sannsyn	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risikonivå
Manglande merksemd på meiroffentleg Auka grad av digitalisering og mangfald av digitale kommunikasjonsformer	Kommunen har ei proaktiv tilnærming til digitale løysingar og service. Kommunen fremstår som ope. Kommunen skal innføre nytt kvalitetssystem, som i ein overgang kan ha risiko. Tilbakemelding på at heimesida ikkje er god nok	Negativt for tillit og omdømme. Det som skulle ha vore offentleg blir ikkje offentleggjort. Mangelfull informasjon til innbyggjarar	L-M	M	L-M

Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon kan vere: Ope og innsyn

3.3 TILLITSSKAPANDE FORVALTNING

Tillit er viktig for samspelet mellom kommunar, næringsliv, frivillige og innbyggjarar, og er ein del av det FN omtalar som sosial berekraft. Høve som **avdekka korrupsjon, manglande innsyn, manglande system til å ta opp kritikkverdige høve** eller **manglande internkontroll**, kan svekke kommunen sin legitimitet og styringsevne.

Folkeundersøkelse fra 2017/2018 viser at både innbyggere og folkevalgte er mest fornøyd med kommunenes evne til å levere tjenester i samsvar med innbyggernes behov og at folkevalgte har god styring (KS 2022:52).

INTERNKONTROLL

God internkontroll er essensielt for å sikre gode og riktige tenester, at lover og føreskrifter blir fulgt og at kommunestyret sine vedtak blir fulgt opp. Internkontrollen skal vere systematisk og tilpassa verksemda sin storleik, eigenart, aktivitet og risikohøve. Med den nye kommunelova kom skjerpa krav til rapportering om internkontroll og om resultat frå statlege tilsyn frå kommunedirektøren til kommunestyret.

Moglege risikofaktorar

- Manglande risikokartlegging
- Mangelfull internkontroll
- Auka krav til internkontroll
- Feil prioriteringar
- Manglande kompetanse og ressursar
- Mangelfull rapportering på internkontroll
- Mangelfull rapportering, handtering og læring av avvik

Med bakgrunn i opplysningar om kommunen vurderer vi eit utval av nemnte risikofaktorar. Desse blir presentert i risikotabellen under.

Opplysningar om kommunen

Kommunen bruker Riskmanager som sitt kvalitetssystem. Riskmanager blir no implementert i den nye løysinga Samsvar i regi av Skiri.

Kommuneleiinga opplyser at det vart meldt inn og behandla 626 avvik i 2023 (Årsmelding 2023). Talet på innmelde avvik er i følgje kommunen aukande. Sula kommune skriv at det er positivt fordi dei ynskjer ein meldekultur der kontinuerleg forbetningsarbeid er i fokus. Det er HMT og legemiddelavvik som utgjer størstedelen av avvika. Kommunen skriv til oss at det må understrekast at hendingar/forhold som kan føre til avvik også inngår i desse meldingane. Også melding om manglande avvika pause utgjer ein betydeleg del av avvika. Kommunen skriv at dei ser føre at ein betydeleg del av avvika kunne vore meldt som forbetningsforslag. Kommunen vil jobbe vidare med kulturen for melding av avvik, då helst mot ei dreining mot forbetring og forbetningsforslag. Det også bli jobba vidare med korrekt plassering av avvika, og at dei meldast inn under rett kategori for ein sikrare kvalitet på rapportering for 2024.

I RiskManager er det personalhandbok og HMT-system inklusive rutinar og skjema. Det er også i RiskManager ein melder avvik. Når overgangen til Sikri Samsvar etter kvart skjer, vil funksjoner som avvik, varsling og dokumentbiblioteket overførast til det nye systemet. Det er planlagt opplæring av dei tilsette ved innføring av det nye kvalitetssystemet (Intervju).

I spørjeundersøkinga stadfestar leiarar at det blir gitt opplæring i kvalitetssikringssystemet. Dei som har svart på undersøkinga svarer at det er noko ulikt mellom einingane kva delar av kvalitetssystemet som er i bruk, men at det mellom anna blir brukt til å melde avvik og gjennomførast risiko- og sårbarheitsanalysar (Spørjeundersøking).

Kommunestyret får rapportering om den økonomiske situasjonen i Sula gjennom tertialrapporteringa.

Når det gjeld internkontroll innan økonomiområdet, vil alle som har tilvisingsmyndheit få skriftleg delegert myndigheit frå overordna tilsett. Økonomiavdelinga i kommunen opplyser at alle inngåande fakturaer blir kontrollert av to ulike personar. Først ein person som attesterer, og deretter ein person som anviser (Intervju).

Sula sitt forvaltningssystem FAMACWEB vart tatt i bruk i 2019, og kommunen opplyser om at erfaringane er gode. Systemet har mellom anna oppgåver knytt til internkontroll og oppfølging av lovpålagte oppgåver innan drift og vedlikehald (Budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027).

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal gjorde i 2021 eit tilsyn om kommunen sikrar at skulen varslar og undersøker saker der ein elev ikkje har eit trygt og godt skulemiljø. Tilsynet fant at kommunen ikkje hadde tilstrekkeleg internkontroll på korleis dei skal undersøke, varsle og dokumentere slike tilfelle. Det blei og påpekt frå Statsforvaltaren at skuleeigar ikkje innhenta opplysningar som kan ligge til grunn for ei ROS-analyse.

Kommuneleiinga opplyser at Sula kommune etter dette innførte verktøyet Moava. Dette er eit digitalt internkontrollsystem for oppvekst der både tilsette og føresette kan nytte «raud knapp» for å varsle om eit barn i barnehage eller ein elev i grunnskulen eller i vaksenopplæring ikkje har eit trygt og godt miljø. Systemet inneheld årshjul for internkontroll barnehage og skule, og for barnehage mynde.

Våre vurderingar

Kommunen arbeidar vidare med sine styringssystem for å ha en overordna internkontroll. Det inneber auka risiko ved innføring av eit nytt internkontrollsystem. Avvik blir rapportert årleg til kommunestyret. Sula er i ei omstillingsfase som kan gi økt risiko.

Vi vurderer samla risiko- og vesentlege for området som middels.

Risikofaktor	Grunngjeving for nivå på sannsyn	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risiko-nivå
Mangelfull internkontroll. Overgang til nytt system	Kommunen bruker dokument/prosedyredel og avvikssystem i Riskmanager/Samsvar. Kommunen har søkarlys på internkontrollsystem. Det er både risikoreduserende og mogligheit for auka risiko ved innføring av nytt kvalitetssikringssystem.	Tiltak målrettast ikkje. Feilprioriteringar. Svekka omdømme og tillit. Kan gå ut over kvaliteten på tenestene.	L-M	M-H	M

Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon kan vere: Internkontroll, etterleving av system for internkontroll.

ETIKK OG VARSLING

Undersøkingar har vist at om lag halvparten av ordførarar og leiarar har sjølv opplevd ein situasjon med press om uetisk åtferd eller tilbod om utilbørleg fordel. Samtidig meiner fleirtalet i DFØ sin Innbyggjarundersøking i 2021 at det offentlege handsamar alle grupper rettferdig, medan delen som ikkje er semd i det utgjer 26 prosent. I KS Lokaldemokratiundersøking 2017/18 kjem det fram at mange meiner at dei med gode personlege kontaktar i kommunen får betre ivaretatt sine interesser, samstundes som dei ikkje trur at folkevalde utnytt makta for eigen del (KS 2022).

Ein rapport frå Transparency International viser at innbyggjarane i Noreg har høg tillit til myndigheitene. Samstundes peiker rapporten på at det høge tillitsnivået i Noreg må bli ivaretatt. Blind tillit og overdriven tru på at korrupsjon skjer andre stedar enn i Noreg utgjer i seg sjølv ein korrupsjonsrisiko (Økokrim 2022). Det er Transparency International Norge sitt inntrykk at mange er villige til å risikere svært mykje, både når det gjeld straff og omdømmetap, for relativt lite (NKRF 2023).

Moglege risikofaktorar

- Manglande eller eldre etiske retningslinjer
- Manglande eller svak internkontroll
- Mangelfull opplæring i etikk
- Kommunen har ikkje oppdatert rutinane for varslings
- Varslingsrutinane er ikkje godt nok kjent
- Varslings blir ikkje følgt opp
- Det er ikkje trygt å varsle
- Det blir ikkje lagt til rette for varslings
- Kommunen har ikkje tilfredsstillande etisk standard

Med bakgrunn i opplysningar om kommunen vurderer vi eit utval av nemnte risikofaktorar. Desse blir presentert i risikotabellen under.

Opplysningar om kommunen

Det føreligg etiske retningslinjer og skriftlege varslingsrutinar i kvalitetssystemet. I årsmeldinga for 2023 opplysast det om at etiske retningslinjer vart revidert og vedtatt i kommunestyret 25.3.2021 i sak 21/21. I 2022 var det registrert 644 avvik, medan i 2023 var det registrert 626 avvik (Årsmelding 2022 og 2023).

Kommuneleiinga meiner at kulturen for å melde avvik er god. Fleire einingar er gode på å melde avvik, mens andre einingar har eit forbettringspotensial. Det planleggast å jobbe med kulturen for avviksmelding etter at nytt kvalitetssystem er innført. Kommunen opplyser at det skal jobbast vidare med å tydeleggjere skiljet mellom varsel, avvik og forbetring. Kommunen har revidert varslingsplakaten våren 2024. (Faktasjekk, intervju). Varslingsrutinane vart også revidert våren 2024. Arbeidet sjåast også i samanheng med ynskje om meir heilskapleg tilnærming omkring avvik og rutinar som kommunen kontinuerleg arbeidar med (Oppstartsmøte).

Kommunen har reglement for folkevalde og tilsette som skal bli gått gjennom på ny i forbindelse med ny valperiode.

Kommunen har personvernombod og hovudverneombod. Kommunen sitt arbeidsmiljøutval består av seks medlemmer (Årsmelding). Det vart vedteke nye retningslinjer for arbeidsmiljøutvalet 25.01.24. Oppgåver som tidlegare var lagt til attføringsutvalet og IA-utvalet ligg no under Arbeidsmiljøutvalet. Samtidig vart antal medlemmar auka til totalt 8. Det er planlagt ny medarbeiderundersøkelse hausten 2024.

Våre vurderingar

Vi har ikkje funn som tilseier at kommunen skal ha store utfordringar på dette feltet. Kommunen synar god bevisstheit omkring temaet og har utarbeidd reglement og rutinar som er tilgjengelege for dei tilsette. Kommunen arbeider kontinuerleg med temaet og ekstra inn i ein ny kommuneperiode. Vår vurdering er at kommunen har rutinar og en praksis for opplæring i etiske retningslinjer, men vi er usikre på etterleving og praksis ute i einingane. Vi vurderer dermed samla risikonivå som middels.

Risikofaktor	Grunngjeving for nivå på sannsyn	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risiko-nivå
Kommune har ikkje tilfredsstillande etisk standard.	Kommunen har etiske retningslinjer, mens prosedyre for varslingsrutinar er under revidering	Manglande samordning av verneombodets virksomheit.	M	M	M
Det blir ikkje lagt til rette for varslingsrutinar.	Kommunen kan bli betre på å følgje opp prosedyrar og varslingsrutinar.	Svak rettstryggleik for innbyggaren/tilsette.			
Varslingsrutinar følges ikkje opp		Svekka omdømme.			

Aktuell forvaltningsrevisjon kan vere: Avvikskultur- og handtering av avvik

INTERKOMMUNALE SAMARBEID

Komplekse oppgåver og mangel på ressursar kan gjere det krevjande for kommunane å nå sine mål. Løysinga kan vere **interkommunale samarbeid** (Statsforvaltaren 2023).

Ei kartlegging av interkommunale samarbeid utført på oppdrag frå Kommunal- og distriktsdepartementet har formulert suksessfaktorar for velfungerande interkommunale samarbeid; **eigarskap til mål** hjå folkevalde og administrasjon i samarbeidskommunane, **formalisering** av samarbeidet, **profesjonell eigarstyring**, **resultatrapportering** samt **kommunikasjon** og pleie av relasjonar og tillit.

Når kommunar organiser delar av verksemda si som eigne selskap eller i samarbeid med andre kommunar, kan det skape utfordringar for demokratiet ved at selskapa i mindre grad er direkte underlagt kommunestyret.

Moglege risikofaktorar

- Mangelfull rapportering frå vertskommunen
- Lite formalisert samarbeid
- Manglande oppfølging av inngåtte avtalar og rapportar frå tenestene til kommunestyret
- Informasjon om tenesta og verksemda blir ikkje etterspurt av folkevalde
- Manglande eigarskap til mål både politisk og administrativt
- Lite tillitsskapande kommunikasjon
- Tenesta blir ikkje følgt opp i praksis

Med bakgrunn i opplysningar om kommunen vurderer vi eit utval av nemnte risikofaktorar. Desse blir presentert i risikotabellen under.

Opplysningar frå kommunen

På oppdrag av Statsforvaltaren har NIVI (2023) utgitt ein rapport om Interkommunale samarbeid i Møre og Romsdal der Sula er omtalt. Rapporten peiker på nokre utfordringar ved kommunalt samarbeid. Dette er manglande samordning mot eige tenesteapparat, mindre effektiv administrativ styring, samarbeid på dei store kommunanes premisser, manglande demokratisk forankring og kontroll, og avvikande forvaltningskultur i interkommunale selskap. I følge rapporten har Sula 31 formelle ordningar i kommunen, noko som er relativt lågt samanlikna med andre kommunar i fylket. Kommunen er vertskommune for eitt samarbeid i følge rapporten, og er med i 30 ordningar med bistand frå andre kommunar (NIVI analyse 2023).

Sula kommune er med i innkjøpssamarbeid i regi av Ålesund kommune, som består av 14 kommunar på Sunnmøre. Dette samarbeidet er i stor grad knytt til rammeavtalar. Det vart utført en forvaltningsrevisjon for offentlege anskaffingar og innkjøp i 2021 som omtala innkjøpssamarbeidet i nokon grad (Møre og Romsdal Revisjon SA).

Sula kommune er også deltakar i Sunnmøre regionråd som er organisert som interkommunalt selskap (IKS). Det nye reinseanlegget i kommunen blir etterkvart også eit nyetablert interkommunalt selskap med Sula og Ålesund kommune som eigarar (NIVI analyse 2023).

Kommunen har i mai 2024 vedtatt en eigarskapsmelding. Innkjøpspolitikk og hovudprinsipp for eigarstrategi vart revidert og vedtatt av Sula kommunestyret i 2021.

Våre vurderingar

Fleire av kommunens tenester ytes gjennom interkommunale samarbeid med andre kommunar. Det er viktig å formalisere disse samarbeida, at det stilles krav til rapportering frå vertskommunane, og at det er god dialog mellom eigarkommunane. Vi vurderer at det kan være en viss usikkerheit knyt til informasjonsflyten omkring eigarskap og til kommunestyret. Vi vurderer derfor samla risiko- og vesentlege for området som M/M.

Risikofaktor	Grunngjeving for nivå på sannsyn	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risikonivå
Kommunen ikkje i tilstrekkeleg grad følger opp inngåtte avtaler og rapporterer frå tenestene til kommunestyret Mangelfull rapportering	Kommunens eigarskapsmelding er frå 2018 Kommunen er med i ein rekke interkommunale samarbeid	Kommunestyret har ikkje godt nok grunnlag for å følge opp tenestene.	M	M	M

Vi vurderer følgande tema som mest aktuelle for forvaltningsrevisjon:

- Interkommunale samarbeid

DIGITALISERING OG INFORMASJONSTRYGGING

Kommune-CSIRT ventar eit høgt volum av **digitale angrep** i sin analyse og utsikt for 2023. Trygging utfordringar som blir omtala er mellom anna: digital prosessstyring av vassleveranse, SD-anlegg (system for sentral drift av eks. varme og ventilasjon), låsesystem for bygg og idrettsanlegg, velferdsteknologi, heisstyring, tryggingsskamera/overvakingskamera, kraftverk/kraftleveranse, reinseanlegg og avfallsdeponi og forbrenningsanlegg.

Det er ein gjennomgåande tendens at digitaliseringa skjer på **tross av personvernet**. Det er framheva at personvernet i skule og barnehage er under press. Det ble motteke flest klagar på feil i handsaming av personopplysningar i registra. Det er meldt auka tal meldingar om brot på personopplysningstrygginga, grunna **feilsendingar og feilpubliseringar**, men også at tilgangsstyring er eit problem (Datatilsynets årsrapport for 2022).

Moglege risikofaktorar

- Svak internkontroll
- Dokumentasjon av plikter
- Manglande databehandlaravtalar med eksterne aktørar
- Mangelfull dokumentasjon av handsamingsaktivitetar
- Organisasjonskultur og kompetanse
- Manglande risikovurdering på området
- Oppfølging av personvern i einingane
- Tilgangsstyring
- Komplisert og omfattande regelverk
- Personvern er ikkje tilfredsstillande.
- Informasjonstrygginga er ikkje tilfredsstillande

Med bakgrunn i opplysningar om kommunen vurderer vi eit utval av nemnte risikofaktorar. Desse blir presentert i risikotabellen under.

Opplysningar om kommunen

Kommunen er en del av Digi Møre og Romsdal (2024) som skal gi kommunen betre digitale tenester, med økt digitalisering og felles digital kompetanse. Digi Møre og Romsdal skal sikre et godt samarbeid og økt kvalitet innan digitaliseringsarbeidet.

Kommunen har ein handlingsplan som skal bruke digitale ressursar i leik, læring og samhandling i Sulabarnhagene. Det er ei eiga progresjonstrapp for den kreative bruken av IKT i planen. Det er i tillegg laget ein handlingsplan for digital kompetanse i kultur og oppvekst i Sula kommune.

Kommuneverten er og ein del av digitalisering i kommunen. Kommuneverten er ei digital resepsjonsløysing som fungerer som en vert for avtalar og booking av møter med saksbehandlarar i kommunen. I tillegg er Chatroboten Kommune-Kari implementert som funksjon på kommunens heimesider. Kommune-Kari kan svare på konkrete spørsmål innbyggjarane har til kommunen.

Sula er og ein del av e-kommune Sunnmøre. E kommune Sunnmøre er eit IKT-samarbeid mellom kommunane Ålesund, Fjord, Giske og Sula. Denne portalen er felles for alle tilsette i ved innlogging i ulike eksterne digitale verktøy og løysingar (e-sunnmøre.no).

Kommunen anser sjølve digitalisering som et viktig samarbeid, men opplever også utfordringar som går på å være tydeleg nok når det kjem til kor ansvaret ligg. Det omhandlar da kva ansvar kommunen sjølve skal sitje med, for å ha god nok kontroll på området, og kva som er ein del av samarbeidet. Sula har eige ressursar med tilsett IKT leiar, som opprettheld dialog om kva som skjer i samarbeidet og kva som skjer i eigen regi (Oppstartsmøte).

Det blir jamleg gjennomført e-læringskurs for alle tilsette som omfattar informasjonstryggleik. Innan personvern og GDPR-reglementet har kommunen et eige personvernombod. Forskrifta blir ivaretatt og følgt opp via eigen modul i Samsvar når dette er innfasa. Tilsetjingsprosessar er i stor grad digitalisert gjennom webcruiter (Intervju).

Riskmanager er på veg til å bli utfasa i kommunen og overteken av løysinga Samsvar. I Samsvar har alle modular dashbord som automatisk oppdaterast med leiingsinformasjon og statistikk ved gjennomføring av aktivitetar. Modulen Samsvar personvern dekker krav i personvernforordninga, dette vil i følgje datasystemet gje Sula kommunen betre tryggleik for informasjonssikkerheit (sikri.no)

Våre vurderingar

Vi vurderer at kommunen si deltaking i samarbeidet ekkommune Sunnmøre er med å redusere risikoen for at risikofaktorar skal inntreffe innan personvern og informasjonstrygging til middels risiko, men vi vurderer området til å ha høg vesentlegheit. Det er noko ulikt mellom einingane kva delar av riskmanager som er i bruk, noko av dette kan mogleg forklarast med at kommunen er i ei overgangsfase til det nye systemet Samsvar. Det er iverksett nye digitale løysningar med mål om å yte betre service til Sula kommune sine innbyggjarar. Sula har eigen leiing på IKT-området i tillegg til avtalesamarbeid, men det kan oppstå uklare grenser omkring ansvarsfordelinga. Den nye løysinga Samsvar kan bidra til å redusere risikoen på området. Vi vurderer samla risikonivå for området som middels.

Risikofaktor	Grunngjeving for nivå på sannsyn	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risiko-nivå
Informasjonstryggleiken og personvern er ikkje tilfredsstillande	Deltaking i e-kommune Sunnmøre reduserer risiko innanfor personvern og informasjonstryggleik.	Negativt for tillit og omdømme. Belastning for enkeltindivid. Manglande overholdelse av personvern.	M	M	M
Innføring av nye system	Det føreligg digitale kurs for opplæring i personvern og informasjonstryggleik.	Sensitive opplysningar for innbyggjar eller viktige opplysningar for kommunen blir spreidd til uvedkommande.			
Organisasjonskultur og kompetanse	Vi vurderer at nytt kvalitetssystem kan vere risikoreduserande.				

Aktuell forvaltningsrevisjon kan være: Datasikkerheit og informasjonstryggleik

OFFENTLEGE INNKJØP

Norske kommunar må følgje lov og føreskrift om offentlege innkjøp. Lova skal bidra til effektiv utnytting av samfunnet sine ressursar, og den skal sikre at det offentlege opptrer med integritet. Vidare skal reglane bidra til å motverke sosial dumping, ivareta miljøomsyn og motverke brot på menneskerettane.

Økokrim skriv i trusselvurderinga for 2022 at **korruptsjonsrisikoen** i kommunal sektor er størst i konkurranserundar (Økokrim 2022).

Kommunar kjøper inn for store summer, og har gjennom innkjøp eit instrument for å jobbe med berekraft, til dømes gjennom å fremme omstilling til sirkulær økonomi.

Det er sannsynleg at kriminelle aktørar vil prøve å utnytte ukrainarar og andre utanlandske og sårbare arbeidstakarar til **svart og ulovleg arbeid**. Utnytting skjer særleg i arbeidsintensive yrke med ein høg del ufaglærte som **bygg og anlegg**, bilpleie- og verkstad, varetransport, reinhald og sesongarbeid innan jordbruk og fiskeri. Bruk av ulovleg arbeidskraft har over fleire år vore ein utbreidd form for arbeidslivskriminalitet.

Moglege risikofaktorar

- Offentlege innkjøp blir ikkje gjort tilfredsstillande
- Svak internkontroll
- Kompetanse og ressursar
- Offentlege innkjøp
- Arbeidslivskriminalitet
- Manglande openheit
- Manglande miljøomsyn
- Sirkulær økonomi
- Uklare ansvarshøve
- Mangelfull kostnadskontroll og økonomistyring
- Næringar med større risiko for kriminalitet
- Delen utanlandsk arbeidskraft er stor
- Lite samhandling med andre offentlege styresmaktar

Med bakgrunn i opplysningar om kommunen vurderer vi eit utval av nemnte risikofaktorar. Desse blir presentert i risikotabellen under.

Opplysningar frå kommunen

Økonomireglementet i Sula blei revidert og oppdatert ved økonomibestemmingar i ny kommunelov gjeldande frå 01.01.2020. Økonomireglementet blei vedtatt i kommunestyret 25.3.2021 (Sak 21/21).

Etiske retningslinjer, innkjøpspolitikk og hovudprinsipp for eigarstrategi vart revidert og vedtatt i kommunestyret 25.3.2021 i sak 21/21. Finansreglement vart revidert og vedtatt i kommunestyret i sak 89/21. Kommunen har tertialvise finansrapporteringar (Årsmelding 2023).

Det vart gjennomført ein forvaltningsrevisjon av offentlege anskaffingar og innkjøp i 2021 (MMR SA). Konklusjonen i rapporten var at kommunen har sett i verk fleire tiltak for å sikre at regelverket for offentlege anskaffingar blir følgt, som skriftlege rutinar og anna kontrolltiltak. Når

det kjem til forbettringspunkt trekkast det frem at dei tilsette ønskjer meir opplæring og informasjon, og ein tydeleg oppgåve- og ansvarsfordeling innan anskaffingar. Undersøkinga viste at Sula kommune har ein oppdatert oversikt over alle rammeavtalar som er inngått, og at dei tilsette har oversikt over rammeavtalane som er relevante for sitt tenesteområde.

Revisjonsrapporten konkluderer med at varer og tenester blir kjøpt inn i samsvar med lov og regelverk i stor grad.

Kommunen opplyser om at det føreligg rammeavtalar på mange av områda i forbindelse med innkjøpssamarbeidet med Ålesund, og det er eigen ressurs på området i Sula (Oppstartsmøte). Unntaket frå dette er innanfor teknisk sektor der Sula i hovudsak inngår egne avtalar (Intervju).

Økonomiansvarleg i kommunen opplyser om at bestillingar «lokalt» på einingane blir i hovudsak gjort via Visma eHandel. Einingsleiar skal lære opp nyttilsette i bruken, og innkjøpsansvarleg i kommunen bidreg ved behov. Sula kommune har planer om å utarbeide en ny strategi for anskaffing, og det opplysast at det truleg vil bli meir fokus på berekraft grunna tildelingskriteriet miljø innan anskaffingar (Intervju).

Det visast til innkjøpspolitikk i årsmelding for 2023, og hovudprinsipp for eigarstrategi vart revidert og vedtatt i kommunestyret 25.03.2021, eigarskapsmelding ble vedteke i 2024. I § 2 for felles retningslinjer opplysast det om interkommunalt innkjøpssamarbeid der Sula kommune skal delta i innkjøpssamarbeidet på Sunnmøre i følgje eigen avtale mellom kommunen og Ålesund kommune. Sula kommune skal stå fritt til å delta i den enkelte konkurransen som blir gjennomført i regi av innkjøpssamarbeidet. Kommunane i innkjøpssamarbeidet skal ha tilnærma lik innkjøpspolitikk, slik at innkjøpa skal kunne gjennomførast i tråd med innkjøpspolitikken til alle kommunane som deltek i samarbeidet

Våre vurderingar

Offentlege innkjøp er en kompleks oppgåve for kommunar. Mange tilsette er involvert, det er store summer involvert og det er strenge reglar. Kommunen er deltakar i det interkommunale innkjøpssamarbeidet på Sunnmøre. Funn i forvaltningsrevisjon av innkjøp og offentlege anskaffingar i 2021 viste at nokon forbettringspunkt, men at kommunen i stor grad har god kontroll på innkjøpsområdet. Tydeleg ansvarsfordeling er vesentleg for å sikre tilstrekkeleg kontroll ved offentlege anskaffingar, som kan bli betre gjennom ny strategi for anskaffing, som det føreligg planar om. Ein slik strategi kan òg betre det miljømessige omkring innkjøp. På grunn av at dette er et generelt vesentleg risikoområde, men at vi ikkje har funn som seier at dette området har høg risiko, vurderer vi samlet risiko- og vesentlighet for området som M.

Risikofaktor	Grunngjeving for nivå på sannsyn	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risiko-nivå
Innkjøp og offentlege anskaffingar blir ikkje gjennomført og følgt opp i tråd med regelverket.	Det er god innkjøpsfagleg kompetanse i organisasjonen. Kommunen planlegg ny strategi for offentlege anskaffingar. Funn frå forvaltningsrevisjon avdekka punkt til forbetring på området.	Tap av verdiar, tillit og omdømme. Manglande berekraft. Korrupsjon, arbeidslivs-kriminalitet og kameraderi.	M	H	M

Aktuell forvaltningsrevisjon kan være: Innkjøp og offentlege anskaffingar.

3.4 TENESTEYTING OG MYNDIGHETSUTØVELSE

KLART SPRÅK

Med språklova som gjeld frå 1.1.2022, har offentlege organ plikt til å bruke klart og korrekt språk som er tilpassa målgruppa. I media har det den siste tida vore søkjelys på at innbyggjarar kan ha utfordringar med å forstå offentlege vedtak og den informasjon som blir gitt dem. Med stadig mindre kundekontakt, er klart og godt språk viktig for innbyggjaren. Alle kommunar skal ha en tilgjengelighetserklæring for universell utforming av IKT.

Moglege risikofaktorar

- Informasjon og vedtak er ikkje tilpassa målgruppa
- Risiko for bruker
- Kommunen har ikkje eit klart og brukarvennleg språk
- Ressursar blir brukt uhensiktsmessig

Med bakgrunn i opplysningar om kommunen vurderer vi eit utval av nemnte risikofaktorar. Desse blir presentert i risikotabellen under.

Opplysningar om kommunen

Frå 1. februar 2023 er alle norske kommunar pålagt å følge en tilgjengelighetserklæring for universell utforming av IKT. Uutilsynet arrangerer gratis webinarer og møter for å rettleie kommunane gjennom krava i erklæringa (Uutilsynet.no).

På sula.kommune.no brukast det løysingar der dei ikkje har moglegheit til å leggje tilgjengelegheitserklæringa direkte på nettsida. Kommunen har difor laga ei samla oversikt på nettstaden. Der ligg det tilgjengelegheitserklæring, kontaktinformasjon til ansvarlege og moglegheit til melde inn feil.

Kommunens mål er at sula.kommune.no skal følge krava i Web Content Accessibility Guidelines (WCAG 2.1). Krava i universell utformingsregelverket gjeld for nettløysingar. Krava er deler av standarden Web Content Accessibility Guidelines (WCAG). Sula viser til at det arbeidast kontinuerleg med å forbetre brukaropplevinga, med prioriterte mål i 2023 på nettsida. Mellom anna arbeidast det med tilpassa språkleg informasjon og universell utforming (Uutilsynet.no, sula.kommune.no).

Heimesidene til Sula kommune går fram som informativ og open, og kommunen skårar godt på Openheits-barometeret for 2023.

Det iverksett nye digitale løysningar som chatbot og kommunevert med mål om å betra servicen til Sula kommune sine innbyggjarar. Dette systemet er ikkje fullt ut funksjonelt enda, annet enn for enkelte einingar. De nemnde løysningane har eit mål om effektivisering av kommunikasjon med innbyggjarane (Sula.kommune.no).

Våre vurderingar

Basert på en heilskapleg vurdering av dei enkelte risikoane, anses klart språk i kommunen som vesentleg. Dette understrekar behovet for fortsett innsats og oppfølging for å minimere risikoen og sikre effektiv implementering av klarspråklege tiltak som kommunen ser ut til å ha oversikt over. Vi vurderer derfor risikonivå for området som låg.

Risikofaktor	Grunngjeving for nivå på sannsyn	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risikonivå
Kommunen har ikkje et klart og brukarvennleg språk	Kommunen har planar om ein kommunikasjonsstrategi.	Informasjon og vedtak blir ikkje forstått	L	M	L
Informasjon og vedtak er ikkje tilpassa målgruppa	Det arbeidast kontinuerleg med klart språk i kommunen.	Ikkje effektiv ressursbruk.			
	Gitt at kommunen greier å være tydeleg i sin kommunikasjon med brukaren, reduserer det unødvendig belastning på både bruker og tilsette.	Mindre tillit til forvaltninga.			

PERSONALFORVALTNING

Mange kommunar har utfordringar med å rekruttere og få tak i riktig kompetanse. Kommunar har utfordringar med å **rekruttere** helsepersonell, særleg sjukepleiarar og legar. Mange kommunar har utfordring med å rekruttere psykolog og vernepleiarar (Helsedirektoratet 2021). For å kunne halde fram med å gje gode teneste, må kommunen ta i bruk teknologi og nye måtar å jobbe på. **Omstillingsarbeidet** må være systematisk, strategisk og målretta (Statsforvaltaren 2023).

Det legemeldte **sjukefråværet** i 4. kvartal 2022 er 5,7 prosent i Norge (NAV). Kvinner har høgare sjukefråvær enn menn. Korona pregar sjukefråværet enno, som er høgare enn før pandemien. Vi ser at høgt sjukefråvær og stort arbeidspress kan utfordre **arbeidsmiljøet**.

Moglege risikofaktorar

- Mangel på kvalifisert arbeidskraft
- Nok og riktig kompetanse og ressursar
- Auka krav til fagutdanning
- Omstillingsarbeid
- Mangelfull organisering og leiing
- Lite søkjelys på arbeidsmiljø
- Manglande førebygging
- Manglande oppfølging og tilrettelegging
- Høgt sjukefråvær
- Manglande kunnskap om kva som aukar sjukefråværet påverkar moglegheita for tiltak
- Arbeidsmiljøet er ikkje tilfredsstillande
- Storleiken til kommunen gjer den sårbar.

Med bakgrunn i opplysningar om kommunen vurderer vi eit utval av nemnte risikofaktorar. Desse blir presentert i risikotabellen under.

Opplýsingar frá kommunen

Sjukefráværet i kommunen er på 8,65% (Årsrapport 2023). Sjukefráværet er lågare enn tidlegare år, og er ulikt frå eining til eining (Intervju).

Det vart gjennomført ein medarbeidarundersøking i 2021 og iverksett tilhøyrande tiltak, og dette arbeidet har fortsett. Det er igangsett kompetansehevande samlingar for leiarar/verneombod og tillitsvalde i regi av NAV arbeidslivsenter kurs i Førebygging og oppfølging av sjukefrávær i 2023. Arbeidsmiljøutvalet viser til at dei fleste saker som omhandlar arbeidsmiljøet blir løyst på arbeidsplassen og av den grunn er det få saker som kjem opp i utvalet. Det er inngått ny avtale gjennom innkjøpssamarbeidet for bedriftshelseteneste, Avonova (Årsmelding 2022).

Sula kommune jobbar mot å etablere ein heiltidskultur, og arbeider kontinuerleg med å redusere andelen av ufrivillig deltidstilsette. (Årsmelding 2023).

Kommunen opplyser at de valde å styrke personalavdelinga i fjor etter ei omorganisering på området, der det etter kvart ble tilsett ein HR-leder. Ny struktur sjåast på frå kommunen si side som vesentleg for å være ein attraktiv arbeidsplass både no og framover. Omorganiseringa skal i tillegg til attraktiviteten bidra til et trygt og forsvarleg arbeidsmiljø (Oppstartsmøte).

Når det kjem til rekruttering kjem det fram frå spørjeundersøkinga at det er sett i verk tiltak for å rekruttere riktig kompetanse i Sula, og dette kan ha samanheng med at fleire einingsleiar viser til at eininga deira er sårbar ved frávær. Det jobbast òg aktivt med organisering for å redusere denne sårbarheita (Spørjeundersøking). Sula kommune planlegg å gjennomføre medarbeiderundersøking i utgangen av 2024.

Kommunen har fleire større politiske saker i kommunen som rapporterast om kan påverke arbeidsforholdet til involverte einingar og tilsette. Det visast og til at det og kan vera utfordrande å skaffe rett kompetanse til disse avdelingane, deriblant ingeniørar. Det er nyleg utarbeida ein ny organisasjonsstrategi for kommunen (Intervju/faktasjekk).

Våre vurderingar

Personalforvaltning er eit område der vesentlegheit vurderast ut frå fleire perspektiv. Desse er særleg knytt til økonomi og tilsette. Kommunen slit med nok og riktig kompetanse på einskilte område, og er sårbare ved frávær av enkelttilsette. Sula kommune har tatt grep ved å tilsette ny leder på HR for styrke dette feltet i kommunen. Det er og satt i verk pilotprosjekt med førebygging og oppfølging av sjukefráværet. Sjukefráværet er samtidig høgt i kommunen, sjølv statistikken går nedover. Kommunen verker til å jobbe både strategisk og langsiktig for å hindre mangel på kvalifisert arbeidskraft. Vi meiner dette er eit område med generelt høg risiko. Vi vurderer derfor samla risiko- og vesentleg for området som høg til middels.

Tabellen viser vår vurdering av risiko- og vesentlege for området personalforvaltning:

Risikofaktor	Grunngjeving for nivå på sannsyn	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risikonivå
Nok og riktig kompetanse og ressursar Høgt sjukefråvær Arbeidsmiljøet er ikkje tilfredsstillande Omstillingsarbeid	Kommunen har hatt utfordringar med å skaffe kvalifisert personell i fleire stillingar Kommunen har søkelys på å få ned sjukefråværet, gjennom bl.a. prosjekt Kommunen har et høgare sjukefråvær enn ynskja	Mangel på nok og riktig kompetanse kan auke risikoen for kvaliteten på tenestene.	M	H	M-H

Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon kan vere:

- Sjukefråvær
- Rekruttering
- Personalforvaltning og omstilling

OPPVEKST

Ungt utanforskap, fråfall i vidaregåande skule og fleire unge uføre er aukande i Norge i dag. Auke av psykisk lidningar blant unge er ein driver for denne utviklinga (KS 2022:47).

Statsforvaltaren ventar at kommunane **styrkjer det helsefremjande og førebyggjande** arbeidet for barn, unge og deira familiar, inkluderer tilbodet til gravide, gjennom helsestasjon- og skulehelsetenesta, at kommunane satsar på **lågterskel psykisk helsehjelp**, slik at ein kan få rask hjelp utan henvising, og at kommunane gir alle barn og unge som blir viste til psykisk helsevern tilbod om vurderingssamtale (forventningsbrev for 2023).

I rapporten «**Tidleg innsats**, tidleg i livet» (KS) trekkes kommunikasjon, samarbeid og samhandling mellom tenestene fram som viktige kriterium. Godt **tverrfagleg samarbeid**, og kunnskap om andre tenestetilbod er viktig for å komme tidleg på banen. Barnehagen blir omtalt som spesielt viktig i arbeidet med tidleg innsats.

Moglege risikofaktorar

- Tidleg innsats fungerer ikkje tilstrekkeleg
- Ressursmangel
- Nye kompetansekrav i skule og barnehage blir ikkje følgt opp
- Utilfredsstillande internkontrollrutinar
- Manglande risikovurdering
- Mangelfulle rutinar for overgangar
- Manglande førebyggingsarbeid
- Mangelfulle rutinar for å fange opp barns ulike behov o Ikkje tilpassa undervisning
- Mangelfull eller feil gjennomføring av aktivitetsplikta
- Mangelfulle rutinar for å skape eit inkluderande miljø
- Ungt utanforskap
- Kvaliteten i oppvekstsektoren er ikkje tilfredsstillande
- Spesialundervisning/ tilrettelagt undervisning fungerer ikkje tilfredsstillande
- Uklare forventningar mellom skule-heim
- Mangelfull medverknad
- Mangelfullt tverrfagleg samarbeid
- Utilstrekkeleg bistand frå PPT
- Mangelfull oppfølging av barnehage

Med bakgrunn i opplysningar om kommunen vurderer vi eit utval av nemnte risikofaktorar. Desse blir presentert i risikotabellen under.

Opplysningar frå kommunen

Det kjem frem i årsmeldinga at det har vært et meirforbruk i 2023 på 3,1 millionar på kultur og oppvekst (Årsmelding 2023).

Skulestrukturen i Sula vart endra i 2022 då Måseide og Fiskarstrand skule blei slått saman til Rørstadmarka skule. I Sula er det no Langevåg Solevåg og Rørstadmarka skule samt Sula ungdomskule. I tillegg til vaksenopplæring, kulturskule og SFO. Av barnehagar er det fire kommunale og fire private barnehagar i kommunen (Sula.kommune.no).

Kommunen peikar sjølve på utfordringar som handlar om at det er aukande utanforskap, og at det kan være krevjande og halde oppe kvaliteten i tenestene. Kommunen har mye fokus på kva som skjer i denne sektoren, både lokalt men òg dei nasjonale trendane (Oppstartsmøte).

Frå fylkesstatistikken visast det at Sula kommune ligg omtrent på landsgjennomsnittet då det kjem til spesialundervisning i grunnskulen for 2022. På grunnskulepoeng legger Sula seg ca. på gjennomsnittet i Møre og Romsdal fylke. Sula har og hatt ein liten auke i elevtal både for barne og ungdomskulane i kommunen (Fylkesstatistikken).

Oppvekstprofilen frå folkehelseinstituttet viser på tema levekår at Sula gjer det betre enn landsgjennomsnittet. På områdene barnehage, skole, fritid og nærmiljø, helse og helseåtfærd er Sula ikkje signifikant ulik frå landet som heilheit. Bortsett frå på indikatoren for søvnproblem ligg Sula dårlegare an enn landet som heilheit (Oppvekstprofil).

Oppvekstrapporten for 2022 vart behandla i kommunestyre i sak 52/23. I rapporten visast det til knappe økonomiske rammer i sektoren i Sula. Det blir framheva at det er særleg merkbart i skule, PPT og barnevern. Saksmengda per tilsett innan PPT og barnevern er høg. Dette kan innebære risiko over tid når det kjem til slitasje på personale. Helsestasjon opplysast at innfrir normkravet til skulehelsetenesta i kommunen.

Kommunen opplyser om at lærarnormen med knappast mogleg margin blir oppfylt men påpeikar samstundes at det jamt over er fleire elevar per lærar enn i samanliknbare skular i

regionen. Men gitt rammene dei har i Sula for oppvekst, visast det at elevar samt foreldre/føresette i skular og barnehagar er jamt over godt tilfredse med tilbodet dei får (Oppvekstrapport 2022).

Det vart gjennomført ein forvaltningsrevisjon om tidleg innsats og spesialundervisning i 2022. Hovudtrekka i rapporten peiker i retning mot at dei er i tråd med anbefalingane på området. Det blir kontinuerleg vurdert elevanes utbytte av undervisning og satt i verk tiltak ved behov. Når det kjem til saksgangen i spesialundervisning vises det til god saksbehandling men i tillegg til enkelte manglar. Spesielt gjeld det omsyn til barnets synspunkt i saker. Dette var under forbetring i 2022. Det ble også i revisjonsrapporten påpekt forbetrimoglegheiter ved oppdatering av malar for vedtak og rutinar på området.

I faktasjekk med kommunen, blir det opplyst at Sula har gjennomført to dagars kurs for oppvekstsektoren i «Barnets stemme» og «Barnets beste» november 2023 og januar 2024 som ein del av forbetringstiltak etter forvaltningsrevisjonen i 2022. Kommunen deltek i Kompetanseløftet i regi av Udir.

Våre vurderingar

Kommunen har på slik vi vurderer det implementert planlegging og tiltak for å støtte oppvekstsektoren, inkludert god lærartettleik og oppfyling av bemanningsnorma i barnehagar, som er indikatorar på et godt grunnlag for kvalitet i utdanning og omsorg for barn og unge. Vi vurderer at oppvekstsektoren ikkje har høy risiko innanfor oppsette moglege risikofaktorar. Kommunen kommer middels godt ut innanfor skole og barnehage i kommunebarometeret. Av vesentlege områder, finner vi at oppvekstsektoren vil ha utfordringar med å holde økonomisk ramme. Disse utfordringane kan signalisere potensielle svakheiter i systemet som kan hindre kommunen i å nå sine mål om høy kvalitet på tenester for barn og unge. Sjølv om kommunen har tatt viktige skritt for å ta tak i disse utfordringane, kan kommunens evne til kontinuerleg forbetring og tilpassing være avgjerande for å redusere risikonivået over tid. Vi vurderer derfor risikonivået for området som middels.

Risikofaktor	Grunngjeving for om sannsyn inntreff	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risiko- nivå
Kvaliteten i oppvekstsektoren er ikkje tilfredsstillande. Saksmengda per tilsett.	Vi har ikkje data som tilseier at risikoen for manglande måloppnåing er vesentleg mindre for Sula enn for andre kommunar i Norge.	Elevane får ikkje tilfredsstillande læringsutbytte	M	M	M
Manglande førebyggingsarbeid	Eininga har hatt utfordringar med å holde den økonomiske ramma i 2023.	Elevane og barna får ikkje den oppfølginga eller undervisninga de har krav på.			
Mangelfullt tverrfagleg samarbeid	Ved fleire skoler har det vært behov for tettare oppfølging enn tidlegare.	Det blir brukt meir enn planlagt. Kan gå ut over andre tenester og svekke kommunens omdømme.			

Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon kan vere: Økonomiske rammer, kvalitet, bemanning

BARNEVERN

Barns rett til **medverknad** blir ikkje godt nok ivareteke, sjølv om barn har tydelege rettar i lowerket. Det omfattar mellom anna mangel på informasjon, at dei ikkje trygt får sagt det dei ønskjer og mangel på klageitgang. Det er også dokumentert relativt omfattande manglar ved barn sin **rett til god og forsvarleg hjelp** på ein rekkje område og at mange barn opplev flytting og ustabilitet i sin omsorgssituasjon. Det er vidare påvist utfordringar ved barnevernstenesta sine **undersøkingar. Rammene** for barnevernstenesta ser ut til å vanskeleg for små distriktskommunar. Etter utvalet si vurdering er føresetnadene for å levere gode barnevernsteneste dårlegare jo mindre barnevernstenesta er (NOU 2023:7:17).

Det har dei siste ti åra blitt gjennomført ein rekkje reformer og endringar i barnevernet på bakgrunn av svikt og utfordringar med kvalitet, særleg i det kommunale barnevernet (NOU 2023:7). Den **nye barnevernslova** frå 1.1.2023 skal gjere barnevernet enklare, meir brukarvennleg og betre tilpassa samfunnet i dag. Lova skal også bidra til auka vekt på førebyggjande arbeid og tidleg innsats.

Statsforvaltaren ventar at kommunane styrkar arbeidet med **tidleg innsats** og førebygging, at det blir utarbeida ein **førebyggingsplan** mot omsorgssvikt og åtferdsproblem, og at kommunen arbeider for å gjenforene barn og foreldre etter omsorgsovertaking. Det er venta at kommunane følger opp regjeringa si pågåande **kompetansesatsing** for perioden 2018-2024 og legg til rette for å oppfylle kompetansekrava i den nye barnevernslova (Forventningsbrev 2023).

Moglege risikofaktorar

- Pressa ressursituasjon
- Tilsetting
- Kompetansekrav blir ikkje følgt opp
- Feil i sakshandsaminga
- Manglande retningslinjer og rutinar
- Manglande medverknad
- Lite eller dårleg samhandling mellom tenesta og andre aktørar
- Svak internkontroll
- Press frå omverda
- Tilstandsrapport blir ikkje utarbeida (og lagt frem for kommunestyret)
- Førebyggingsplan blir ikkje vedteke av kommunestyret
- Rekruttering av fosterheim
- Kvaliteten i barnevernstenesta er ikkje tilfredsstillande

Med bakgrunn i opplysningar om kommunen vurderer vi eit utval av nemnte risikofaktorar. Disse blir presentert i risikotabellen under.

Opplysningar om kommunen

Fagområde barnevern har 10.75 årsverk og er innan Tiltakseining for barn og unge (TBU) i kommunen. Kommunen er en del av interkommunal barnevernsvakt for Sunnmøre, med Ålesund som vertskommune. Ifølge statistisk sentralbyrå sin oversikt over barn med undersøking eller tiltak per årsverk ligger Sula kommune på 17,4 for 2022. (SSB.no) Kommuneleiinga opplyser i faktasjekken at området barnevern blei styrka med 1,3 årsverk frå 2023 og antall saker per kontaktperson er lågare no enn i 2022.

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal gjennomførte tilsyn som en del av eit landsomfattande tilsyn initiert av Statens helsetilsyn i perioden 16.02.2021 til 18.02.2021. Tilsynet omfatta Sula kommune. Tilsynet avdekte nokre lovbrutt ved barnets beste vurdering og undersøkingane var av varierende omfang, frå for omfattande til ikkje grundige nok i den einskilde sak (Tilsynsrapport).

Det føreligg revisjonsrapport frå barnevernstenesta i 2022, der fokuset var på oppfølginga av barn i hjelpetiltak omsorgstiltak og ettervernstiltak. Det ble vist til i rapporten at barnevernstenestene i Sula kommune opplever et stort arbeidspress og kapasitetsutfordringar som kan påverke lovpålagte oppgåver. Det ble samtidig vist til at det blir utført mykje godt arbeid og tal på tilsette på området er få i forhold til andre kommunar i fylket. Det ble i forbindelse med revisjonsrapporten frå 2022, vist til at statsforvaltars tilsyn sine merknadar var blitt implementert og etterlevd.

Tilstandsrapport blir framlagt årleg på feltet, sist i 2023. Det er malar, rutinar og retningslinjer på området, og det arbeidast med vidareutvikling og oppdatering kontinuerleg. Tilstandsrapporten synar at barnevernstenesta i Sula har hatt ei positiv utvikling på fleire områder, samtidig er det store utfordringar - særleg knytt opp mot kompleksitet i saksarbeidet og kapasitet til å følge opp alle lovpålagte oppgåver.

Det er no utvida tiltakstemaet frå 2 til 3 kontaktpersonar, saman med 2 familie/fosterheimsrettleiarar, med hensikt å få barnevernstenesta til å vere tettare på barna og familiane. Sula kommune har pågåande en BTI-satsing som barnevernet er ein del av (Tilstandsrapport barnevern 2023).

Ifølge BUFDIR sin kommunemonitor skil ikkje Sula seg spesielt ut samanlikna med gjennomsnittet i resten av fylket, det er nokre indikatorar som er forskjellige, barn med hjelpetiltak i heimen av alle born med tiltak 0-17 år og fosterheimstiltak i familie og nære nettverk for 2022 ligger Sula godt under gjennomsnittet for fylket (BUFDIR kommunemonitor). Kommunen har opplyst at barnevernet i Sula har ikkje rapportert til SSB for 2023 på grunn av overgang til nytt fagsystem og tal kan ha endra seg.

Barnevernstenesta i Sula kommune er rangert som nummer 201 innan sektoren. I gjennomsnitt er 4,18% av barna omfatta av tiltak i Norge, i Sula er andelen på 3,21%. 90% av barnevernsundersøkingar i kommunen ble gjennomført innan tre månader i 2022, omlag på same nivå som landsgjennomsnittet. Bemanninga i barnevernet er litt lågare i Sula med fagutdanna på 3,6 stillingar per 1000 mindreårige, som gir en plassering som nummer 336 i landet. Antal saker per årsverk er 16,9 i Sula, et tall meir på nasjonalt gjennomsnitt (17,40). Andel av barna under omsorg i Sula kommune som har hatt en omsorgsplan målt over ei fireårsperiode er på 94%. Det er ikkje føreteke brukarundersøking dei 4 siste åra ifylgje barometeret (Kommunebarometeret 2023).

Sula kommune opplysa sjølve om mange barn under omsorg i kommunen, som det er fokus på. Kommunen er klar over at det finnes forbettringspunkt på tidleg innsats i Sula. Spesielt oppmerksame er kommunen rundt kor mange det er som har tunge tiltak i kommunen (Oppstartsmøte).

Våre vurderingar

Tenesta har hatt tilsyn både frå statsforvaltar og gjennom forvaltningsrevisjon dei siste åra. Kommunen framstår bevisst om utfordringar i sektoren. Rapportane vist og til mykje godt arbeid i tenesta. Det er likevel identifisert risikofaktorar som kan ha konsekvensar for tenestekvaliteten og barns velferd. Dette inkluderer spesielt presset ressursituasjon og kapasitet, og utfordringar med å oppfylle krav til planar. Vi vurderer samla risiko- og vesentlegnivå til middels.

Risikofaktor	Grunngjeving for om sannsyn inntreff	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risiko-nivå
Kvaliteten i barnevernet er ikkje tilfredsstillande	Tenestene har et høgt sjukefråvær.	Førebyggjande arbeid og tidleg innsats nedprioriterast.	M	H	M
Saksmengda per tilsett.	Tenestene har utfordringar med å skaffe kvalifiserte vikarar.	Innbyggjarane får ikkje de barneverns-tenestene de har krav på.			
Presset ressursituasjon og bemanning	Andel fristbrot er vesentleg redusert.	Mangel på kontroll			
	Tenestene hadde i 2021/22 tilsyn frå Statsforvaltaren og lovstridig praksis er endra. Det var forvaltningsrevisjon på området i 2022.				

Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon kan være: Førebyggjande arbeid og tidleg innsats i barnevernstenestene.

HELSE OG OMSORG

Det er venta at kommunane styrker sitt arbeid innan **psykisk helse**. Målet er at dei som må ha psykisk helsehjelp skal få god og lett tilgjengeleg hjelp, særleg barn og unge. Det er også varsla ein førebyggings- og behandlingsreform for **rusfeltet** hausten 2023 (Statsforvaltaren 2023).

Som følge av at aldersgrupper med behov for omsorgstenester aukar mykje kraftigare enn befolkninga i arbeidsdyktig alder, må kommunane jobbe mot meir heimebasert omsorg og bruk av velferdsteknologi (KS 2023).

Moglege risikofaktorar

- Manglande ressursar
- Framtidig press på tenesta
- Manglande samordna planlegging
- Endring i organisasjonen
- Manglande bruk av velferdsteknologi
- Manglande digitalisering o Helseplattforma, journalføring

- Manglar i helsefremmande og førebyggjande arbeid
- Manglande rutinar og retningslinjer
- Uklart ansvar mellom ulike forvaltningsnivå og einingar
- Manglande koordinering av ulike teneste
- Kvaliteten i helse- og omsorgstenesta er ikkje tilfredsstillande
- Utfordringar med omstilling

Med bakgrunn i opplysningar om kommunen vurderer vi eit utval av nemnte risikofaktorar. Disse blir presentert i risikotabellen under.

Opplysningar om kommunen

Helse og mestring har eit meirforbruk i 2023 på 16,8 mill. kroner. I årsmeldinga vises at dersom det korrigerast for meirinntekt knytt til ressurskrevjande brukarar samt for meirforbruket på integreringstenesta på 3,8 mill. så har Helse og mestring eit meirforbruk i 2023 på ca. 8 mill. (Årsmelding 2023)

Sula kommune har ein helse og omsorgsplan for perioden 2021-2025, som ble vedtatt i kommunestyret i sak 80/21. Helse og omsorgsplanen: Meistring og tryggleik gjennom førebygging, rehabilitering og omsorg. I planen er intensjonen at tiltaka som ligg i planen er førande for vidare utvikling av tenestene. (Kommunestyre sak 80/21)

Sula har og en egen handlingsplan for folkehelsearbeidet i 2023, der målsettinga er: Å styrke det førebyggjande og helsefremmande arbeidet i kommunen, særleg mellom barn og ungdommar - der vi vil tilskunde til meir fysisk aktivitet, rett kosthald og sunne haldningar i forhold til å ta vare på si eiga helse. Planen relaterast til FN`s berekraftsmål nr 3 og 17 (Handlingsplan for folkehelse 2023)

Folkehelseprofilen for Sula kommune syner andelen unge eldre (65-79 år) i kommunen er lågare enn i landet som heilheit. Andel personar over 75 år som bor aleine er noko lågare i Sula enn i landet som heilheit. (Folkehelseprofilen 2024)

Kommunebarometeret 2023 syner at Sula kommune landar på 219. plass av 356 kommunar innanfor pleie og omsorg, og at helse ligger på 114. plass. 50 % av bebuarane på sjukeheimen i kommunen har omfattande pleiebehov. Bebuarar ved sjukeheimen har noko meir tid med lege og spesielt med fysioterapeut samanlikna med snittet i landet.

Det anslås at 4 av 5 over 80 år på sjukeheim har ein grad av demens. Det går ikkje fram av kommunebarometeret kor mange av de heimebuande med demens i kommunen som har tilbod om dagaktivitet. I Sula er det 2,48 årsverk med geriatrisk sjukepleiar per 1 000 innbyggjar over 80 år. Målt mot folketalet er det 5,4 psykiatriske sjukepleiarar per 10 000 innbyggjarar i Sula kommune. Alle sjukeheimplassane har eige rom med bad/WC.

Legeårsverk i kommunen pr 10 000 innbyggjar er 10,4, samanlikna med 12,4 i resten av landet utan Oslo, hele landet samla er på 12,1 ifølge SSB sine kostra-tall. (SSB.no) (Kommunebarometeret)

Kommunen opplysa om en har uvanleg profil på sine helsetenester, der Sula berre har kortidsplassar. Leiinga i kommunen er klar over at dei lyt omstille seg i åra framover, da spesielt

innan demensomsorg. Di demografiske endringane i kommunen gjer dette nødvendig.
(Oppstartsmøte)

Sula er nøgde med rekruttering innan fastlegar, og har stabil bemanning på dette området. Denne situasjonen er kommunen svært nøgde med, i tillegg blir det trekt fram heimesjukepleia som eit godt område kommunen. Sula har i likheit med andre kommunar nokre utfordringar med rekruttering innan helse som kommunen no testar med andre variantar av arbeidstidsordningar, blant anna langturnus for økt attraktivitet. Det opplysast om det skal og aukast med ei fysioterapistilling i kommunen innan utgangen av august 2024 (Oppstartsmøte).

I spørjeundersøkinga gjer politikarar tilbakemelding på at pleie- og omsorg er eit område med utfordringar.

Vår vurdering

Mangel på hender gjer at kommunen må omstille seg. Kommunen er nøgde med rekruttering innan helse på nokre område, som redusera risiko på spesifikke helseområde som eksempelvis legebemanning. Det pågår allereie tenestevridning, og det blir meir av det framover. Gode prosesser vil her være viktig. En forvaltningsrevisjon som ser på korleis kommunen praktiserer en omstilling kan være aktuelt. Vi vurderer samla risiko- og vesentlege for området som M-H.

Risikofaktor	Grunngjeving for om sannsyn inntreff	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risiko-nivå
Kvaliteten i helse- og omsorgstenesta er ikkje tilfredsstillande.	Høgt sjukefråvær. Kommunen har ikkje nok ressursar	Innbyggjarane får ikkje de tenester de har krav på.	M-H	H	M-H
Manglande ressursar	Tenestevridning	Kan gå ut over kvaliteten på tenesta			
Utfordringar med omstilling	Kommunen har lagt ned sjukeheimsplassar, noko som fører til meir press på heimetenesta				
Framtidig press på tenesta	Risikovurdering er ikkje gjennomført				

Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon kan vere:

- Omstillingsprosessar
- Kvalitet på helse- og omsorgstenesta

BEKJEMPING AV FATTIGDOM

I Møre og Romsdal bur det 4 500 barn i familiar med vedvarande låg inntekt, noko som er tett på ti prosent av barna i fylket. Andel av slik hushaldning er aukande nasjonalt. **Tidleg innsats** er viktig for å førebyggje sosiale problem og vedvarande stigmatisering av barn og unge som veks opp i vanskelegstilte familiar. Å bu trongt seier noko om dei økonomiske og materielle føresetnadane for gode levekår, og den aukar i låginntektsfamiliar (KS 2022). I innvandrarbefolkninga er det fleire arbeidsledige enn i befolkningen for øvrig, og gjennomsnittleg månadsløn er lågare i denne gruppen (KS og SSB.no).

Moglege risikofaktorar

- Aukande fattigdom i kommunen
- Fattigdom blir ikkje oppdaga
- Manglande ressursar
- Manglande kompetanse
- Mangel på overordna strategi
- Utilstrekkelig oppfølging av vedtak og prioritering på området
- Utilstrekkelig samarbeid og koordinering av teneste
- Mangelfull opplysning, råd og rettleiing
- Lite føreseieleg tal flyktningar
- Manglande integrering
- Variert målgruppe vs. individuell tilpassing.

Med bakgrunn i opplysningar om kommunen vurderer vi eit utval av nemnte risikofaktorar. Disse blir presentert i risikotabellen under.

Opplysningar om kommunen

Kommunen har utarbeidd en bustadsosial handlingsplan frå 2018. Kommunen har identifisert at dei vanskelegstilte i bustadmarknaden finns i alderskategoriane 20-39 år, med denne aldersgruppa vil ikkje vekse stort dei næraste 10 åra, og heller ikkje fram mot 2040 i særleg grad ifølge planen. Utifrå ei slik demografisk betraktning vil gruppa vanskelegstilte på bustadmarknaden halde seg stabil i åra framover. (Bustadsosial handlingsplan).

I planen som er som baserer seg på 2018 tall kommer det frem at Sula kommune disponerer for tida 196 bustader, inkl. omsorgsbustader. Av desse eig kommunen 166. Hausten 2018 er det ca. 10 personar på venteliste. Andel på sosialhjelp i kommunen er på 1,99 % av de over 25 år samanlikna med landsgjennomsnittet på 3,75%. (Kommunebarometeret 2023).

Andelen av barn med minoritetsbakgrunn som går i barnehage, har økt mye de siste årene. Nasjonalt har andelen auka frå 80,3 i 2017 til 86,2 prosent i 2022. I Sula går 87 prosent av barna med minoritetsbakgrunn i barnehage, ifølge tallane.

I kommunebarometeret kan man sjå at Sula kommune har eit bra samla resultat for indikatorane på sosiale tenester. Sula kommune gjer det best i fylket og 6 best i landet på indikatoren totalt sett for sosiale tenester. (Kommunebarometeret 2023).

I oppvekstprofilen på temaet levekår blant born i låginntektsfamiliar, bur trongt og unge som står utanfor arbeidsmarknaden gjer Sula kommune det betre enn landet som heilheit.

Andelen born i familiar som har motteke sosialhjelp minst éin gong i løpet av året er lågare enn landsnivået. Andelen barn som bor i hushald med vedvarande låginntekt, er lågare enn i landet som heilskap. (Oppvekstprofilen).

Barn i hushald med låg inntekt er 7,15% i Sula kommune, noko under landsnittet på 10,5 % barn som bor i hushaldningar ifølge Husbankens boligsosiale monitor. Av søknader som ble innvilga om kommunal bolig ble 74,6 % innvilga i Sula kommune, som er lågare enn i resten av landet på 80%. (Husbankens boligsosiale monitor).

Etter oppstartmøte med kommunen er det inntrykk av at det arbeidast aktivt med bekjemping av fattigdom i kommunen. Indikatoren på Kommunebarometeret peikar i same retning. Kommunen ser også med bekymring på aukande tall på utanforskap i skule og undervisning som det blir tatt tak i. Kommunen har blant anna aktivitetskort og har også statlege midlar frå Bufdir og private midlar frå kontantkassa, som skal bidra til at alle barn og unge skal få moglegheit til å delta i minimum ein fritidsaktivitet, og som skal bidra til å forhindre utanforskap og sosiale skilnader. Kommunen opplysa om at dette er populært. Det føreligg og ordningar for skulemat på ungdomskulen ifølge kommunen. (Oppstartsmøte/korrigert etter faktasjekk).

Det er et sterkt politisk ønske å forhindre utanforskapet i kommunen, der det har blitt undersøkt praktiske anordningar med næringslivet, og man har arrangert ein næringsfrukost med utanforskap som tema. Sula har og mye frivillig innsats i kommune blant anna med frivillighetssentral med utstyrlån via en booking applikasjon. Frivillighetssentralen har i tillegg fast matordning. Kommunen har motteke titals flyktningar frå Ukraina dei siste åra, der Sula planlegg å evaluera arbeidet med dette til sommaren. (Oppstartsmøte)

Våre vurderingar

Bekjemping av fattigdom er et område der vesentlege vurderast ut frå fleire perspektiv. Disse er særleg knyta til innbyggjarar og økonomi. En generell tendens i samfunnet er at dette er et område som kan ha auka risiko. Same trend kan sjåast i Sula, men det er et politisk ønske om aktivt å forhindre dette. Sula kommune er gang med fleire tiltak på området og indikasjonar viser at kommunen verker godt rusta på området. Vi antek det kan være ein risiko for at kommunen ikkje jobbar nok forebyggande, og at dette er eit område som kan ha aukande risiko. Vi vurderer derfor samla risiko- og vesentleg for området som middels. Tabellen viser vår vurdering av risiko- og vesentlighet for området bekjempelse av fattigdom:

Risikofaktor	Sannsyn for at risiko inntreff	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risikonivå
Aukande fattigdom i kommunen.	Kommunen jobber med å redusere utenforskap.	Brukarane får ikkje den hjelpen de trenger.	M	H	M
Fattigdom blir ikkje oppdaga	Kommunen har tatt imot et stort antal flyktningar som kan føre til at andel fattigdom aukar.	Fattigdom blir ikkje fanga opp.			

Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon kan vere:

- Bekjemping av fattigdom – er kommunen nok i forkant?
- Sårbare grupper

PLAN OG TEKNIKK

Korrupsjon i kommunar oppstår ofte i samband med reguleringsprosessar av eigedommar og landbruks-, natur- og friluftsområde under utbygging (Økokrim 2022). Det har vore fleire dommar for korrupsjon innan plan- og byggesak (NKRF 2023). Plan- og bygningskontoret er den tenesta innbyggjarar i Noreg er minst nøgd med i (KS 2022).

Manglande **ulovleg oppfølging** kan over tid føre til at innbyggjarar får **svekka tillit** til kommunen si byggesaksforvaltning. Ulovlege terrenginngrep truer naturen, og det er sannsynleg at både næringsaktørar og private aktørar vil gjere grove ulovlege naturinngrep (Økokrim 2022).

Berekraftig arealforvaltning er viktig for å ta vare på natur, naturmangfald, naturgodar og redusere klimagassutslepp. Arealbruksendringar er ein stor kjelde til klimagassutslepp. Klimaendringar vil krevje at kommunane planlegg og gjer tiltak for å handtere både akutte og meir gradvise endringar. Dette handlar om samfunnstrygging, miljø og økonomi. Kommunane skal arbeide systematisk med **samfunnstrygging og beredskap**. Det blir kraftigare nedbør, fleire og større regnflaumar, stigande havnivå og fleire jord-, flaum- og sørpeskred. Skadar på grunn av dette er venta å auke i åra framover. **Overvatn** er den største av utfordringa kommunane opplev med klimatilpassing (KS 2022).

Avfallsbransjen er ein bransje med særleg høg risiko for miljøkriminalitet (Økokrim 2022:22). Det er sannsynleg at kriminelle aktørar i inn- og utland vil gjere **avfallskriminalitet** framover med bakgrunn i kombinasjonen av auka verdi på avfall og auka pris på lovleg avfallshandtering. Kommunane har eit viktig ansvar for fleire **tilskotsordningar**, særlover og arealbruk som har mykje å seie for landbruket både i dag og i framtida. Kravet om eigen kontrollplan er skjerpa for å sikre tillit til tilskotsoppgåva.

Moglege risikofaktorar

- Kommunen si risiko- og sårbaranalyse og beredskapsplanar er mangelfulle/utdaterte
- Risikovurderingar er ikkje satt i system
- Klimaendringar
- Ikkje jamlege øvingar
- Feil i sakshandsaming
- Disposasjonspraksis
- Manglande kompetanse i kommunen
- Eksternt press
- Mangelfull internkontroll
- Manglande ressursar
- Kvaliteten på vassforsyningar og avløp er ikkje tilfredsstillande
- Kvalitet i bustadsoppgåvene er ikkje tilfredsstillande
- Mangelfull samhandling i kommunen
- Manglande tilsyn og ulovleg oppfølging
- Har ikkje berekraftig arealforvaltning som ser samanheng mellom utbygging, klimaendringar og tap av natur
- Gammalt leidningsnett for vatn og avløp
- Handtering av overvatn
- Ikkje på nye krav til reinsing av avløpsvatn
- Kvalitet i byggesakhandsaminga er ikkje tilfredsstillande
- Samarbeider ikkje med avfallsselskap om å innføre nye krav til å sortere avfall

Med bakgrunn i opplysningar om kommunen vurderer vi eit utval av nemnte risikofaktorar. Disse blir presentert i risikotabellen under.

Opplysningar om kommunen

Sula Kommune har ein overordna beredskapsplan som vart etablert i 1999. Det har vært større revisjonar i 2004, 2008, 2013 og 2017. Det opplysast om kontinuerleg vedlikehald og små oppdateringar og med siste oppdatering frå 14.mars 2024 (heimesida til Sula kommune).

Kommunen har i tillegg en pandemiplan frå 2009 og plan for smittevern frå 2014. I 2024 startar arbeidet med å rullere Sula kommune sin kommuneplan (sula.kommune.no, oppstartsmøte).

Kommunebarometeret for 2023 viser at Sula kommune hadde få fristbrot, med fristbrot i kun 1,54% av byggesøknadene. Kommunebarometeret vis at alle abonnentar er tilknytt vassforsyning med tilfredsstillande e.coli og IE- resultat, samt 100% av abonnementa har tilfredsstillande farge og pH-verdi.

Sula kommune har ein del lekkasje på leidningsnettet for vann, samanlikna med andre kommunar. Statistikk viser en lekkasje på 33 %. Fornying av vassledningsnettet i kommunen er lavt, og lågare enn gjennomsnittet i Norge.

Eininga Plan, bygg og oppmåling hadde eit mindreforbruk i 2023. Kommunen opplyser om at gebyrinntektene er 1,1 millionar lågare enn budsjettert (Årsmelding 2023).

Kommunen fortel om utfordringar med kapasitet og kompetanse på området, og at dette kjem til å forsterke seg framover. Sula slit med å overhalde den lovpålagde saksbehandlingstida, sjølv om kommunen har få saker til behandling no. Dette er ei utfordring som kommunen er klar over, men har ikkje tatt noko strukturelle grep på dette enda. Kommunen har ikkje lovleg utslepp per i dag (Intervju).

I budsjett for 2024-2027 har kommunen vurdert det til å være relativt godt samsvar mellom ressursar og dei daglege oppgåvene ved plan, byggesak og geodata med unntak av tilsynsfunksjon ved avdelinga (Budsjett og økonomiplan 2024-2027).

Innan vass og avløpssituasjonen i kommunen har det nyleg blitt investert i reinseanlegg i kommunen. Det blir et bidrag til miljøet og forbetring av utsleppssituasjonen i kommunen. Det er utfordrande for kommunen å rekruttere kompetanse på området. Samla sett slit kommunen med å rekruttere kompetanse innan fleire saksområde for plan og teknikk. Den heilskaplege ROS analysen frå 2017 skal reviderast i samband med den nye samfunnsplanen i år (Oppstartsmøte).

Innan vass og avlausområdet hadde VAR eit meirforbruk på 5,5 millionar kroner i 2023. Når kommunen tek med fondstransaksjonar, er VAR om lag som budsjettert ifølge årsmeldinga. (Årsmelding 2023)

Framtidig vil det bli en auke i avlaupsgebyret som er knytt til oppfølging av kommunedelplan for avløp, og at Sula kommune må innfri krav om reinsing snarast mogleg (Budsjett 2024-2027).

Innan eigedomsforvalting, som har ansvar for kommunale bygg og husvære, har det vist seg å være ei utfordring å gjennomføre større vedlikehaldsoppgåver over driftsbudsjettet.

I det regionale samarbeidet om innsamling av hushaldsavfall og slam i Sula har selskapet ÅRIM tildelt ansvaret. Tilsvarande kjøpar Sula kommune feietenester av Ålesund brannvesen (Budsjett 2024-2027).

I 2022 fekk kommunen ferdigstilt to nybygg. Måseide og Fiskerstrand skule resulterte i nye Rørstadmarka skule, og i tillegg blei Jetmundgarde, som høyrer inn under bu- og aktivitetstenesta, opna i desember 2022.

Våre vurderingar

Plan og teknikk er et område der det vesentlege vurderast ut frå fleire perspektiv. Det viktigaste er knytt til økonomi, miljø og berekraft, og å levere ein god teneste til innbyggjaren.

Plan og byggesak er ei teneste med stor betydning for innbyggjarane. Det er ei teneste folk ofte er misfornøgd med i kommunane, og som er sårbar for korrupsjon. Tillit til at tenestene utførast rett er vesentleg for kommunen. Sula slit med kompetanse og rekruttering på fleire felt innan plan og teknikk, og derav også lovpålagte saksbehandlingsfristar. Sula har også noko utdaterte planar og ROS-analysar. Vi vurderer samla risiko- og vesentleg for området som H.

Risikofaktor	Grunngjeving for at sannsyn inntreff	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risiko- nivå
Manglande ressursar.	Fleire rapporter viser til tiltak innan vass og avlaup som kommunen bør sette i verk.	Tap av verdier, tillit og omdømme.	M- H	H	H
Rekruttering					
Klimaendringar.	Byggesaksbehandling, boligforvaltning og vann- og avløp er områder med størst risiko.	Korrupsjon.			
Kvaliteten i vassforsyning og avløp er ikkje tilfredsstillande.		Innbyggjarar kan få for lav kvalitet på vann og avløp.			
Kvalitet i byggesaksbehandling er ikkje tilfredsstillande.		Dårleg kvalitet på vann kan føre til sjukdom.			
Kvalitet i boligforvaltning er ikkje tilfredsstillande.					

Aktuelt tema for forvaltningsrevisjon:

- Byggesaksbehandling og vann og avløp – Saksbehandlingstid
- Heilhetleg ROS-analyse

3.5 AKTUELLE TEMA FOR FORVALTNINGSREVISJON – OPPSUMMERING

Områder med låg risiko er ikkje inkludert i denne oppsummeringa.

Berekraft og samfunnsutvikling	Samla risiko og vesentlegnivå
Strategisk og helhetlig planlegging av arbeidet med berekraftsmåla Oppdaterte planverk	Middels (M/M-H)

Lokaldemokrati	Samla risiko og vesentlegnivå
Vilkår for lokaldemokratiet	Låg-middels (L-M/M)
Ope og innsyn	Låg-middels (L-M/M)

Tillitsskapande forvaltning	Samlet risiko og vesentlegnivå
Internkontroll, etterleving av system for internkontroll	Middels (L-M/M-H)
Avvikskultur- og handtering av avvik	Middels (M/M)
Interkommunale samarbeid	Middels (M/M)
Datasikkerheit og informasjonstryggleik	Middels (M/M)
Innkjøp og offentlege anskaffingar	Middels (M/H)

Tenesteyting og myndighetsutøvelse	Samlet risiko og vesentlegnivå
Personalforvaltning: Sjukefråvær Rekruttering og bemanning Personalforvaltning og omstilling	Høg-middels (M/H)
Oppvekst; Økonomiske rammer Kvalitet Bemanning	Middels (M/H)
Barnevernstenesta	Middels (M/M)
Helse og omsorg: Omstillingsprosessar Kvalitet på helse- og omsorgstenesta	Høg (M-H/H)
Bekjemping av fattigdom: Er kommunen nok i forkant? Sårbare grupper	Middels (M/H)
Plan og teknikk: Byggesaksbehandling og vann og avløp – Saksbehandlingstid Heilhetleg ROS-analyse	Høy

4. VESENTLEGVURDERING I SELSKAPER – EIGARSKAPSKONTROLL OG FORVALTNINGSREVISJON I SELSKAP

I dette kapitelet vurderer vi risiko og vesentligheit for kommunens eigarskap opp mot behovet for eigarskapskontroll og forvaltningsrevisjon. Etter ein kort innføring i kommunalt eigarskap, metode og gjennomføring, har vi omhandla kommunens eigarskap, før vi har føretatt ein risiko- og vesentligvurdering av kommunens eigarstyring og i selskap som kommunen eiger.

Analysen er delt inn etter dei ulike selskapsformene. Analysen tek ikkje for seg alle kommunen sine selskap, og den legg mest innsats i risikovurderinga av dei selskapa som er vurdert mest vesentleg. Risiko- og vesentlegvurderinga byggjer på informasjon om Sula kommune. Dette gjeld særleg informasjon om bakgrunnen for at kommunen er eigar eller har eigarinteresser i selskapet og korleis kommunen tek vare på sine eigarinteresser. Sula kommune har vedteke eigarskapsmelding 02.05.2024. Sula kommune har i tillegg hovudprinsipp for eigarstrategi som blei vedtatt i 2021. I tillegg har vi gått gjennom anna relevant dokumentasjon som planverk, reglement, retningslinjer og prosedyrar.

4.1 INNLEIING

Kontrollutvalet skal etter lov om kommunar og fylkeskommunar av 22.6.2018 § 23-2 (kommunelova) sjå til at det blir ført kontroll med forvaltninga av kommunen sine eigarinteresser i selskap mv. Dette er eigarskapskontroll. I § 23-4 er det reglar om utarbeiding av risiko og vesentlegvurdering som grunnlag for plan for eigarskapskontroll. Eigarskapskontroll er definert i kommunelova § 23-4:

«Eigarskapskontroll inneber å kontrollere om den som utøver kommunen sine eigarinteresser, gjer dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyret sitt eller fylkestinget sitt vedtak og anerkjende prinsipp for eigarstyring.»

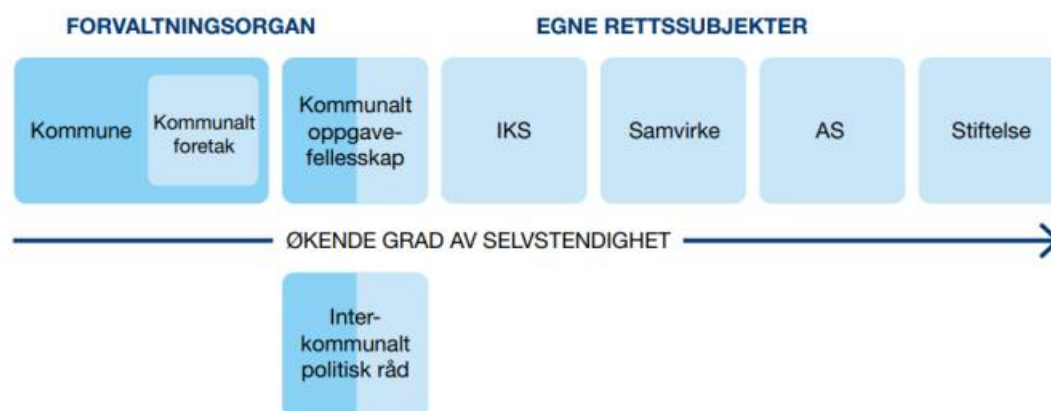
Eigarskapsmelding er eit viktig dokument ved utarbeiding av risiko og vesentlegvurderingar og plan for eigarskapskontroll. Ny kommunelov styrker kommunane si eigarstyring ovanfor kommunalt eigde selskap med vidare. Eit viktig grep er at det no gjeld eit lovfesta krav om eigarskapsmelding i lova si § 26-1. Regelen gir minimumskrav til innhald i meldinga, og krev at meldinga skal bli utarbeidd minst éin gang i valperioden og bli vedteke av kommunestyret. Eigarskapskontrollen skal vere med å sikre at kommunen utøver sitt eigarskap på ein profesjonell måte. Dette vil kunne gjere at kommunen kan påverke selskapet i ønska retning, at eventuelle medeigarar er likeverdige og samstundes som at selskapet er uavhengig.

4.2 OM KOMMUNALT EIGARSKAP

Norske kommunar har stor grad av fridom til å organisere tenestene sine. Dei kan velje mellom fleire organisasjonsformer: Kommunalt oppgåvefellesskap, interkommunale politiske råd, interkommunale selskap (IKS), samverkeføretak (SA), aksjeselskap (AS) eller stiftingar. Vi ser at utviklinga peiker mot at delar av den kommunale tenesteproduksjonen blir flytta ut av den enkelte kommune og over i ulike former.

Uavhengig av organisasjons- eller eigarform er det kommunestyret som har det overordna ansvaret for kommunen si samla verksemd. Kommunen sin påverknad er regulert gjennom lover og forskrifter knytt til dei ulike selskapsformene.

Figuren under viser at organisasjons- eller eigarforma si sjølvstende i høve til kommunestyret varierer mellom dei ulike selskapsformene. Kommunestyret sin grad av påverknad for innsyn og kontroll er redusert i selskap med private eigarar, og i sjølvorganiserande stiftingar med mindre anna står i vedtekter og avtalar.

Figur 1: Oversikta visar de ulike selskapsformene som kan etablerast for å utføre tenester i ein kommune (KS, Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, 2020).

Når kommunen organiserer tenesteproduksjonen i eigen kommune, gjeld styringssystema som følgjer av kommunelova, og kommunestyret har i utgangspunktet all mynde til å ta avgjerse. Dersom verksemda er lagt i eigne rettssubjekt, som aksjeselskap eller interkommunale selskap, må styringssystema følgje den aktuelle lovgivinga for styring av dei. Dette medfører at styring av selskapet må skje i selskapet sine eigarorgan, generalforsamling for AS og representantskap for IKS. Interkommunale politiske råd og kommunale oppgåvefellesskap er her underlagt kommunelova. Som eigne rettssubjekt er dei styrt gjennom representantskap og styre. I AS med private eigarar og i stiftingar er det ikkje høve til kontroll med føretaket, med mindre det står i vedtektene eller selskapsavtalar.

Kontrollutvalet kan krevje dei opplysningane som er naudsynt for å gjennomføre sin kontroll av IKS, interkommunale politiske råd, kommunale oppgåvefellesskap, samt AS der ein kommune eller fylkeskommune aleine eller saman med andre kommunar, fylkeskommunar eller IKS

direkte eller indirekte eig alle aksjar. Opplysningane kan bli gitt frå verksemda sin daglege leiar, styret og den valde revisoren for selskapet. Reglane om innsyn og undersøkingar i selskap o.l. i kommunelova § 23-6 gjeld på tilsvarande måte for kommunen sin revisor.

4.3 KJELDER TIL DATA

Data i dette kapitelet er henta frå følgjande kjelder:

- Kommunens årsregnskap for 2022 og 2023, inkl. noter
- Kommunens eigarskapsmelding 2024
- Kommunens heimeside, blant annet postliste og politiske møtedokument
- Proff.no
- Tidlegare revisjonar og generell eigarskapskontroll 2023
- Vår kjennskap til selskapa og kommunen

4.4 EIGARSKAP I SULA KOMMUNE

I den nye kommunelova kapittel 26 står det om eigarstyring i kommunane. Kommunar skal ha ei eigarskapsmelding, og at den skal bli revidert minst ein gang i valperioden. Sula kommune har vedteke eigarskapsmelding 02.05.2024. Det er og utarbeidd eit overordna styringsdokument gjennom «Hovudprinsippa for eigarstrategi» vedtatt i 2021.

Årsregnskapet skal innehalde note med oversikt over aksjer og andeler som kommunen eig og informasjon om bokført verdi per 1.1 og 31.12.

Note nr. 7 Finansielle anleggsmidler

	Balanseført verdi 31.12.2023	Eigardel	Kjøp i året
BINGSA GJENVINNING AS	41 000	2,39 %	
SULA BEDRIFTSTENESTE	450 000	100 %	
MØRE OG ROMSDAL REVISJON SA	105 000		
MURITUN	60 000	0,42 %	
EIGENKAPITALTILSKOT KLP	23 721 040		1 586 127
HELSEPLATTFORMEN	52 052	1,30 %	52 052
BIBLIOTEKSENTRALEN KR	1		
STORFJORDSAMBANDET KR	1	1,32 %	
HAREID FASTLANDSSAMBAND	140 001	1,66 %	
DET NORSKE TEATER	1 000	0,02 %	
SULA RIDE OG FRITIDSSENTER	25 000	15 %	
ROVDEFJORD BRUA	10 000	0,15 %	
THE NORTH WEST AS	105 000	7,22 %	
UTVIKLINGSFORUMET FOR ÅLESUND LUFTHAVN	25 000	2,43 %	
Sum	24 735 095		1 638 179

SULA KOMMUNE ER MEDEIGAR I FØLGANDE SELSKAP

Aksjeselskap (AS)

- North West AS
- Attvin AS
- Årim AS
- Attvin Næring AS
- Bingsa Gjenvinning Næring AS

Interkommunale selskap (IKS):

- Interkommunalt Arkiv for M&R IKS

Samvirke (SA):

- Møre og Romsdal Revisjon SA

4.5 RISIKO- OG VESENTLEGVURDERING I SELSKAP

Vi har brukt følgande faktorar ved val av selskap som er egna til eigarskapskontroll og forvaltningsrevisjon:

- Selskapet driv ein lovpålagt teneste for kommunen
- Selskapet har ein omsetning av en viss størrelse
- Selskapet har en stor økonomisk verdi for kommunen
- Selskapet har ein allmenninteresse
- Selskapet har tilsette
- Storleik på eigarskapet

GENERELLE RISIKOFAKTORAR

Når det gjeld prinsipp for eigarskap og forvaltning, formål med eigarskap samt representasjon i eigarorgan og styre, er det somme generelle risikoområde:

• Kommunen har uklare prinsipp for utøving av eigarskap • Kommunen bryt habilitetsreglar • Kommunen er ikkje open i utøvinga av sitt eigarskap • Føremålet med eigarskapet er uklart • Kommunen kontrollerer ikkje om selskapet når sine mål • Kommunestyret sitt vedtak blir ikkje følgt av selskapet • Nominasjonsordning i kommunen sikrar ikkje naudsynt samla kompetanse i styret i selskap	• Mål og strategiar blir ikkje følgt opp • Selskapet rapporterer ikkje i tråd med lovkrav og avtale • Det er ikkje sikra innsyn og offentlegheit om eigarskap og i selskapa • Kompetansen i styret og styresamansetjing er ikkje i tråd med kommunen sin strategi • Habilitetsreglar blir ikkje teke omsyn til ved styresamansetjing • Selskapet følgjer ikkje opp berekraftmåla.

Sula kommune bør ha rutinar for eigarskapskontroll som minimerer risikoen for at de generelle risikofaktorane som er opplista ovanfor inntreff.

EIGARSKAP

Med bakgrunn i tilgjengelege data har vi laget en oversikt over kommunens eigarportefølje. Data er henta frå siste tilgjengelege tall frå proff.no. og kommunens eigarskapsmelding.

Selskap	Eigardel
Sula Vekst AS	100 %
Sula ride og fritidsenter AS	15 %
Utviklingsforumet for Ålesund Lufthavn, Vigra AS	2,43
Attvin AS	2,39 %
Hareid Fastlandsamband AS	1,66 %
Storfjordsambandet KR	1,32 %
Helseplattformen AS	1,30 %
Muritunet AS	0,42 %
Rovdefjordsambandet AS	0.15 %
LL Det Norske Teater	0,02 %
Møre og Romsdal revisjon SA	
Biblioteksentralen SA	
KLP	
Sunnmøre regionråd IKS	
Sunnmøre kontrollutvalsekretariat IKS	
Ålesundregionens havnevesen IKS	

Oppllysningar om kommunen og vår risiko- og vesentlegvurdering

Sula kommune har eigarskapsmelding frå 2024. I eigarskapsmeldinga visast det overordna mål for eigarskap:

Sula kommune ønsker at selskap vi har interesser i arbeider for å balansere økonomiske, sosiale og miljømessige forhold på ein måte som bidreg til langsiktig verdiskaping, slik at dagens behov vert ivaretatt utan å øydelegge mogelegheitene for at komande generasjonar kan få dekkja sine behov.

Sula kommune skal forvalte sitt eigarskap på ein open måte, basert på prinsippet om meirinnsyn. Det same skal gjelde for dei verksemdene kommunen har eigarforhold til.

Kommunen ønskjer eigarskap som fremjar samfunnsansvarleg forretningsdrift og berekraftig samfunnsutvikling.

Andre viktige føringar i eigarskapsmeldinga:

1. Det skal vere ein open kommunikasjon om kommunen sine eigarinteresser i alle selskap knytt til Sula kommune, og eigarpostar skal kome fram i rekneskapen.

2. Prinsippet om meiroffentlegheit skal gjennomførast i alle selskap når ikkje anna lovgiving, forretningsmessige eller andre tilhøve tilseier at informasjonen skal vere unntatt offentlegheit.
 3. Det skal vere ein open kommunikasjon om leiarløningar, pensjon, styrehonorar og anna godtgjering i selskapa.
 4. Sula kommune føreset at kommunen sine representantarar i selskap er registrert i Kommunens sentralforbund (KS) sitt styrevervregister. Tilknytning til styrevervregisteret skaper openheit om roller og styrker allmenta sin tillit til kommunalt eigde selskap.
- I styringsdokument «Hovudprinsippa for eigarstrategi» frå 2021.

Kommunen skal leggje vekt på at selskap der kommunen har eigarskap, blir sikra eit godt og handlekraftig styre.

Godtgjerster til styret skal ligge på eit moderat nivå.

For kommunale føretak skal kommunens arbeidsgjevarpolitikk gjelde. Dette skal så langt råd også gjelde for alle heileigde selskap.

Kommunen ønskjer å ha god dialog med sine selskap på ulike nivå både administrativt og politisk. Det bør årleg bli invitert til informasjons- og strategimøte med dei viktigaste selskapa. Kommunen ønskjer at eigarskapet blir følgt opp med rutinar for rapportering.

For føretak og alle heileigde selskap skal kommunens etiske retningslinjer gjelde. For dei andre selskapa føreset kommunen at styret utarbeider og følgjer opp etiske retningslinjer for sitt selskap.

Ved oppstart av nye kommunevalperiode skal eigarskapsmelding og eigarskapspolitikk bli ein del av folkevaldeopplæringa.

Kommunen ønskjer gjennom sitt eigarskap å gi styret klare mål, og saman med styret bidra til å finne gode og nyttige endringar og justeringar.

Kommunen kan ha ulike roller overfor det enkelte selskap, for eksempel som kunde, forvaltningsorgan eller eigar. Kommunen skal vere påpasseleg med ikkje å blande desse rollene. Kommunen ønskjer å vere ein ansvarleg eigar. Store endringar i eigarstrategi skal vere utgreidd og vurdert grundig før vedtak blir gjort.

Sula kommune eig 100% av Vekst AS og har mindre eigarpostar i blant anna Bingsa Gjenvinning AS.

Etter behandling i Kommunestyret 30.11.2023 sak - 072/23 vedtok Sula kommune overdragelse av sin eigarpost på 7,216 % i The North West AS til Foreningen Framtidslaben vederlagsfritt. Sula er deltakar i Sunnmøre Regionråd IKS og har lik eigardel i selskapet som dei andre 14 kommunane.

Kommunen har vedtatt eigarskapsmelding i mai 2024. Sula kommune har eit overordna styringsdokument gjennom «Hovudprinsippa for eigarstrategi» vedteke 03.05.2018 – sak 030/18.

Eigarskapsmeldinga skal innehalde generelle strategiar for eigarskap og med prosedyrar for de ulike oppgåver som ligger til de ulike rollene eigarskapsstyringa. Det er kommunestyret som veljar eigarrepresentant til kommunale selskapa.

I de aller fleste eigarskap er det ordførar som er eigarrepresentant. Kommunens eigarskapsmelding legger opp til at eigarrepresentant skal på vegne av kommunestyret følge opp eigarskapet og rapporterer til kommunestyret. Eigarskapsmeldinga stiller like krav til rapportering frå alle eigarskap.

Risikofaktor	Grunngjeving for nivå på sannsyn	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risiko-nivå
Mål og strategiar følges ikkje opp	Kommunen har utarbeidd «Hovudprinsipp for eigarstrategi»	Kommunens mål blir ikkje nådd.	H	H	H
Selskap rapporterer ikkje i henhold til lovkrav og avtale	Generell eigarskapskontroll er tatt opp som tema frå politikarar.	Manglande openheit, svekka tillit og omdømme.			
Det sikrast ikkje innsyn og offentlegheit om eigarskap og selskap		Svak internkontroll			

Aktuelt tema for eigarskapskontroll:

- Eigarskapskontroll – Eigarskapsstyring og -oppfølging, med eitt eller fleire av følgjande tema:
 - Kommunen har tydelege mål og prinsipp for eigarskapet, og følgjer opp dei
 - Praktisering av offentlegheit
 - Føremålet med eigarskap er klart
 - Kontroll av om selskap når sine mål
 - Kommunestyret sine vedtak blir følgde
 - Føringar for kompetanse styresamansetning

4.6 FORVALTNINGSREVISJON I SELSKAP

GENERELLE RISIKOFAKTORAR

- Følgje opp mål og strategiar
- Berekraftsmåla blir ikkje følgt opp i selskapa
- Innsyn og offentlegheit blir ikkje sikra
- Innkjøpsregelverket blir ikkje følgt
- Etiske retningslinjer blir ikkje følgt
- Styresamansetjing
- Arbeidslivskriminalitet
- Økonomisk styring
- Svak internkontroll

Selskapa bør ha rutinar og ein internkontroll som minimerer risikoen for at dei generelle risikofaktorane som er lista opp ovanfor inntreff.

Opplysningar om kommunen og vår risiko- og vesentlegvurdering

Vurdering om, og i tilfelle, hvilke selskap revisjonen skal rettast mot kan vurderast ut frå fleire perspektiv. Momenter i disse vurderingane er eigerandel, verdi, og grunnlaget for eigarskapet (politisk, regional politisk, økonomisk/ finansielt, om selskapet leverer tenester til kommunen etc.).

SELSKAP SOM ER VURDERT

Bingsa gjenvinning AS/Attvin AS

Selskapet er et resultat av samanslåinga av selskapa ÅRIM IKS og Bingsa. Frå 1. september 2023 vedtok generalforsamlinga at det nye selskapet skulle få namnet Attvin AS. Aksjane i selskapet kan berre vere eigd av offentlege. Ålesund kommune har den største eigardelen med 90 %, medan dei 6 andre kommunane har mindre eigardelar der Sula kommune har en eigardel på 2,3%.

Hareid fastlandsamband

Hareid Fastlandssamband AS (HAFAS) blei etablert i 1986. Hafast var opprinneleg et prosjekt for å få gjennomført som ein underhavstunnel under Sulafjorden.

Hareid Fastlandssamband AS (HAFAS) er no eit regionalt samfunns- og utviklingsprosjekt som har som ambisjon om å knytte saman regionen i Møre og Romsdal. Sula kommune har ein eigardel på 1,6% i selskapet.

Risikofaktor	Grunngjeving for nivå på sannsyn	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risikonivå
Attvin AS	Selskapet driver en virksomhet som har stor betydning i arbeidet med miljømessig berekraft.	Mål blir ikkje nådd Selskapet og virksomheten utviklast ikkje til det beste for kommunen og innbyggerane Kommunens omdømme kan svekkas	M	H	M-H

Selskap	Grunngjeving av nivå på sannsyn	Konsekvens om risiko inntreff	S	K	Risikonivå
Hareid fastlandsamband AS	Selskapet driver en virksomhet som har stor betydning regionalt Eigarandel	Mål blir ikkje nådd Selskapet og virksomheten utviklast ikkje til det beste for kommunen og innbyggerane	M	M	M

Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon:

- Attvin AS, berekraft, sjølvkost
- Hareid fastlandsamband AS, utvikling

REFERANSELISTE

Datatilsynet (2022). Årsrapport 2022. Hentet fra: [Årsrapport for 2022 | Datatilsynet](#)

Datatilsynet (2023). Tilsyn i kommuner og fylkeskommuner. Hentet 25.5.2023 fra [Tilsyn i kommuner og fylkeskommuner | Datatilsynet](#)

Driva 2023. Svekker tilliten og setter rettsikkerheten i fare. Hentet 25.5.2023 fra [Svekker tilliten og setter rettsikkerheten i fare - driva.no](#)

FN- Sambandet (2023). FNs bærekraftsmål. Nettside. 02.05.2023: <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>

Helsedirektoratet (2021). Utfordringer med å rekruttere helsepersonell i kommunene – en grafisk framstilling av resultatene fra Kommunesektorens arbeidsgivermonitor. Hentet 11.5.2023 fra: [Utfordringer med å rekruttere helsepersonell i kommunene - Helsedirektoratet](#)

Kommunal Rapport (2023). Kommunebarometeret. [Kommune­barometeret \(kommunal-rapport.no\)](#)

Kommune-CSIRT (2023). Digitalt situasjonsbilde no. 1 for 2023. Hentet fra: <https://kommunecsirt.no/nyheter-og-artikler/digitalt-situasjonsbilde-no-1-for-2023>

Kommunenes sentralforbund (2019). Hva er kommunens utfordringer? Klimatilpasning i praksis. Hentet 02.05.2023 fra ks.no: <https://www.ks.no/fagomrader/samfunnsutvikling/klima/hva-gjor-vi-med-klimaendringene-klimatilpasning-i-praksis/hva-er-kommunenes-utfordringer/>

Kommunenes sentralforbund (2022). *Status kommune 2022*. Hentet 04.05.2023 fra <https://www.ks.no/globalassets/fagomrader/statistikk-og-analyse/status-kommune/KS-Status-kommune-2022-web.pdf>

Kommunenes Sentralforbund (2022 b). Utfordringene vi må løse. Hentet fra: [Utfordringene vi må løse - KS](#)

Kommunenes sentralforbund (2023). *Status kommune 2023. Der folk bor*. Hentet 25.05.2023 fra: [Status-kommune-2023.pdf \(ks.no\)](#)

Kunnskapsdepartementet (2019). *Meld. St. 6 (2019-2020). Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO*. Hentet fra: [Meld. St. 6 \(2019–2020\) - regjeringen.no](#)

Kommunal- og distriksdepartementet (2022). Hentet fra: [Kontrollutvalgsboka \(regjeringen.no\)](https://www.regjeringen.no).

Vinsand, Geir (2023). «NIVI Rapport 2023:3. Interkommunalt samarbeid i Møre og Romsdal». Hentet 06.01.2024 fra: [Notat \(statsforvalteren.no\)](https://www.statsforvalteren.no)

NKRF (2023). Korrupsjon i kommunene – eksempler fra de siste 10 årene. Hentet 9.5.2023 fra [Korrupsjon i kommunene – eksempler fra de siste 10 årene - NKRF](https://www.nkrf.no)

NOU 2023:7. Trygg barndom, sikker fremtid — Gjennomgang av rettssikkerheten for barn og foreldre i barnevernet. Hentet 16.5.2023 fra: [NOU 2023: 7 - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

Politiets Sikkerhetstjeneste (2023). Nasjonal trusselvurdering 2023. Hentet 9.5.2023 fra [NTV-2023 \(pst.no\)](https://www.pst.no)

Pressens faglige utvalg (2022). Åpenhetsbarometeret 2022. Hentet 11.5.2023 fra [Åpenhetsbarometeret 2022 - Presse.no](https://www.apenhetsbarometeret.no)

[Årsrapport 2021 - Møre og Romsdal 2025 \(360online.com\)](https://www.360online.com)

Regjeringen (2021). Langsiktige utfordringer som følge av en aldrende befolkning. Hentet 23.5.2023 fra [Langsiktige utfordringer som følge av en aldrende befolkning - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

Regjeringen (2022). Nasjonal strategi for den sosiale boligpolitikken 2021-2024. Hentet 26.05.2023 fra [Nasjonal strategi for den sosiale boligpolitikken 2021-2024 - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

Økokrim (2022). Økokrim trusselvurdering 2022. Hentet 9.5.2023 fra [Økokrims trusselvurdering 2022 - Økokrim \(okokrim.no\)](https://www.okokrim.no)

Universitetet i Stavanger (2022). Ny rapport setter søkelys på tidlig innsats i livet. Hentet fra: [Ny rapport setter søkelys på tidlig innsats tidlig i livet | Universitetet i Stavanger \(uis.no\)](https://www.uis.no)

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal (2023). Forventningsbrevet 2023 – Våre forventninger til kommunane. Hentet 25.05.2023 fra: <https://www.statsforvalteren.no/nn/More-og-Romsdal/Kommunal-styring/container-kommunemote/forventningsbrev2023/>

Møre og Romsdal Revisjon SA

Hovedkontor: Kristiansund

Avdelingskontor: Ålesund, Molde, Surnadal

Eiere:

Aure, Averøy, Kristiansund, Rindal, Smøla, Surnadal,
Tingvoll, Aukra, Hustadvika, Gjemnes, Molde, Rauma,
Sunndal, Vestnes, Fjord, Giske, Sula, Stranda, Sykkylven,
Haram og Ålesund. Møre og Romsdal fylkeskommune.

Saksframlegg

Saksnr. Utval
PS 21/24 Sula kontrollutval

Møtedato
04.09.2024

Tilråding til budsjett 2025 frå Sula kontrollutval

Sekretariatet si tilråding:

Sula kontrollutval foreslår til kommunestyret ei samla budsjettramme 2025 for kontrollarbeidet på kr 1 540 273
Dette er fordelt slik:

- Kontrollutvalet møtegodtgjersle og kompetanse kr 150 000
- Kjøp av sekretariatstenester (Sunnmøre kontrollutvalsekretariat IKS) kr 440 273
- Kjøp av revisjonstenester (Møre og Romsdal Revisjon SA) kr 950 000

Bakgrunn:

I medhald av § 2 i forskrift om kontrollutval og revisjon skal kontrollutvalet utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen. Rettleiaren til forskrifta seier at i uttrykket kontrollarbeid inngår då utgifter til kontrollutvalet, kontrollutvalsekretariatet og revisjonen.

Sula kommune er med i det interkommunale selskapet Sunnmøre kontrollutvalssekretariat IKS (SKS IKS). I tråd med selskapet sine vedtekter er det representantskapet som vedtek budsjettet for dette selskapet og det vert her tatt med kun som informasjon.

Sula kommune har valt Møre og Romsdal Revisjon SA som si revisorordning. Revisjonen som vert utført består av rekneskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon, eigarskapskontroll og andre kontrollhandlingar som er bestemt i lov eller i medhald av lov og andre uttaler, og omfattar revisjon av kommunerekneskapen og konsolidert kommunerekneskap. Møre og Romsdal Revisjon SA fakturerer utførte revisjonshandlingar ut frå brukt tid og med faste timesatsar som vert vedtekne i samband med revisjonsselskapet sitt budsjett i årsmøte.

Omfanget av forvaltningsrevisjonen vert styrt ut frå bestillingar frå kontrollutvalet med utgangspunkt i den vedtekne plan for forvaltningsrevisjon for perioden.

Regnskapsrevisjon omfattar oppgåver som går fram av Plan for revisjon mv.

Andre tenester er dei tenester som verken er regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon eller eigarskapskontroll, medrekna særattestasjonar som t.d. stadfesting av kommunen sitt grunnlag for krav om momskompensasjon. I tillegg kjem forenkla etterlevingskontroll med økonomiforvaltninga, fagleg rettleiing, undersøkingar som revisjonen eventuelt utfører, møter i kommunestyret og møter i kontrollutvalet.

Vurdering:

Revisjonstenester:

Sekretariatet har motteken eit grunnlag frå Møre og Romsdal Revisjon SA på dei tenestene som dei leverer. Dette byggjer på erfaringstal frå 2022, 2023 og delar av 2024, samt tek utgangspunkt i deira vedtekne satsar.

Når det gjeld rekneskapsrevisjon så vert tidsbruken frå revisor påverka av kor godt kvalitetsikra årsrekneskapen er frå kommunen si side, når den vert levert i februar.

Det har vore gjennomført ein risiko og vesentlegvurdering (ROV) i 2024 som grunnlag for arbeidet med plan for forvaltningsrevisjon. Denne plana skal handsamast av kommunestyret innan utgangen av 2024. Det er difor eit ynskje at Sula kontrollutval kan bestille ein forvaltningsrevisjons rapport på vegne av kommunestyret i 2025.

Med bakgrunn i dette vil ein foreslå eit budsjett for 2025 på kr 950 000 for dei tenester som revisjonen utfører.

Sekretariatstenester:

Det er Sunnmøre kontrollutvalsekretariat IKS (SKS IKS) som leverer sekretariatstenester til kontrollutvalet. I tråd med Lov om interkommunale selskap (IKS-lova) og gjeldande selskapsavtale er det representantskapet som vedtek eigarskapsandelen. Dette vert gjort i slutten av oktober 2024 og ein må difor her legge til grunn forslag frå dagleg leiar til styret og til representantskapet.

Dersom representantskapet vedtek endring i eigarskapsandelen for 2025, vil sekretariatet informere om dette etter at representantskapet har gjort sitt vedtak i oktober.

Kontrollutvalet:

Møteplanen til kontrollutvalet vert lagt av utvalet sjølv og talet møter byggjer på erfaringar frå tidlegare år. Om der ikkje kjem uforutsette hendingar som kontrollutvalet må handtere, så vert det planlagt fem møter i 2025. Godtgjersle knytt til kontrollutvalet er omfatta av Sula kommune sitt reglement for folkevalgte og vert utbetalt direkte frå kommunen på lik linje med andre folkevalde organ. For 2025 med fem møter vert møtegodtgjersla stipulert til kr 94 000.

Det er sær viktig for kvaliteten på kontrollarbeidet at kontrollutvalet får høve til å halde seg oppdatert kunnskapsmessig. Det å delta i erfaringsutveksling og kompetansebygging på samlingar med andre kontrollutval er ein viktig del av dette.

I tillegg til konferansar vil det vere sær nyttig å få tilgang til faglege ressursar gjennom dei to kompetanseorganisasjonane som har fokus på fagkompetanse på kontroll og tilsynsarbeid.

Det er NKRF-kontroll og revisjon og Forum for kontroll og tilsyn - FKT. Abonnement på

fagbladet Kontroll & revisjon og medlemskap i Forum for kontroll og tilsyn er viktige kompetansestader. Sula kommunestyre valde i 2022 å melde kommunen inn i FKT (forum for kontroll og tilsyn) etter tilråding frå kontrollutvalet. Medlemsskapet er lagt inn i den samla summen som her er forslått for kontrollutvalet. På bakgrunn av dette vert forslaget til eit budsjett for 2025 for kontrollutvalet være på kr 110 000,- og det inneheld då både møtegodtgjering og kurs/kompetanse for kontrollutvalet.

Budsjettforslaget på kr 1 540 273 for kontrollarbeidet i Sula kommune for 2025 ser då slik ut:

Møtegodtgjersle kontrollutval	94 000	
Kurs og opplæring	40 000	
Abonnement og medlemskap NKRF og FKT	16 000	
Kontrollutvalet		150 000
Sekretariatstenester (SKS IKS)		440273
Rekneskapsrevisjon (inkl. attestasjoner)	600 000	
Forvaltningsrevisjon/eigarskapskontroll	350 000	
Revisjonstenester (MRR SA)		950 000
Sum kontrollarbeide 2025 Sula kommune		1 540 273

Forslaget frå kontrollutvalet skal følgje uendra tilrådinga til årsbudsjett fram til kommunestyret, i samsvar med kommunelova §14-3 og § 2 i Forskrift om kontroll og revisjon. Denne prosessen sikrar at kontrollutvalet sin uavhengigheit vert oppretthalden, og at utvalet sitt framlegg ikkje vert endra eller påvirka av kommunedirektør eller formannskap.